

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ «СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я»

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2015 рік

№ 11 (292)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

24 ЛИСТОПАДА — ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

Допоки не лунає слово
«ГОЛОДОМОР» у всіх серцях,
Поки не зрозумієм знову,
Що ходим всі ми по мерцях.
Що, може, дід, а, може, прадід
Хлібини крихітки не мав,
Поки усякий скаже: «Справді,
А я такого і не знав».

УКРАЇНО, ти моя молитва...

З
Б
І
Р
Н
И
К

Василь Симоненко

Вірю в Україну

(пісня)

Україна моя зустрічає світанок,
У промінні ясним усміхається день.
Барви рідного краю – як цвіт вишніванок,
Іх оспівую щиро словами пісень.

Із карпатських джерел я нап'юся свободи
І позичу краси у веснянім саду,
А за подвиги славні героїв народу
Поклонюся землі і подяку складу.

Приспів:

Сяє сонце волі
З Заходу до Сходу,
Вірю в добру долю
Рідного народу.
Колосяться ниви,
Вабить цвіт калини,
Вірю у щасливу
Долю України!

Слава краю мого, наче повість безкрая,
У серцях поколінь крізь століття луна.
Я вустами новітніх героїв співаю:
Україна єдина! Вона в нас одна!

Приспів.

Алла Біндаровська,
м. Тернопіль.

Президент із дружиною вшанували пам'ять жертв Голодомору-геноциду 1932-33 років в Україні

Президент Петро Порошенко разом із дружиною Мариною вшанували пам'ять жертв Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні. Президентське подружжя поклало композиції з колосків та каліни, переплетені стрічками в національних та скорботних кольорах, до підніжжя Пам'ятного знаку жертвам Голодомору 1932-1933 років на Михайлівській площі у Києві. Глава держави та пані Марина вшанували пам'ять всіх, хто загинув у одні з найтяжчих років в історії Українського народу, хвилиною мовчання та низьким укланом.

ЗМІСТ

- 1 стор. - Президент із дружиною вшанували пам'ять жертв Голодомору-геноциду 1932-33 років в Україні.
- 2 стор. - Обласна очна аерокосмічна школа-2015.
- 3 стор. - Криворізькі школярі увійшли до сімки переможців Всеукраїнського конкурсу молодіжних волонтерських проєктів за 2014 рік.
- 4 стор. - Формування компетентностей учнів та їх змістовні особливості у вимірах нового століття.
- 6 стор. - Найбільшим гріхом є пиха.
- 7 стор. - Ботанічний сад ДНУ отримав міжнародне визнання.
- 8 стор. - Викладачі ДНУ беруть активну участь у проєкті МОН «Ідеї, що змінюють світ»; Жила тихо й самовіддано «служила» ...
- 9 стор. - Коли сесія - свято.
- 10 стор. - Вчений, який сприяв консолідації українського суспільства.
- 11 стор. - «Акваріуму» Дніпропетровського національного університету – 30 років.
- 12 стор. - Конференція MEICS-2015 – місце, де народжуються нові ідеї.
- 13 стор. - Євгенія Кононенко: «Письменництво – це самореалізація».
- 14 стор. - «Придбана Батьківщина або Чужина».
- 15 стор. - «Наші переклади».
- 17 стор. - Тарас Прохасько у Дніпропетровську; Розмова «через етер» із Еліною Заржицькою.
- 18 стор. - Таємниця Баби Яги.
- 19 стор. - «Даринка».
- 21 стор. - І знову Вільненські вихованці у воїнів військового шпиталю.
- 22 стор. - Пише лише для дітей...; Вибухівка проти «Просвіти».
- 23 стор. - Сьогодні – час говорити; Біль, що не вмирає і не підлягає забуттю.
- 24 стор. - Вітаємо!
- 25 стор. - Розмова про культуру і не лише.
- 26 стор. - Посвята Ліні Костенко.
- 28 стор. - Той хто залишився назавжди поряд; Голодомор 1932-1933 рр. в Україні: до проблеми теоретичних витоків трагедії.
- 30 стор. - За що ми б мали любити Росію та росіян?
- 31 стор. - «Український Донбас».
- 36 стор. - Це потрібно не мертвим, це потрібно живим.

«БОРИСТЕН» – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
ІВАНЕНКО Валентин Васильович—Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
СВІТЛЕНКО Сергій Іванович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
ШВИДЬКО Ганна Кирилівна — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
УДОД Олександр Андрійович — завідувач відділу історіографії Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук, професор.
ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович — Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
ТРЕТЯК Олексій Анатолійович, завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, доцент.
КРИВОШЕІН Віталій Володимирович, завідувач кафедри соціології, доктор політичних наук, професор.
СЕРГЕСВ Вячеслав Сергійович, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
ПОПОВА Ірина Степанівна, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, доктор філологічних наук, професор.
ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович — Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
СТЕПОВИК Дмитро Власович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
ГРИЦА Софія Йосипівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
НАЙДЕН Олександр Семенович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
КИТОВА Світлана Андріївна — Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
ШЕМКО Василь Миколайович — Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
КУЦІрина — коректор.

Представництва редакції:
Україна: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.
З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
Канада: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB, T5T3K8, Canada;
Румунія: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7, Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
Бразилія: Wira SELANSKI, Rua General Glicerio, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;
Австралія: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T.& Fax: 03.93061997;
Ізраїль: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
Польща: Juri Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielski Podlaski, Polska;
Кольпартер на США та Мексику: Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N.J. 07059
Франція: Madam Annie Daubenton, Paris, desproches@gmail.com

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.
Адреса: журналу «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна
Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.
E-mail: fidelsukhonis@gmail.com
Наша веб-сторінка: www.borysten.com
Читайте нас на facebook за адресою: https://www.facebook.com/borysteninfo
Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР Рік видання двадцять третій.

ЗАСНОВНИК: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу «Бористен», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. ВИДАВЦІ: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу «Бористен», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.
Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології. Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Формат 60/84/8, друк офсетний.
Умов друк. арк. 4,65. Тираж 1500.
Друк ФОП Борисенко О.Л. Свідоцтво ДК № 4966 від 25.08.2015

ОБЛАСНА ОЧНА АЕРОКОСМІЧНА ШКОЛА-2015

На базі комунального позашкільного навчального закладу «Дніпропетровський обласний центр науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді» відбулись заняття обласної очної Віртуальної аерокосмічної школи. Слухачами очної школи стали учні міст Дніпропетровська, Кривого Рогу, Нікополя, Марганця, Жовтих Вод, Новомосковська та Новомосковського району.

Програма перебування учнів в школі була насиченою.

У перший день занять в школі учні відвідали фізико-технічний факультет ДНУ ім. Олеся Гончара. З ними спілкувалися: заступник декана факультету з навчально-го процесу Олексій Анатолійович Сидоров, завідувачий ка-

федрою двигунобудування Юрій Олексійович Мітіков, викладач кафедри проектування та конструкцій летальних апаратів Василь Юхимович Шевцов. Вони розповіли про історію факультету, роботу вчених, досягнення в галузі космічних досліджень, співпрацю з конструкторським бюро «Південне». Юрій Олексійович показав лабораторії, де учні змогли наочно побачити вузли двигунів, що виводять ракети на орбіту та розв'язати декілька цікавих задач. Також слухачі школи зацікавились роботою кафедри проектування та конструкцій летальних апаратів та систем автоматичного управління.

На другий день перебування в школі школярі побували на екскурсії на державному підприємстві «Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова», одному з важливіших європейських промислових гігантів, на якому освоєно виробництво ракетно-космічної техніки. Учні відвідали цех, в якому відбувається основне збирання ракет.

Після екскурсії по місту слухачі відвідали Дніпропетровський міський планетарій, де мандрували зоряним небом.

Після обіду з учнями працювали викладач фізики і астрономії – Нікіфорова Тетяна Іванівна та керівники гуртка обласного центру Валентина Янченко та Василь Шевцов.

На третій день учні школи працювали в національному центрі аерокосмічної освіти молоді України. Досвідчені науковці провели екскурсію у виставковому залі, а потім відбулись лекційно-практичні заняття. З дітьми працювали завідувач організаційно-інформаційним центром НЦАОМУ Ірина Федоренко, яка розповіла слухачам про історію становлення ракетобудування, та керівник ракетомодельного гуртка Сергій Бондаренко, який провів екскурсію у лабораторію.

Під час перебування у школі для слухачів провели екскурсію по місту, а також організували відвідуванні міської ялинки ввечері.

Оргкомітет очної школи

Криворізькі школярі увійшли до сімки переможців Всеукраїнського конкурсу молодіжних волонтерських проектів за 2014 рік

28-29 жовтня у м. Києві відбувся фінал конкурсу молодіжних волонтерських проектів «Служіння заради миру», запропонований Міністерством освіти і науки України, Інститутом модернізації змісту освіти та Громадською організацією «Всеукраїнська молодіжна Федерація молоді за мир».

Конкурс проводився протягом року – з 01.01.2014 по 01.01.2015.

Організатори конкурсу запросили на презентацію проектів переможців з 7 областей України, які представили роботи в семи номінаціях. Дніпропетровську область представляли учні Криворізької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 102 – автор проекту «Небайдужі серця», президент шкільного парламенту учнівського самоврядування школи Орел Наталія, лідер волонтерського загону «Квіточка» 7-А класу Руденко Артем та керівник проекту педагог-організатор Лисякова Тамара Миколаївна.

Проект волонтерський, спрямований на рішення багатьох проблем у сфері допомоги людям похилого віку, інвалідам, дітям-сиротам, переселенцям, батьки яких загинули в зоні бойових дій, військовим; на відродження моральних цінностей, добродійності заради миру в країні. Програма проекту включає в себе освітню, розвивальну, виховну мету. Гасло проекту: «Поки маємо час, усім робимо добро». Проект реалізований в рамках Всеукраїнського конкурсу волонтерських проектів «Служіння заради миру», Всесвітньої освітньої компанії «Голуб миру» та Всеукраїнської акції «Діти України за мир, за Єдину Україну». Форми діяльності: флеш-моби, благодійні акції, ярмарки, концерти, адресна допомога. Під час реалізації проекту зібрано на благодійність та миротворчу діяльність 22000 грн.

Захист проектів відбувся у Міжрегіональному вищому професійному училищі зв'язку, яке люб'язно надало можливість розміститися на два дні у готелі та ознайомитися з напрямками виховання курсантів і особливостями патріотичного виховання молоді. У актовій залі конкурсантів зустріли громадські волонтери, які провели тренінг з толерантності і організували знайомство учасників зустрічі, а в музеї училища курсанти показали свої здібності у стрільбі та силових трюках.

Круглий стіл в Міністерстві освіти і науки України на тему «Патріотичне виховання в закладах освіти та через практичну волонтерську діяльність» за присутністю моде-

ратора Галини Анатолівни Коломоєць, завідувачки сектору Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Михайла Володимировича Іл'їна, координатора та головного члена журі конкурсу, волонтерів громадської організації «Поруч», Голови правління Міжнародної громадської організації «Федерація жінок за мир у всьому світі» Тетяни Юрївни Коцеби, заступника директора Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України Казимира Михайловича Левківського надав можливість кожному учаснику конкурсу – дорослим і дітям – висловити свої думки і відчуття себе готовим до рішення глобальних проблем у вихованні патріотизму у молоді.

У залі засідань Колегії Міністерства освіти і науки України відбулося нагородження переможців. Як приємно було отримати з рук професора Казимира Михайловича Левківського диплом переможця, а від волонтерів громадської організації «Поруч» та Міністерства освіти і науки України подарунок – кольоровий принтер.

Волонтери громадської організації «Всеукраїнська молодіжна Федерація молоді за мир» організували на Трухановому острові для переможців конкурсу зустріч з громадськими волонтерами, учасниками подій на майдані. Влітку на острові за рахунок волонтерів відпочило більш 200 дітей-переселенців із зони бойових дій, а зараз готуються молоді бійці. Тут ми побачили намети та палатки, які стояли на майдані, бойові одиниці. Курсанти училища зв'язку показали майстер-клас зі стрільби з автомату та гвинтівки з прицілом, бажаючи покатались на конях... Таких волонтерських таборів з виховання молоді патріотизму в Україні всього вісім.

Учасники конкурсу побували на майдані Незалежності, у сквері та на алеї Небесної сотні, Михайлівському та Софіївському соборах, подивились на панораму вечірнього Києва.

Керівник проекту-переможця «Небайдужі серця», педагог-організатор КЗШ № 102 Лисякова Т.М.

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ТА ЇХ ЗМІСТОВНІ ОСОБЛИВОСТІ У ВИМІРАХ НОВОГО СТОЛІТТЯ

Освіта є синтез навчання та індивідуальної пізнавальної діяльності, формування дослідницьких компетентностей і спроможність самому організувати, осмислювати та реалізовувати своє проектування, виховання і самовиховання, розвитку і саморозвитку, дорослішання і соціалізації.

Людині завжди було притаманно прагнення дізнатися, як інколи говорять «зазирнути за горизонт», «заглянути за ріг дороги», передбачити хоча б в загальних обрисах «яким буде майбутнє», у якому йому належить жити і творити своє життя, вдало соціалізуватися, сформувані своє сімейне середовище, своїх дітей.

Проблема людського «Я», особистості та її самореалізації, підготовка її до соціалізації розвитку дослідницьких компетентностей у дітей шкільного віку займає особливе місце в системі філософських досліджень з найдавніших часів до нашого сьогодення.

Дослідники сучасного духовного стану українського суспільства негативно оцінюють його рівень та відмічають фактори такого стану: некерованість процесів становлення демократичного суспільства, неможливість скористуватися ціннісними орієнтирами своїх батьків, неузгодженість системи виховання і освіти, що веде до сполучення протилежних тенденцій у суспільній свідомості, значне послаблення ролі родини і освітніх закладів у процесі виховання дитини тощо.

На думку автора, не випадково людина XXI століття західними вченими класифікована як «явище явно патологічне», оскільки виразно послабшала її здатність самостійно мислити та оцінювати зовнішні процеси. Сучасна технологічна цивілізація підмінює здатність мислити її імітацією – здатністю механічно нагромаджувати думки, факти, правила, зразки. Це підтверджує факт дефіциту саморефлексії у сучасної людини.

Сила негативних зовнішніх та внутрішніх факторів, що розгублюють сучасну людину. Один з викликів XXI століття, який повернутий до кожного індивіда з основним питанням: «Бути чи не бути? А якщо бути, то в якій якості?». Складає глобального виклику майбутнього складається із об'єктивної потреби єднання, конвергенції, духовної інтеграції людських співтовариств, подолання їх розрізненості, ментальної несумісності, постійних загроз [1, 23].

Світову історію в цілому рухає менталітет – ті глибинні, «корінні» духовно-моральні, культурні цінності і світоглядні основи індивідуальної і суспільної поведінки, які за умови їх узгодженого, масового прояву по своїй духовній енергетичній силі стають не співставними із будь-якими рукотворними матеріальними енергоносіями або політичними акціями [1, 24-25].

Принципово нова якість сучасного суспільства вимагає не тільки нових цілей і методів пізнання, а й нового підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності. Тому розробка і послідовна реалізація сучасної методології педагогічної діяльності також виступає одним з основних завдань філософії освіти та педагогіки, та без вирішення якого розмови про створення нової освітньої парадигми втрачають будь-який сенс.

Американський філософ та педагог Р. Акофа, відзначав, що «коли навчання не має внутрішньої

цінності для людини, тобто вона не отримує задоволення в його процесі, воно стає тягарем. Якщо людину примушувати вчити щось, чого вона не бажає знати, навчання втрачає внутрішню цінність і значною мірою втрачає ефективність» [2, 195].

Автор осмислюючи всі процеси у освітньому середовищі нашої держави, тенденції реформування освітнього простору та наукові дослідження останніх років, наводять на наступних коротких тез.

Перше: особистість є основою існування сформованої людини – людини цілісної, здатної до саморозвитку, самовизначення, свідомої предметної діяльності й саморегуляції, людини, що має свій унікальний і неповторний внутрішній світ, людини, яка має нею встановлені норми поведінки та дій, живе і навчається в колективі та робить підготовчі кроки до реалізації свого потенціалу в подальшому життєвому шляху з урахуванням ризиків і потреб часу [3, с. 14].

Друге: проблема ефективності системи середньої освіти та її модернізація, прагнення удосконалити діючу структуру державного управління системою освіти завжди була та є визначальною у суспільному розвитку. Нові часи суспільного розвитку ставлять питання про новий зміст середньої освіти, забезпечення переходу до формату «школа – ринок праці» та контент-аналізу у сфері шкільної освіти [4, с. 1].

Третє: зміст освіти складається з чотирьох основних структурних елементів: досвіду пізнавальної діяльності, зафіксованого у формі знань; досвіду здійснення відомих способів діяльності за зразком – вміння діяти за зразком; досвіду творчої діяльності – вміння приймати нестандартні рішення в проблемних ситуаціях; досвіду емоційно-ціннісних відносин – у формі особистісних орієнтацій. Ця концепція може бути основою проектування змін в освітньому процесі за умови, що зміст освіти не можна зводити тільки до змісту навчальних предметів. Засвоєння соціального досвіду відбувається не тільки під час уроків, а і в процесі позакласної та позашкільної роботи [5, с. 1].

Четверте: філософія освіти через зміст навчального процесу складає принципи пріоритету людини як особистості, свободи вибору цінностей, реалізації можливостей саморозвитку, єдності національних та загальнолюдських інтересів, системності, взаємозв'язку теорії та практики, гуманітарного і природничо-математичного знання. Потрібен навчальний процес на основі методології соціального пізнання, факторного аналізу суспільних явищ, усвідомлення цивілізаційної єдності людської історії, толерантності у взаємодії народів і культур, дискусійної форми організації навчання та виховання особистості. В цьому контексті потребує активного переформатування навчального процесу на засадах інформаційних технологій та мовних стратегій, розробки та впровадження інтерактивних курсів та предметів, які підвищують роль самостійної індивідуальної та колективної роботи учнів з практичного застосування одержаних знань та вмінь [6, с. 11].

П'яте: особистість школяра на різних етапах розвитку і освітнього збагачення проходить різнорівневі кластери навчальних дисциплін. Зростання компетенцій,

удосконалення раніше здобутих знань, умінь і навичок, систематизація освітніх здобутків та вдале їх впровадження життєвому розвитку особливо підкреслюють значення гуманізації навчально-виховного процесу в школі. Для успішної творчості особливо потрібні «захопленість», висока особиста мотивація учнів, тематика практичного дослідження має бути для учня «неформальною» цікавою, викликати інтерес, можливість моделювати його дії в реальних життєвих ситуаціях та відпрацьовувати норми поведінки. Вихідні інтереси учнів можуть істотно відрізнитись за вибором предметів, тем, проблем. Така різноманітність потребує єдиної методологічної бази та підходу, що нададуть привабливості і практичної значимості для всіх [7, с.3].

Шосте: один із реальних шляхів це використання інноваційного навчання, роботи в групі (за участю сильніших та слабших за рівнем знань та вмінь), мотивація результатом (пошук конкретних мотивів та способів зацікавлення до досягнення результату) та формування критичного мислення тощо. Тож, мотивація – загальна назва для процесів, методів, засобів спонукання учнів до продуктивної пізнавальної діяльності, активного освоєння змісту шкільної освіти. Кермо мотивації тримають учні та педагоги [8, с. 359].

Сьоме: особлива роль педагога на всіх рівнях освітньої діяльності особистості, який повинен на основі Державного стандарту вибудувати індивідуальний план навчання учня через формування змісту освітнього компоненту, оптимізації його змістової частини і тематики програми, забезпечити відповідну якість знань, умінь, навичок та компетентностей. Незалежно зовнішнє оцінювання знань встановить відповідність певному рівню та рейтингу. Педагог відповідає перед суспільством за якість і результати навчання школярів. Важливим компонентом у цьому питанні є сформованість внутрішнього світу учителя – потреби, установки, професійні орієнтації і мотиви діяльності, власні професійні якості, фінансової мотивації. Актуальним є вміння вчителя аналізувати власну педагогічну, освітню та самоосвітню діяльність. Нерозуміння стану справ, нездатність розгледіти помилки, прийняти правильне рішення – усе це уповільнює процес професійного зростання та веде до викривлення ситуації в навчальному процесі [9, с.2].

Восьме: не заперечно, що сім'я школяра має суттєвий вплив на нього з питання формування мотиваційних елементів (внутрішньої та зовнішньої потреби) в навчанні, отриманні якісної та змістовної шкільної освіти, умінь, навичок, компетентностей, сприятливої самореалізації і соціалізації особистості.

Дев'яте: відчуження дитини від освітнього процесу призводить до негативних особистісних цінностей та занепаду у розвитку особистості. Внутрішньою причиною розчарування та невдач у навчанні в більшості випадків це відсутність можливостей для самореалізації школярів. Крім того, дослідження сучасної практики навчання дозволили виявити ряд протиріч між вимогами до шкільної освіти, де у центрі уваги знаходиться особистість дитини, і напрямками процесу навчання: засвоєння школярами певної суми знань; потреба школярів в самостійній творчій діяльності і пріоритет репродуктивних методів навчання; розуміння важливості, необхідності процесів саморозвитку і самореалізації з боку школярів та вчителів і відсутність в освітній практиці необхідних для них педагогічних умов; необхідність використання активних форм роботи, які сприяють розвитку творчості та самореалізації школярів, і застарілими стереотипами професійної поведінки вчителів [10, с.37].

Десяте: усі процеси які проходять в освітній системі мають постійно аналізуватися, систематизуватися, узгалянюватися, вноситися певні корективи у процеси прийняття управлінських рішень, врегульовуватися стратегічні питання щодо реформування системи освіти.

Таким чином, зміни засад шкільної освіти проходять у контексті розвитку змісту та якості освіти, їх удосконалення. Концепт середньої освіти визначають за наступними складовими: «навчання як процес», «учасник навчального процесу», «час навчання», «навчальний заклад» та «навчальні технології». Концептуальним центром освіти є людина. Засоби реалізації особистісного потенціалу школяра визначають у перспективі стабільний розвиток людства у XXI столітті.

Зауважимо, що на практиці в країнах ЄС відбувається: фокусування змісту на навчальних результатах, виписаних у форматі ключових компетентностей; запровадження міжпредметного підходу та оптимізація змісту програм з навчальних предметів, підручників; практичне застосування змісту та його оптимізація; застосування оцінних технологій, що наближені до життєвих ситуацій.

Також необхідно відзначити наступне: по-перше, криза освітньої системи зумовлена, диференціацію навчальних дисциплін, в результаті чого учні втрачають цілісне уявлення про світ, бачення ролі дисципліни та її місця у загальній системі знань про цілісний світ; по-друге, сучасні педагогічна теорія і практика, ще значною мірою лишаються у колі традиційних поглядів на людину як об'єкт навчання; по-третє, нова філософія освіти повинна виходити з бачення людини, яка навчається, не просто як складна відкрита система, яка ґрунтується не лише на основних положеннях і принципах синергетики та інших традиційних підходів, а й плідно збагачується їх новими ідеями.

Безена І.М.,

старший викладач КВНЗ «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»

Список використаних джерел:

1. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). – М.: Изд. «Совершенство», 1998. – 608с.
2. Акофф Р. Акофф о менеджменте / Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2002. – 448 с.
3. Максименко С.Д. Психічні механізми самореалізації особистості в медіа просторі[Текст]/С.Д.Максименко// Педагогіка і психологія. – 2013. – №2. – С.14 – 17.
4. Паращенко Л.І. Механізми державного управління загальною середньою освітою в контексті національної стратегії розвитку освіти. [Електронний ресурс] / Л.І.Паращенко //www.dy.nauka.com
5. Ватковська М.Г. Становлення і самореалізація особистості під впливом освітніх чинників[Електронний ресурс] / М.Г.Ватковська//www.info-library.com.ua, books-text-11980.html
6. Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: у пошуках перспективи[Електронний ресурс]/В.Андрущенко// Філософія освіти. – 2006. – №1. //1andrushchenko-fo-1-3-2006.pdf 1/7
7. Кремень В.Г. Педагогічна синергетика: понятійно-категорійний синтез[Текст]/В.Г.Кремень// Теорія і практика управління соціальними системами. Щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків: НТУ «ХПГ», 2013. – №3. – 138с.
8. Подласий І.П. Педагогіка. Новий курс. Книга 1. Загальні основи. Процес навчання. [Електронний ресурс]/ І.П.Подласий // www.booksgid.com
9. Примакова Т.В. Аналітична діяльність учителя історії[Текст]/ Т.В.Примакова// Історія та правознавство. Науково-методичний журнал. – 2014. – №9. – с.2-3.
10. Горьчева С.Н., Дмитрук Н.Г. Самореализация личности учащихся в процессе учебной деятельности [Електронний ресурс]/ С.Н.Горьчева, Н.Г.Дмитрук //Вестник Новгородского государственного университета. – 2005. - №31. – с.36-40. www.novsu.ru / file/24132

Християнська сторінка

Найбільшим гріхом є пиха

Відомий християнський письменник і філософ Клайв Люїс у своїй книзі «Просто християнство» називає ряд хиб людського характеру і поведінки, які є гріховними. Ми вже не раз говорили про перелюб, пияцтво, жадібність, розбещеність, лихварство і тому подібне. Яку хибу характеру і поведінки можна вважати найбільшою?

Найбільшим гріхом у цій площині є гордіня, пиха, самозакоханість. Будемо називати цю рису пихою. Але вона ніби не перешкоджає іншим у такій мірі, як, скажімо, пияцтво чи крадіжки...

Проблема ще у тому, що мало хто визнає цю рису гріхом. Люди можуть визнати, що у них поганій характер, що вони боягузливі, вибухові, проте ніхто не скаже про власну самозакоханість і пиху. Але ж саме гордіня призвела сатану до падіння і вигнання з Божого Царства. Він вважав себе найкращим в оточенні Бога.

На жаль, кожен має таку самозакоханість. Йдеться про суперництво. Самооцінка вступає у протиріччя з оцінкою інших і спільноти. Особа думає: «Я серед присутніх найкращий, найрозумніший, найпривабливіший. То чому ж усі звертають увагу на мого співрозмовника, а не на мене?»

Такі прояви, такі думки прикметні серед жіноцтва, де триває постійне суперництво у моді одягу, зачісках, косметичці... Чоловіки не кращі. Ось один з них має стільки майна і грошей, що вистачить йому до кінця життя, ще й дітям залишиться. А він хоче мати ще більше. Жадібність? Не тільки. Спрацьовує бажання бути багатшим за інших, мати більше влади.

Повчальний приклад: резиденція Януковича, де були створені усі умови для життя і продуктивної праці державного чиновника. Але йому хотілося мати розкіш, якої інші не мали. Інший приклад: коштовні годинники деяких сучасних чиновників: для них це не просто прилад для визначення часу, а й предмет переваги над іншими.

Оце ми торкнулися влади. Величезну спокусу в сенсі пихи має світська влада. Усі ми знаємо нинішнього президента великої держави, який в молоді роки захотів стати шпигуном-розвідником і пішов вчитися цій справі. Але не мав здібностей, то його поставили на другорядну посаду, а потім взагалі він не мав роботи, яка відповідає б його уявленню про власну вартість. Сталося так, що інші його поставили президентом, маючи надію, що він стане слухняним виконавцем волі тих, хто його ставив. Але незмірна пиха оволоділа цією нещасною людиною. Він почав діяти всупереч здоровому глузду та на шкоду своєму народові. Покищо він ще тримається своєї посади, але на таких людей чекає сумна доля, як це було вже з іншими безбожними вождями типу Сталіна чи Гітлера. Бог карає не лише за безбожність, а й за великодержавну пиху.

Проте ми сьогодні говоримо не для президентів, а до усього загалу, то я наведу приклади не з таких високих сфер. Як оцінити дії двох молодих чоловіків, котри ми заволоділа пристрась до однієї дівчини і вони стали ворогами. Або дії вродливої дівчини, яка збирає довкола себе купу кавалерів-залицяльників, щоб довести іншим свою вищість?

Часто юнак спокушає таку дівчину і відбиває її у іншого, щоб показати самому собі та іншим, що він кращий від свого суперника. Вродливою дівчиною теж рухає не пристрась, а почуття суперництва і намір довести іншим, що вона краща, ніж інші дівчата.

У християнському житті протилежністю гордині, пихи є смиренність, примирення... Постає запитання: чи можуть люди, вражені пихою, стверджувати, що вони вірують в

Провідники рубрики:
почесний доктор теології Леонід ЯКОБЧУК
та журналіст Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

Бога і є релігійними?

Вони поклоняються уявному Богу. Їм уявляється, що Бог схвалює їх і вважає кращими за інших. Пригадайте євангельських митаря і фарисея у храмі. Такі люди платять Богові уявним смиренням, а до інших людей ставлять з погордою і зневагою. Христос попереджав про таких людей, коли сказав, що прийдуть такі, що проповідуватимуть Його і Його іменем виганятимуть бісів, але на остаточному суді почують, що Христос їх ніколи не знав.

Кожного разу, сталося так, що ваше церковне життя робить вас кращими від інших, що ви значніші у храмі, пригадуйте, що це відчуття йде не від Бога, а від диявола. Бог присутній у вашому житті лише тоді, коли ви зовсім забуваєте про себе або бачите себе звичайною людиною, не кращою від інших.

Дитина радіє, коли мама похвалить її за добре вивчений урок, жінка радіє, коли нею захоплений коханий... Але ця радість викликана не тим, що ви кращі від інших, а задоволенням, що ви цих інших порадували, зробили їм приємність. Якщо ви почали думати: «Я досконалий, коли мене похвалили», то вже зробили крок до пихи. Маєте інший варіант: «Добре, що мені вдалося це зробити».

Але є люди, які прагнуть визнання інших, оплесків, слів схвалення. Артисти, наприклад. Це дитячий і не шкідливий недолік. Ми ще достатньо цінуємо і шануємо інших людей, щоб зважати на їхню думку про нас. Їхня думка приносить нам радість і гордість, яка не є пихою. Гірше, коли ми вже піднеслися в уяві так високо, що думка оточення нас зовсім не цікавить, бо те оточення видається нам нижчим і нас не гідним. Ви думаєте: навіщо мені ті оплески, коли я й сам знаю своє високе місце. Від тієї дитячої радості сатана веде вас до важкої хвороби гордині, вищості. Не прогавте небезпечну межу, коли ця хвороба почнеється, коли від радості ви перейдете до самохвальства.

А коли батьки пишуться шкільними успіхами свого сина чи доньки, це ще не пиха, не гріх. Важливо те, який сенс вкладати у цьому випадку

у поняття гордитися. Останнім часом поширилися спроби деяких людей шукати свого родоводу в числі відомих історичних персон. Це не осудливо. У часи комуністичного режиму влада робила усе можливе, щоб зруйнувати відчуття родоводу. Важливим вважалося пролетарське походження, робітнича професія, а шляхетне походження було великою неприємністю. Навіть у кінофільмах інженерів, музикантів, інших представників інтелігенції показували нездарями, диваками, що висміяли їх. Можна досліджувати свій родовід і пишатися ним, але не переносити на себе заслуги предків. Мовляв, я кращий від інших, бо у мене, так би мовити, голуба кров. Родовід варто знати, але поклонятися слід лише Богові, Творцеві нашого родоводу.

Бог не хворіє на пиху. Бог лише хоче від нас смиренности для того, щоб ми краще пізнали і наслідували Його. Бог намагається звільнити нас від надуманих і смішних

Ботанічний сад ДНУ отримав міжнародне визнання

Ботанічний сад Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара став членом Міжнародної Ради Ботанічних садів з охорони рослин.

Для фахівців Ботанічного саду ДНУ членство в такій міжнародній організації – найвище визнання. На сьогодні Botanic Gardens Conservation International (BGCI) об'єднує понад 500 ботанічних садів всього світу. З усіх ботанічних закладів України лише п'ять мають членство – три академічних і два університетських, в тому числі, і Ботанічний сад Дніпропетровського національного університету. Відомості про нього інтегровані в пошукову систему BGCI – Garden Search (www.bgci.org). Готуються дані по колекційних фондах Саду для включення в міжнародну електронну базу даних Plant Search.

«У Ботанічному саду ДНУ ім. О. Гончара з моменту його заснування в 1930 році велика увага приділялася питанням інтродукції, охорони біологічного різноманіття, збереження рослинного генофонду у вигляді живих колекцій (ex situ), – розповіла завідувач лабораторії природної флори Ботанічного саду ДНУ Надія Мартинова. – Сьогодні ботанічні сади всього світу беруть на себе місію зі збереження рослин, і наш Ботанічний сад вносить свою частку в цю благородну справу. Співпраця Ботанічного саду ДНУ з BGCI розпочалася ще в 1995 році, коли директор Саду Володимир Федорович Опанасенко проходив стажування з освітньої програми в Королівському ботанічному саду К'ю. У цей період було підписано асоційоване членство в Міжнародній Раді. А нещодавно наш Сад отримав постійне членство, на підтвердження чого був виданий відповідний сертифікат».

У 2002 році BGCI була ініційована і запущена в дію Глобальна стратегія з охорони рослин (GSPC). Її реалізація

шат гордині, пихи, від світського маскараду, який змушує нас до вивіщення над іншими. Позбудьтесь дурниці, якої є уявлення про вашу вищість над іншими.

Але є люди, які постійно підкреслюють свою малозначущість, говорять запобігливо, схилиються перед кожним... Справжнє смирення цього не вимагає. Якщо ви зустрінете справді смиренну людину, то у спілкуванні з нею подумайте, що вона варта уваги, що вона широко зацікавлена вами. А якщо відчуєте заздрість до неї, то це вже ваша пиха починається. Якщо ви хочете стати смиренним християнином, то найперше відчуйте свою гордіню. Якщо ви вважаєте, що не страждаєте нею, то це означає, що вона присутня у вашому житті і поведінці. У Книзі пророків Соломонових (29:23) сказано: «Гордина людини її принижує, а честі набуває покірливий духом». Амінь.

розрахована до 2020 року і включає в себе 16 завдань. «Найпріоритетніші з них для нашого Саду – завдання 8 (збереження не менше 75% відомих рідкісних видів рослин в ботанічних колекціях) і 9 (збереження 70% генетичного різноманіття сільськогосподарських культур, їх диких предків та інших соціально-економічно цінних видів), – наголосив директор Ботанічного саду ДНУ Володимир Опанасенко. – У нашому Саду зберігаються великі колекції хвойних рослин, жимолостей, бузку, спірей, лікарських рослин, енергетичних і харчових культур, а також рідкісних і зникаючих видів. Ботанічний сад ДНУ бере активну участь у розробках різних проектів BGCI в режимі online або безпосередньо. Так, в 2013 році завідувач лабораторії природної флори Надія Мартинова брала участь в роботі Міжнародної Ради у рамках Міжнародної конференції (м.Тверь) з питань Глобальної Стратегії (GSPC), екологічної освіти і маркетингу ботанічних садів».

Сьогодні Ботанічний сад ДНУ шукає можливості реалізації проектів з виконання інших завдань Глобальної Стратегії: завдання 12-16 (використання лише відновлюваних ресурсів при виробництві продуктів із природної сировини; збереження і культивування місцевих знань, традиційних і новаторських методів з раціонального виробництва продуктів харчування і охорони здоров'я; включення в освітні програми знань про різноманіття рослин, необхідних для розуміння їх важливості в житті на землі; посилення партнерських зв'язків на регіональному, національному і міжнародному рівнях для досягнення цілей Глобальної стратегії.

Для довідки:

BGCI була заснована в 1990 році за підтримки Його Королівської Високості Принца Уельського. Значну допомогу у становленні BGCI також надали Королівський ботанічний сад К'ю та Королівський ботанічний сад Единбурга, які і до сьогодні є його постійними членами. Крім основної штаб-квартири у Великобританії, BGCI має національні відділення в США і Росії та регіональні офіси в Китаї, Колумбії, Індонезії, Нідерландах та Іспанії.

Головне завдання Міжнародної Ради Ботанічних садів з охорони рослин – надання ботанічним садам в усіх частинах світу можливості обміну інформацією про їх діяльність, проекти і досягнення в галузі охорони рослин і освіти.

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відверість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 19:40, на першій програмі Українського радіо.

Викладачі ДНУ беруть активну участь у проекті МОН «Ідеї, що змінюють світ»

Асистент кафедри обчислювальної математики та математичної кібернетики факультету прикладної математики ДНУ ім. О. Гончара Ксенія Шумельник презентувала свої ідеї мобільних розробок на базі операційної системи Android на конференції «Цифрове перетворення України», що проходила в Києві.

«Я представила власні розробки для Women Techmakers спільноти, а саме створення додатків на платформі Android та їх розширення під Google Glass та Smart Watch, які дозволяють отримати інформацію про найближчі заходи спільноти, програми, гранти та стипендії», – розповіла Ксенія Шумельник.

Конференція була проведена за підтримки Google Ukraine в рамках Google Day Ukraine 2015, на ній були представлені проекти цифрових перетворень в Україні, що відбуваються в українському суспільстві, бізнесі, освіті. В рамках цього заходу Інститут модернізації

змісту освіти МОН України презентував проект «Ідеї, що змінюють світ».

За підтримки Google Україна розроблений сайт, який стане майданчиком для новаторів та винахідників України. На цьому сайті будь-хто зможе запропонувати винахідницьку оригінальну ідею і знайти однодумців для її реалізації.

Нагадаємо, Ксенія Шумельник є лауреатом премії ім. Аніти Борг від Google 2015 року. Дівчина – учасник групи освітян Google Education Group (GEG), створеної за підтримки Інституту модернізації освіти МОН, основною метою якої є широке впровадження в освітній процес сучасних інформаційних технологій.

Фото надані корпорацією Google Ukraine.

Факультет прикладної математики
ДНУ ім. О. Гончара

Жила тихо й самовіддано «служила» ...

14 листопада на 102-му році життя пішла у вічність Олександра Терентіївна Сова, сестра Олесь Гончара, людина щира, добра й мудра.

Осиротіла затишна оселя в портретах і світлинах Олесь Гончара, рушниках, іконах, книгах на вулиці Клубній, 25, господиня якої завжди з ласкавою й ніжною посмішкою, грушами й солодощами, пиріжками, зустрічала гостей, особливо молодь,

залюбки відкривала сімейний альбом, запрошуючи в далекий і одночасно близький світ Великого Сина України, рідного «братака». У «Щоденниках» митець так писав про дорожку йому людину: «Мудра в мене сестра, хоча жодного дня в школі не вчилася, вже дівчиною пішла в лікнеп і тепер усе читає і читає».

Коли Олесь Гончар скінчив свій земний шлях, Олександра Терентіївна начебто взяла на себе обов'язок зберігати й пропитувати творчість майстра українського слова. Вона завжди широко відгукувалась на всі події, пов'язані з феноменом таланту брата-письменника, адже завдяки подарованій ним Біблії в далекі повоєнні роки та його книгам, навчилася грамоти. Вона була бажаною гостею Всеукраїнських наукових конференцій Дніпропетровського національного університету, який носить ім'я свого славетного випускника і щорічних квітневих Гончарівських читань, які проводяться на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства кафедрою української літератури, де відкриваються нові грані неповторності творчості митця, оприлюднюються результати наукових пошуків, звучать ліричні роздуми й спогади про життя нашого великого Земляка. На жаль, стан

її здоров'я в останні роки не давав можливості бути бажаною гостею в університеті, але студенти, побувавши напередодні в приватній оселі й поспілкувавшись із Олександрою Терентіївною, привозили символічні подарунки, теплі вітання й мудрі буттєві поради.

Свого часу Олександра Терентіївна Сова передала університету матеріали, пов'язані із життям та творчістю письменника: газетні публікації, фотографії, вишитий нею рушник, листи. Коротенькі листи від брата-митця починаються звертанням: «Дорога Шуро», один із останніх (18 червня 1995) «Дорога Сестро! Посилаю дві фотографії: для тебе й для Тані. У нас усе гаразд. Дощі. А як там у Вас? Напиши». У 1992 році будинок, де жив Олесь Гончар з 1945 по 1947 рік, було взято під охорону держави як пам'ятку культури. З невеличкої оселі на околиці м. Дніпропетровська, кожного дня, долаючи більше 10 кілометрів, Олесь Гончар «З Ломівки далекої пішки / Ви йшли крізь сніги каламуть, / Було в тім символіки трішки: / В науку ж не йдуть, а йдуть» (В.Корж), закінчив за півроку 2 курси нашого університету, блискуче захистив дипломну роботу.

Із душевним трепетом та великою повагою зберігала Олександра Терентіївна все, що було пов'язане

з особистим життям та творчістю брата: книги, рукописи, світлини, а найголовніше – ту атмосферу, де виривав його творчий геній, де народжувалися перші повоєнні твори письменника, колишнього фронтовика.

Викладачі і студенти Дніпропетровського університету імені Олесь Гончара, факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства співчують родині, що втратила велику Праведницю, берегиню сімейних реліквій, порадилицю жити кожному по-Божому. Світла їй пам'ять і Царство Боже.

Факультет української
й іноземної філології
та мистецтвознавства
ДНУ ім. О.Гончара

Коли сесія - свято

XVI Фестиваль молодіжних театрів «Театральна сесія-2015» зібрав учасників з різних куточків України у Палаці студентів Дніпропетровського національного університету імені Олесь Гончара.

Це 6 колективів-дебютантів: «Раскольников» (Київ), Школа акторської майстерності «SPLASH» (Київ), «Варіант» (Харків), «Ковалі» (Харків), «DIY-театр» (Харків), «Народний музично-драматичний театр» (Ізмаїл) та 8 колективів, які вже відомі глядачам: «Чародій» (Дніпропетровськ), «La Vie» (Дніпропетровськ), «Маски» (Дніпропетровськ), «Крупний план» (Дніпропетровськ), «Чорний квадрат» (Київ), Театральна студія «Ну і дітки!» (Полтава), «Сучасник» (Черкаси), «Бам-Бук» (Краматорськ). Особливістю цього річного свята стала велика кількість нових колективів та оновлена символіка фестивалю: вже традиційний Арлекін тепер виглядає дещо інакше.

«Театральна сесія» – це притушене світло в Палаці студентів ДНУ, зала, яку наповнюють справжні любителі театрального мистецтва, молоді цікаві колективи, що дивують і захоплюють, даруючи нові враження.

«З кожним роком на фестиваль привозять більш дорослий, оригінальний і цікавий матеріал, – розповів головний режисер Палацу студентів ДНУ ім. Олесь Гончара, керівник театру «Маски» Ігор Трахт. – Про інтерес до нашого свята свідчить те, що ми отримали величезну кількість заявок і затвердили повний склад учасників фестивалю за два тижні до кінця терміну реєстрації усіх бажуючих. Молоді дуже подобається Палац студентів ДНУ, актори залюбки приїжджають ще раз і ще раз. Щодо театру «Маски», то ми покажемо виставу за п'єсою Хресто Бойчева «Строй», яка отримала Гран-прі «Театрального форуму» в Києві.

Перед початком свята режисери дають акторам останні настанови, у Палаці панує радісний святковий настрій.

«Наш театр існує вже 54-й сезон, – розповіла режисер «Народно-музичного театру» Ізмаїла Ольга Герасимова. – Він – один із найстаріших аматорських театрів України. Ми представимо на суд глядача спектакль «Мішень» за мотивами повісті Чехова «Дуель». Граємо його 16-й раз, все одно хвилюємось. Це один з найулюбленіших наших спектаклів. Гра-ти Чехова – величезна відповідальність, актори це чудово усвідомлюють. Ми наблизили матеріал до сучасного прочитання».

Актор «Народно-музичного театру» Володимир Бойчук відзначений

нагородою «Найкраща чоловіча роль» на фестивалі «Театральна весна». Доктор Самойленко – образ, який йому близький. «Він добряк і прагне миру, – розповів Володимир Бойчук. – Мені симпатична ця роль, але я спочатку себе в ній не бачив. Сподіваюся, мені вдалося передати настрої, дуже хочеться вірити, що я впорався зі своєю завданням».

Олесь Савченко і Олег Бабич з київського театру «Раскольников» на «Театральній сесії» вперше. «Наш театр молодий, йому скоро виповниться рік, – розповідає Олесь. – Маємо досить оригінальне гасло «Ми не в концепції». Наша конкурсна робота – вистава «Перший ліпший» за однойменним оповіданням Купріна. «Ми взяли за цей матеріал тому, що він нам сподобався, – розповів Олег Бабич. – Поставила виставу Олесь, я втілюю образ першого ліпшого. Це інтелегентний захоханий дивак».

«Я граю в найстарішому народному театрі Дніпропетровська, – розповіла акторка «Чародіїв» Маріна Прокопець. – Ми будемо дивувати глядачів комедією за новелами Боккаччо «Декамерон». Моя роль – це хитра і допитлива служниця. Як комедійній актрисі, мені вона дуже подобається».

З відкриттям фестивалю усіх присутніх привітав ректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ Валентин Іваненко. «Театральна сесія допомагає відкрити нові імена, вистави, молоді таланти, – сказав він. – Кілька років тому фестиваль виходив за межі України і приймав гостей з інших країн. «Театральна сесія» – завжди цікаве і незабутнє свято. Такі резонансні проекти роблять ентузіасти, подивники, митці».

Першою виставою, яку побачили глядачі «Театральної сесії», стала п'єса за мотивами роману Рея Бредбері «451 градус за Фаренгейтом», яку подарували усім присутнім актори харківського театру «Варіант».

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

Вчений, який сприяв консолідації українського суспільства

У Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара вшанували пам'ять видатного українського історика Дмитра Яворницького.

Треті Всеукраїнські Яворницькі наукові читання, які стали подією в інтелектуальному житті регіону, проходили в іменній аудиторії Дмитра Яворницького, дбайливо облаштованій студентами та фахівцями історичного факультету ДНУ. На захід завітали науковці з Харкова, міста, у якому Дмитро Яворницький здобув фахову освіту, Києва, Кривого Рогу, Кіровограда, Дніпродзержинська та інших міст, представники влади, музеїв Дніпропетровська. Як відзначили організатори читань, збереження пам'яті про Дмитра Яворницького залишається незмінним пріоритетом для фахівців-істориків. Учасники читань неодноразово наголошували, що Дмитро Яворницький своїми епістолярними зв'язками, численними інтелектуальними контактами, титанічною працею з'єднував різні регіони України. Було запропоновано засобами сучасної методології висвітлювати недостатньо вивчені сторінки творчої спадщини видатного історика та продовжувати досліджувати ті питання, які становили коло його наукових інтересів, зокрема, українське козацтво.

Вперше в Україні в науковому плані запропоновано нову цінну гіпотезу стосовно виникнення та еволюції українського козацтва, побудовану на енергетиці. Її автор – доктор історичних наук, головний науковий співробітник НДЛ археології та історії Придніпров'я кафедри історіографії, джерелознавства та архівознавства ДНУ Іван Стороженко. Науковець, який присвятив дослідженню цього питання багато років, познайомив учасників читань з поняттям пасіонарності. На його думку, пасіонарність, тобто неопорне прагнення до діяльності задля досягнення певної мети, відіграла провідну роль в утворенні козацтва. Даний при народженні людини імпульс до життя формує її етнічне поле та зберігається на все життя. У

різні епохи люди народжувалися з меншими чи більшими імпульсами, і відповідно, з різною пасіонарністю, яка наділяє так звану «зайвою» енергією, творчою. Іван Стороженко в контексті цієї гіпотези вважає, що козацький субетнос виник наприкінці XV століття з метою зупинити зникнення українства та відродити українську державність.

Проблемі міжнародного визнання Гетьманщини у європейському контексті присвятив свій виступ доктор історичних наук, професор Інституту української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України Віктор Брехуненко. «Досі тривають дискусії, чи можна вважати Гетьманщину державою, – відзначив доповідач, – Вважаю, що Богдан Хмельницький вперше заявив на міжнародному рівні про Гетьманщину як державу». Спираючись на факти та свідчення тих років, Віктор Брехуненко переконливо доводить, що Гетьманщину визнавали в той час і Швеція, і Бранденбург, і Нідерланди. До того ж, Переяславська рада 1654 року свідчить, що договір був укладений між двома державними утвореннями.

Про Олександра Поля та Дмитра Яворницького на тлі економічної модернізації Катеринославського краю розповів кандидат історичних наук, директор Інституту економічної практики імені Олександра Поля, контент-директор Київського міжнародного економічного форуму Володимир Панченко. Як представник українського бізнесу, Володимир Панченко акцентував увагу на тому, зокрема, що сьогодні науковцям не потрібно соромитися залучати до реалізації своїх проектів підприємців, як це у свій час робив Дмитро Яворницький. Як відомо, промислово-фінансова еліта Катеринослава, зацікавлена в консолідації краю, матеріально допомогла Дмитру Яворницькому відкрити у місті музей.

Українські науково-освітні інтелектуальні комунікації Дмитра Яворницького 1920-1930-х років – тема дослідження доктора історичних наук, професора, декана історичного факультету ДНУ Сергія Світленка. «Дмитро Яворницький предметно займався популяризацією історичних знань. Він любив читати лекції, робив це емоційно, захоплююче, змістовно», – відзначив Сергій Іванович. – Дмитро Яворницький присвятив усе життя створенню інтелектуальних комунікацій, які дозволили сформувати на Наддніпрянщині українське освітньо-наукове співтовариство». Так, за його активної участі був відкритий обласний музей імені О. Поля, функціонували Катеринославська вчена архівна комісія, Катеринославська «Просвіта», з'явилися перші української преси – часописи «Запоріжжя», «Дніпрові хвилі»; вчений очолював кафедру історії України, згодом – кафедру українознавства в Катеринославському інституті народної освіти (сьогодні ДНУ ім. О. Гончара).

Загалом під час наукового форуму працювали секції «Дмитро Яворницький: життя і творчість на тлі епохи», «Етнічнонаціональні, суспільно-політичні та соціально-економічні аспекти історії Наддніпрянщини», «Питання історії освіти, науки та культури Наддніпрянської України».

У рамках читань відбулася презентація чергового збірника наукових праць «Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті», видана у Дніпропетровському національному університеті за підтримки авторів публікацій. Збірник є фаховим систематичним виданням з історичної українистики, що видається з 2001 року. Також було презентовано Путівник по Будинку-музею ім. Дмитра Яворницького «Курінь козацького батька». Як відзначила заступник директора Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького Валентина Бекетова, Путівник розповідає про життя і творчість Дмитра Яворницького у світі його будинку, містить рідкісні фото з фондів музею.

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

«Акваріуму» Дніпропетровського національного університету – 30 років

Однієї із найоригінальніших візитівок Дніпропетровська – навчально-науковому комплексу «Акваріум» факультету біології, екології та медицини Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара – нещодавно виповнилося 30 років. На сьогодні це – найбільший прісноводний акваріум Європи.

Свого часу ставши проривом Радянського Союзу в акваріумістиці, навчально-науковий комплекс прісноводної флори і фауни «Акваріум» ДНУ ім. О.Гончара у наш час може похизуватися досягненнями, яких не мають подібні наукові комплекси в Європі. Ця унікальна споруда, розташована на березі мальовничого Монастирського острова у середній течії Дніпра, була побудована у 1985 році за проектом архітектора С. Ковальчука. «Акваріум» ДНУ являє собою унікальну за масштабами й технічною осначеністю будівлю, яка складається з експозиційного залу, в якому розташовані 20 акваріумів ємністю 1,2 тони і один центральний резервуар тунельного типу ємністю 100 тон, – розповідає директор закладу Микола Єрух. – У тому центральному акваріумі з'єднані три великі відсіки, тож при потраплянні в середину тунелю, здається, ніби ви знаходитеся на дні річки. На той час це було справжнім ноу-хау і сьогодні йому немає аналогів серед прісноводних акваріумів у всій Європі. Всі акваріуми у нашому комплексі – біотопні, тобто такі, що імітують природне середовище. А значить, відвідувачі можуть у максимально наближених до природних водних умовах наочно познайомитися з цікавими та складними життям мешканців прісної води, з рідкісними й зникаючими видами флори і фауни». До слова, експозиції комплексу щорічно безкоштовно відвідують більше 700 дітей соціально незахищених шарів населення з усіх куточків України.

Проте «Акваріум» є не лише місцем цікавого й пізнавального відпочинку мешканців та гостей міста, але й чудовою навчальною та експериментальною базою місцевого університету. З перших днів у комплексі були створені учбові й науково-дослідницькі лабораторії кафедри іхтіології, гідробіології та екології біологічного факультету ДНУ та науково-дослідного інституту біології ДНУ. Зараз у навчально-науковому комплексі «Акваріум» готують кваліфікованих фахівців, проводять наукові дослідження, пов'язані з інтродукцією та розведенням коштовних промислових видів риб і кормових організмів, екологією водних організмів, пізнанням процесів самоочищення і «цвітіння» прісних вод, вирішують питання охорони і раціонального використання водних ресурсів південного сходу України та багато іншого. Студенти, отримуючи тут знання із загальних і спеціальних дисциплін, здобувають також навички практичної праці з охорони та відтворення іхтіофауни, водної рослинності та кормової бази для риб. Багато працює «Акваріум» Дніпропетровського

університету й в еколого-просвітницькому напрямку, інформуванні населення про екологічний стан Дніпра. Екосистема Дніпра та його приток сьогодні знаходиться під постійним антропогенним тиском, особливо в районах великих міст. Це й забруднення стічними водами, відходами різних підприємств, скидання сміття та багато іншого, що викликає різке погіршення умов існування водних мешканців. Тому така робота на сучасному етапі є дуже актуальною.

Що ж до виставкової діяльності закладу, то «Акваріум» ДНУ може похвалитися як великим зібранням прісноводної флори і фауни Придніпровського регіону, так і унікальною колекцією тропічних прісноводних риб. «У нас зібрано близько 100 видів риб зі всіх континентів. Такі екземпляри у домашньому акваріумі не побачиш, – із гордістю розповідає Микола Єрух. – Найцікавіші з них, мабуть, піранії паку, які харчуються рослинами, та арована перлинна. Перший вид – найстаріша мешканці «Акваріуму», вони живуть у нас майже від дня заснування. А от арована журдіні, або перлинна арована – це рідкісний вид, який майже не зустрічається в колекціях любителів. У нашій країні таких риб налічується не більше 20 особин. Останніми ж надходженнями до нашої колекції стали червоний неон та скляний сомик. Ми намагаємося зберегти те, що маємо, і займаємося розведенням акваріумних риб. Також у нас тут є нільський крокодил, амфібії та рідкісні види черепах».

До 30-го Дня народження «Акваріуму» співробітники і друзі навчально-наукового комплексу підготували безліч цікавих заходів: виставку райдужних рибок від лабораторії рибиництва, виставку павуків-птахоїдів та інших екзотичних тварин від «Tarantulas Dnepr Club», розважальний захід «Пазл із наноакваріумів», конкурс дитячого малюнка «Підводний світ очима дитини» та пізнавальні семінари з акваріумістики і тераріумістики. Останні зібрали 120 учасників з Дніпропетровська, Запоріжжя, Києва, Харкова, Дніпродзержинська, Кривого Рогу, Кременчука, Донецької області.

Завдяки найрізноманітнішим формам роботи, впроваджених сьогодні в «Акваріумі» Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара, цей навчально-науковий центр залишається важливим місцем збереження водного генофонду. Що, в свою чергу, дозволяє виконувати одне з головних його призначень – суспільне виховання дбайливого ставлення до навколишнього середовища та формування активного екологічного світогляду.

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20 www.dnu.dp.ua

Конференція MEICS-2015 – місце, де народжуються нові ідеї

У Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара пройшла I Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених і студентів «Перспективні напрямки сучасної електроніки, інформаційних і комп'ютерних систем» (MEICS-2015). Учасниками конференції стали близько 100 молодих науковців з понад 20 міст України та Молдови.

Захід влаштований факультетом фізики, електроніки і комп'ютерних систем ДНУ спільно з Міністерством освіти і науки України. Електроніка та інформаційні системи – це модерний і високоінтелектуальний науковий напрям, який, безумовно, належить молоді. Тому, за словами організаторів конференції, найпершим завданням було підтримати молодих учених – студентів, магістрів і аспірантів, давши їм можливість зробити перші кваліфіковані кроки в цій складній галузі знань. «Зрештою, запропонований нами новий інтелектуальний майданчик отримав значний відгук у молодіжній науковій спільноті. Про це свідчать і широка географія, й чисельність учасників нашої конференції, – зауважив заступник голови оргкомітету, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри радіоелектроніки ДНУ ім. О.Гончара Олександр Коваленко. – Ми переконані, що за молодим поколінням – майбутнє України. На жаль, сьогодні, в наш непростий час, дуже мало говориться про інтелектуальну безпеку країни. Проте без якісної підготовки молодих кадрів про таку безпеку годі буде й говорити. Крім того, ми всі маємо зрозуміти, що там, де розвиваються технології, завжди з'являється нова елементарна база, а звідси й нові прилади і продукти, якими може користуватися все населення. Завдяки цьому ми також можемо створити багатше майбутнє для нашої держави», – звертнувся Олександр Володимирович.

Взірцем вдалого втілення технічного потенціалу країни може слугувати, наприклад, пристрій сигналізації дорожньо-транспортних пригод – унікальна розробка від магістра кафедри радіоелектроніки ДНУ ім. О.Гончара В'ячеслава Лаврушкіна та проекту Noosphere Engineering School. «Головним завданням нашого приладу є автоматичний збір інформації з місця аварії (дані, що отримані при зіткненні чи займанні автомобіля) і передача запиту до відповідних служб спасіння. За статистикою, в Україні

кожен десятий потерпілий втрачає шанс на життя через несвоєчасний приїзд служб порятунку. Наша ж система, що підключається до бортової мережі автомобіля, працює в автоматичному режимі і здатна повідомити про аварію навіть без участі самого потерпілого. Це винахід, аналогу якого поки немає ані в Україні, ані в Європі. Тільки в Сполучених Штатах Америки діє схожа система, яка автоматично передає дані прямо до служби спасіння «911». У нас же цей сервіс нині перебуває в останній стадії розробки, далі на нього чекає тестування та впровадження через налагодження безпосереднього зв'язку з відповідними державними службами чи створення нового спеціалізованого кол-центру», – розповів В'ячеслав.

Не менш цікаві ідеї на відкритій дніпропетровській конференції запропонували й іноземні учасники. Зокрема, Кирило Коваленко з Кишинєва представив проєкт на тему «Інфрачервоні спектри нових карбазоловмісних азополімерних матеріалів» («IR-spectra of new carbazole-containing azopolymer material»), розроблений у співпраці з колегами з Інституту прикладної фізики при Академії наук Молдови. «Наша робота стосується розробки регістрових середовищ на основі карбазоловмісних полімерів. Простіше кажучи, ми намагаємося винайти

нові, сучасні речовини, на які наноситься голографічний запис. Для цього ми уважно відслідковуємо всі зміни, що відбуваються в атомарній структурі цих речовин під час запису лазерних голограм, – пояснив Кирило. – Подібними дослідженнями, наскільки нам відомо, займаються також румунські та азійські науковці, проте перевагою наших експериментів є подальше удосконалення і відчутне здешевлення матеріалів, що застосовуються в галузі голографії», – наголосив він.

Загалом, протягом трьох днів роботи конференції було заслухано 120 наукових доповідей. Зокрема, найпершою з них була оглядова доповідь щодо історії уявлень про структуру Всесвіту, присвячена 100-й річниці появи теорії відносності А.Ейнштейна, що відзначалася у день відкриття конференції. Далі робота конференції продовжилася в двох секціях, які об'єднували найрізноманітнішу наукову проблематику: від інформаційних систем і технологій, комп'ютерних систем та компонентів, радіотехнічних пристроїв і засобів телекомунікації до функціональної електроніки, мікро- і нанотехнологій, а також фізичних явищ в матеріалах електронної техніки.

На заключному пленарному засіданні відбулося урочисте нагородження переможців у секціях. Дипломи і цінні подарунки отримали 12 талановитих науковців, що представили найбільш цінні та оригінальні проєкти.

Потурбувалися організатори й про насичену культурну програму для учасників конференції. Так, впродовж триденного перебування у Дніпропетровську гості відвідали екскурсію найстарішою історико-архітектурною пам'яткою міста – Потьомкінським палацом, побудованим ще у 1789 році (нині Палац студентів ДНУ, де і проходила конференція), а також познайомилися з сучасною гордістю міста – Музеєм ракетно-космічної техніки Національного центру аерокосмічної освіти молоді України імені О.М.Макарова.

Євгенія Кононенко: «Письменництво – це самореалізація»

На запрошення книгарні «ВіЗ» до Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара із презентацією книжкової новинки «Симбалайн» завітала відома письменниця, метр української короткої прози Євгенія Кононенко.

Ця листопадова зустріч в Дніпропетровську стала для письменниці першою презентацією нової збірки поза рідним Києвом. Десятки дніпропетровських студентів-філологів послідували за улюбленою авторкою, із захопленням дізналися «цікавинки» з творчої біографії та художні особливості її найсвіжішого літературного доробку.

Зокрема, до збірки «Симбалайн», виданої у 2015 році львівським видавництвом «Кальварія», увійшли повість та чотири новели, доповнені поезіями авторки та ілюстраціями Михайла Євшина. Це доволі нетипове для Євгенії Кононенко видання, не схоже, до речі, й на інші примірники сучасної української дорослої прози. За словами критика Ігоря Бондаря-Терещенка, у своїй прозі авторка ніби «...розчинила чарівну пігулку музичної радості навпіл з літературною і навіть мистецькою чутливістю», адже голос у збірці «Симбалайн» отримує не лише внутрішня жінка, але й внутрішній чоловік Євгенії Кононенко. Власне, книга нагадує собою емоційний пазл, адже містить міжвання різних за формою й сюжетами прозових зразків, поезій та світлин. Так, після кожної новели, як фінальний акорд, на читачів чекає коротка зупинка для перелюбки – невеличка поезія, а на початку кожної нової історії – фрагменти малюнку, які складаються в цілісну картинку наприкінці книжки. Цікаво, що дизайн видання вдало доповнює ідейне навантаження творів. Так, обкладинка збірки в буквальному сенсі пов'язана з героями книги. Спереду на ній зображена світлина київського будинку періоду подій, згаданих в одній із новел, де сьогодні знаходиться торговий центр. А на звороті обкладинки розміщена світлина авторки того періоду та місця, з якого робилася та світлина будинку.

«Це особлива книжка, яка відрізняється від моїх попередніх творчих доробків. Вона уособлює інший етап моєї особистості. Так, якщо у попередніх прозових добірках було більше песимізму, то у книжці «Симбалайн» вже маємо більше вистражданого оптимізму», – розповідає Є.Кононенко. Справді, на сторінках цієї книги авторка немовби зазирає за лаштунки буденних явищ, змальовуючи їх у новому символічному ракурсі. Напри-

клад, у заголовній новелі «Симбалайн» зображена подружня пара на межі розлучення, в новелі «Життя – театр» – напружені стосунки двох подруг, а в оповіданні «Перший» – родинний конфлікт між матір'ю та донькою. Проте всім цим героям, у підсумку, вдається успішно подолати розходження, вони вміють віднайти консенсус у своїх стосунках та попри всі несприятливі обставини все ж зберігають зв'язок. «Письменництво – це чиста самореалізація, – ділиться з студентами авторка. Я завжди пишу про те, що хочу. Я сама собі власний замовник. А цікавить мене звичайне, поточне життя людей. Просто я не боюся говорити про те, що є в житті кожного нас. Я не замовчую конфлікти, бо вважаю, що говоріння – це найперший спосіб лікування будь-яких непорозумінь», – зазначає вона.

У подальшому спілкуванні студенти і викладачі ДНУ ім. О.Гончара мали змогу поставити відомій письменниці різноманітні питання. Зокрема, їх цікавила перша професія авторки та перший досвід в письменництві, специфіка перекладацької роботи, вподобання в сучасній літературі і зокрема рекомендації дитячого читання, її стосунки з київськими колегами тощо.

Наостанок присутні подякували Євгенії Кононенко за можливість такої відвертої розмови і підкреслили, що подібні зустрічі неодмінно сприяють кращому розумінню та дослідженню вітчизняного літературного процесу. Також всі бажаючі змогли отримати іменні автографи гості.

Довідка: Євгенія Кононенко – сучасна українська письменниця і перекладачка. Член Національної спілки письменників України та Асоціації українських письменників. У її творчому доробку – поезії, оповідання та есе, повісті та романи, декілька дитячих книжок, літературні переклади з французької та англійської мов, культурологічні розвідки, журналістські статті, рецензії тощо. Прозова творчість авторки на сьогодні видана у майже 40 українських збірках і перекладена англійською, білоруською, в'єтнамською, німецькою, польською, російською, французькою, фінською, хорватською, чеською та японською мовами. Вона є темою наукових досліджень як в Україні, так і за кордоном.

Літературну творчість Євгенії Кононенко також відзначено багатьма літературними та перекладацькими преміями. Зокрема, вона є лауреатом літературної премії «Гранослов», Всеукраїнського рейтингу «Книжка року», лауреатом Всеукраїнського конкурсу романів, кіносценаріїв і п'єс «Коронація слова», премії ім. М.Зерова, премії часопису «Сучасність», літературної премії часопису «Березіль», переможцем Другого всеукраїнського конкурсу радіоп'єс «Відродимо забутий жанр» Національної радіокомпанії України, переможцем всеукраїнського конкурсу оповідання на київську тематику «З Києва з любов'ю», лауреатом першої премії міжнародного літературного фестивалю «Просто так». Крім того, письменниця бере активну участь у багатьох міжнародних літературних, культурологічних та наукових форумах в Україні, Франції, США, Польщі, Фінляндії, Естонії тощо.

«Придбана Батьківщина або Чужина»

Частина друга. Початок у попередньому номері.

Роль української діаспори в донесенні правди про історію та долю нашого народу в західному світі завжди була значущою. Особливо це стосувалося періоду советської окупації. Нині ж попри падіння «залізної завіси» вона все одно залишається дуже важливою. Інколи можна вважати вирішальною. Причина для того на мою думку не одна. Це і агресивна та наступальна пропаганда історично найбільш небезпечною для нас ворога Росії. Останні події на Донбасі і у Криму яскраво продемонстрували наскільки підступною та облудною може бути кремлівське «промивання мізків». Російські агресори вбивають наших людей, окопують значні території і навіть за таких умов для світової opinio українців показують як фашистів та карателів. І це в добу Інтернет, мобільного зв'язку та інших сучасних комунікацій! Зрозуміло наскільки ефективно могли маніпулювати світовою думкою московські пропагандисти у часи бездержавності України і тодішніх обмежених можливостях мас-медіа.

З власного досвіду можу також ствердити що відчутною перепорою в спілкуванні із чинниками західного світу є обмежене знання іноземних мов нашими інтелектуалами: науковцями, політиками, журналістами, письменниками, діячами культури. Зокрема, це в першу чергу стосується англійської, котра вже не одне десятиліття є головним засобом спілкування в міжнародній спільноті. Щоправда, в останні роки ситуація кращає завдяки молодій генерації материкових українців, котрі не так огорожені від світу як їх батьки і старші родичі. Однак, вона ще далеко не задовільна.

Ну, і подорож за кордон для багатьох українців залишається справою не простою. В першу чергу через матеріальний бік справи. І в даному випадку в останні часи ситуація лише погіршилася. Очевидно, через російську агресію і так само з причини знецінення гривні по відношенню до світових валют. Перераховане вище це далеко не повний перелік обмеженості впливів проукраїнської позиції на світові чинники. Я тут, очевидно, згадав лише про ті що, як кажуть, лежать на поверхні.

А тому наша діаспора на Заході як і раніше залишається надзвичайно значущим комунікатором, скажемо так, української України зі світом. І тим більш дієвою тут є роль тих українців, хто народившись вже в США чи Канаді, зберіг своє національне «я» та зв'язок з громадою. З огляду на це з приємністю хочу згадати про Марту Томків. Продюсера з Голівуду українського коріння, котра своєю професійною діяльністю внесла значний внесок у донесення правди світовому співтовариству про геноцидний голод в Україні 1932-1933 рр. І хоч мені особисто поки що не вдалося з нею зустрітися, однак, хочеться щиро серцем подякувати пані Марту і за її фаховість, і за свідому позицію українки.

А також хочу коротко пригадати про те як ми, принаймні, заочно познайомилися з голлівудським продюсером українського походження. Перед початком моєї зустрічі з нашою громадою в Українському домі у Детройті до мене підійшла маленька, охайна, інтелігентного вигляду літня жінка.

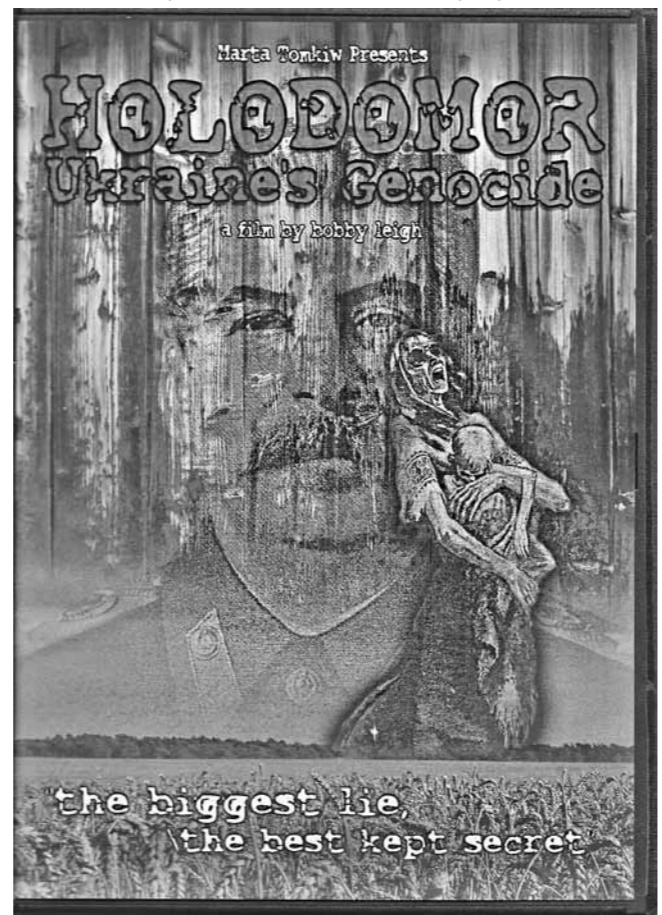
Я називаюся Ірина Томків, - простягнула вона тендітну, але відчутну на потиск долоню. - Дізналася про Ваш виступ і не могла не завітати...

Ми розговорилися. А Ви, мабуть, шановний читач вже здогадалися що пані Ірина Томків мати Марти. Саме завдяки їй я зміг чимало дізнатися про діяльність її успішної доні. Зокрема, зворушливо було розглядати світліну на якій п'ятирічна Мартуся Томків вітає Патріарха Йосипа Сліпого в тому ж таки Дітройті. А ось усміхнена і вже майже панянка-пластунка разом з своїми приятелями усміхається фотографу, світліни зроблені в Українській Католицькій Школі Непорочного Зачаття, котру так само відвідувала майбутня продюсер. Цікаво ознайомитися з «летючкою» з якою вже доросла пані Марта звертається до випускників «Рідної школи» як випускниця 1980 року із побажаннями добра і щастя. А ще оглянути цікаву добірку світлин, котрі розповідають про переслідуваних советчиками за українські погляди приятелів та рідних родини Томків.

А насамкінець нашого милого спілкування пані Ірина подарувала мені у мистецькі оформленні упаковки DVD диск із записом документального фільму «ГОЛОДОМОР: Геноцид України в роках 1932-33». Продюсером якого та в певній мірі консультантом виступила Марта Томків.

Ця високохудожня і переконлива кінострічка побачила світ завдяки фірмам Tomkiw Entertainment і Moksha Films напередодні з 75-ої річниці Голодомору. Повнометражний документальний фільм найперше інформує англомовного глядача про трагедію українського народу. Знятий з урахуванням традиції і формату західного кінематографу «ГОЛОДОМОР: Геноцид України в роках 1932-33» достукується до сердець навіть тих, хто навряд чи знайде Україну на світовій мапі. І це надзвичайно важливо. Адже обов'язок нас в Україні сущих ніколи не забувати про трагедію Голодомору, аби він ніколи не повторився знову. І для того потрібно якнайширше інформувати весь світ про цю страшну українську Голгофу.

Показово, що коли в листопаді 2006-го року кінорежисер Голлівуду Боббі Лей та продюсер Марта Томків (майбутні головні автори фільму) були запрошені

у Лос Анджелес на вшанування пам'яті жертв Голодомору, Лей після жалобних заходів зізнався:

- Хоча я себе завжди вважав знавцем історії, та оглядаючи всі кінофільми про Першу та Другу світову війну і годинами переглядаючи історичні телевізійні програми, я ніколи не чув про Голодомор ані про жодний геноцид чи голод в Україні. Я був здивований пізніше дізнатися, що ніхто з моїх знайомих про Голодомор не знав.

А тому праця в такій важливій ділянці як культура, а тим більш кінематограф, для поширення правди про геноцидний голод в Україні в світі архіважлива. Тому можемо сказати щире слово подяки пані Марті Томків за її подвижницьку роботу. І так само потішитися за її кар'єру у «у світовій фабриці мрій» як прийнято називати Голівуд.

Марта Томків тепер живе в Лос Анджелес. Вона студіювала кіномистецтво у школі School of Visual Arts в Нью Йорку, де також працювала при фірмі Rockamerica Video – фірмі, що виготовлює музичні відео. Марта також закінчила студії при Wayne State University, де здобула науковий ступінь у ділянках кінематографу та телевізії. Вона також жила і працювала в Маямі на телевізійній програмі «World Business Review with Casper Weinberger» та працювала як директор виробництва на фірмі AFI Filmworks та як продюсер реклам на авта.

«НАШІ ПЕРЕКЛАДИ»

Дмитро Драгільов (Німеччина)

З КУЧЕРСЬКИХ ПІСЕНЬ II

«Кого ж Ви любите більше ...?»
І. Д. Якушкін

Стихне соло випадкових зірок,
Стомлених скель – запізніла завіса.
Повітря віршам – неначе кров...
Я даремно (хлібним) пестив внутро,
Полоскав і скиглив, мов звів курок, –
Всі стежки зчорніли до біса!

Сніг, як під арештом, скис молоком,
Періщить дощ... І де ж той мир у душі?
Може, вигадав бог, наче вірші,
Лагідний шурхіт твоїх підшов? ...
Ні, вві сні Евридики співали знов...
Отже, старець правий? Чи дощі?

Спить Еол, і місто звикло давно.
Навіщо шукати незнане небо,
Катати шарніри болісних слів?

Американська українка як продюсер відзняла декілька самостійних кінофільмів, останнім часом документальний фільм під заголовком HIGH TECH SOUL про історію і розвиток техномузики в Дітройті. Вона також працює місцевим директором спеціальних і телевізійних програм, та прикладалася до всляких фільмових проектів, включно з наступними: JOHN HANCOCK, де в головних ролях виступали Вил Смит і Шарліз Терон, GET SMART, де в головній ролі виступав Стів Каррелл, TRANSFORMERS (за працю над цим фільмом Марта одержала престижну винагороду «COLA» (California On-Location Awards), GHOST WHISPERER, WEST WING, RED EYE, MILLION DOLLAR BABY, S.W.A.T., KILL BILL, 8 MILE та багато інших. Більш цікавим щодо життя і творчості українки, яка мовою кіно розповіла світу про трагедію Голодомору, варто переглянути веб-сайт www.holodomorthemovie.com

Фідель Сухоніс

На фото: Марта Томків дає інтерв'ю одному з американських телеканалів; пам'ятний для мене дарунок з Дітройту DVD із записом фільму «ГОЛОДОМОР: Геноцид України в роках 1932-33».

Авжеж, яка у цьому потреба?..
Все-одно майбутнього бродить вино,
Кипить і б'ється серцями дощів.

Капітане, це – топос, не (пар)теся...
На Ексампей – екіпаж парокінний;
І свято весни марнується вкотре,
Як щось надто знайоме, зужите...
Тісмень – в законі, і буде корп'іти,
Пробиратись кудись в ботаніку – чортом.

А поки підшипник чи ця обручка
Пливе самотньо в спекотний Алжир
Без сватів і гінців до обіду, –
Куций піар, не поручкатись щиро!
Лакуни, мов Гогенцоллерн чи інжир,
Тебе кваплять жити: пароль – цоб цобе,
Ніби пропуск до Холодного Яру – за віру.

Я люблю її сильно. Так Римський зміг –
Спрагло хвалив ці примхливі моря,
і наказував Беркін очами,
і Зігфрід сумував за лісами
Дрімучими. Вікна вночі горять.
Білий, незайманий сніг.

КАМЕНСЬКІ МОТИВИ

грай, Адель, не знай печалі
О. С. Пушкін

... auf uns nimmt im Grunde kaum einer Rücksicht*
Beate Zieris

Ось і твоя вулиця святкує, Адельхайд,
Грудень – місяць зміни поміщика, до речі.
Спититься ліпше з морозами, не мажор,
свічок не пали, нехай...
Й облиш під вечір подумки лічити овечок.

У грудні настає черга, Адельхайд,
Почерк зіпсувався раніше, не кажу про характер;
Раптом настає на п'яти, настає
із затертих теорій, забутих практик...
У «Молодшій Едді» себе не знаходить скальд.

Ялинка немає, костур лежить серед двору –
Безпечний, та, мабуть, неістинний, недобрый...

*Нас, по суті, майже ніхто не сприймає всерйоз (нім.).

Можна ритми південні, брудні обирати з горя, –
Від танго до пасадобля.

Для плезиру – подробиці, застаріле
«всупереч», балачки про секс...

Хлопчик воює в компі, йому б чогось пожерти!
Атласною шкірою дрижить секстакорд десь,
Голосним безударним здається знову – до смерті.

Курси біля парку Шевченка – тихенько,
Кірха – навпроти тисяч дрібниць.
Увечері – без окулярів, лиця
(безкозирка – не козир), без ліхтарів,
Без квітів для джазових москвичів...
Дим і пара – з дверей,
І черешня... Та скарги для лікарів – чи не крейзи?
А потім знову – за чимось у черзі.

Багато в кварталі макулатури – з минулим,
І мішок назвали по-вуличному – sack*, теж робота, –
Кіт в мішку заміщає kota у чоботях,
Хоч ні біса не тямить у цих собачих речах, мудро.
А де ж полкан, старий шкет,
де на вас найшла ця шиза?
Хай гроза не гаркавить розрядами на зигзаг, –
Сплять Амур та Аму-Дар'я.

Спить Самара традицій і Тясмин тасує сни,
Та вві сні крутиш, наче вусатий кіт, па-де-де...
Знавівнів – миготить у польоті твоє трико навесні:
Ось ти – в чешках, панчохах, трапеція бозна де,
Аж на ріжках у місяця – хрін впаде!
Всю цю купу подробиць треба збагнути разом,
Не згубити деталі, мізкуючи в клятих баксах, –
Все, що ти говорила тут, на проспекті Маркса,
Чимчикуючи у підворіття, ніби на космодром.

«Ох, забувай захоплення минулі»
Т. Котлярєвська

Мені забракло вихідного,
дрібнички в ланцюжку тривоги, –
твоїх усмішок дивна мова
тепер повсюди, ніби бог.

Вже й дах підкорюється кожний,
блищать мов мідяки, і чув –
з труби лунали переможно
оркестром «Пасадеда Руф».**
Загрався інтернетом Карлсон,
голодний плаває планктон;
за міф, поставлений на карту,
банкує спірно син Антон...

Ніч, порно-радіоконцерти,***
вві сні сусідка долю мне;
а я романсово-уперто
тверджу: «Не забувай мене».

INTERMEZZO

«Коли веселий і кирпатий...»
і стомлений та банькуватий
коли дощу примхливий краплі

*Мішок (нім.).

**Англійський джаз-оркестр, який неодноразово гастролював у Німеччині. Велика фонотека з їхніми записами зберігалася на ризькому радіо.

***Зазвичай тіла – в телевізорі. Однак і радіостанції трапляються різні. Втім, я не маю на увазі ризьке радіо.

із фюзеляжу в Ле Бурже
якут що грає знов на таблі
«Придбайте цигарки» – танго
його... так схоже чимсь на чаплю
вітраж не відобразить вже

танго на раз два три чотири
та інші цифри наче гіри
а хтось циновку знов потири
і слід веде до ща мажор
не посміхатись усміхнуться
не цинік блешня і не нунцій
в снастях рибалка от занудство
чекає що настане жор

от пляшка в ґрунті чес клавірний
на черв'яка клює сумирно
чувак залишив благовірну
щоб вкотре втрапить на гачок

забутий слід каністра гасу
піжонство протиріччя часу
фестони згубленої сукні
думки ліниві наче трутні
черв'як заморський тільки-но з крамнички
в колоніальній вирощений річці
рахунок про всяк випадок сплатив
і спирт тече міцний як сто чортів

нічнувологість пий зі щедрих хмар
яка враз буря в чашечці колінній!
підборів безкінечний тарабар
немов кошмар всесвітнього старіння

а якось пеліканів згряя
неначе квапилась до раю
мов вищипані кури – в кріп
хотілось власти їм як сніп
махали крилами звабливо
і все очікували дива
мов на гачечку карасі
та я про це їх не просив

на пиках – погляд золотих Асканій
се: casa blanca, loma, villa nova
та будь мудріш – тістечка затаскали
вони всю ніч шукали запасного

я засную на скані насип-шпали
ліс по краях неначе гра підмайстра
тут тертий люд в тумані – Нельсон айстри
і сні опівдні ватрою б злітали

подайте простір милу грішних снів
залишмо залу коло бочок та вагантів
і виявиться – почерк елегантний
а отже й він згодиться поготів
та дівчачать наче кризь завали
сенс і борців чи пряжок-брошок віршів
(як відчуття це люди б не назвали)
вони завжди себе кохають більше

на ті ж граблі звиятно наступають
нащадки Кия – гострі та щербаті
яка земля в заплаві на Дунаї
а прагнуть наживати звідти п'яти
доцент літа немов гусей тут пас
бо твій камін не гріє душу суццю
та є в кisetі свіжість про запас
мов казка за лаштунками цілюща

Українською переклав
Сергій Дзюба

Тарас Прохасько у Дніпропетровську

Зустрічі з письменником Тарасом Прохасько чекали читачі – діти, бібліотекарі, шанувальники його творчості.
На ранкову зустріч 16 листопада в обласну бібліотеку для дітей завітали учні 2-х і 3-х класів СШ № 35 м. Дніпропетровська.

Юні читачі добре підготувалися, бо прочитали три «дитячі» книги: «Хто зробить сніг», «Куди зникло море» і щойно видану у львівському «Видавництві Старого Лева» – «Як зрозуміти козу». Трилогія написана Тарасом разом із дружиною Мар'яною, яка, окрім того, стала ще й ілюстратором усіх книжок.

Модератором зустрічі була дніпропетровська письменниця Наталя Дев'ятко.

Під час спілкування було задано стільки «чому?», що, напевно, письменнику вистачить їх ще на одну книгу. Своє оригінальне бачення твору фахівці бібліотеки відтворили за ширмою лялькового театру, ожививши деякі його сцени.

Традиційно зустріч завершилася спільним фото, автограф-сесією, знайомством із книгозбірною.

Увечері Тарас Прохасько зустрівся із дорослими читачами у «Книгарні Є», яка нещодавно відкрилася у Дніпропетровську.

Розмова «через етер» із Еліною Заржицькою

переважно для дітей та молоді. Які ж обставини, або один конкретний випадок, спонукали Вас поміняти спеціалізацію, правильніше – розширити межі своєї творчої праці?

– У мене немає ніякої спеціалізації! За першою освітою я – інженер-електрик. А писати починала ще в школі. Звичайно, тоді письменники здавались мені такими собі небесними мешканцями. А коли народився син, тоді й спробувала придумати для нього казки надіслати до місцевих газет і журналів. Є ще один важливий момент. Насправді, я була тихою, слухняною і вірила, що живу в країні, де все робиться для людей. Але чомусь ніколи не могла примусити себе написати твір на тему «Партія та народ єдині» чи щось на кшталт того. Не знаю, чому. А коли бачила на перших сторінках газет вірші сучасних письменників зі славослов'ям в адресу партії й керівництва жаліла цих талановитих людей і думала: «Якби доля була прихильна і сталося диво – я б відкрила в собі талант письменника, то писала б лише для дітей. Тоді б мені не треба було б оспівувати людей або події, які я не розумію або не поважаю».

– Пані Еліно, які літературні жанри Вам найбільше імпонують, що Вас приваблює в книгах сучасних письменників?

– Я дитячий письменник, то й говорити буду лише про книги для дітей і про письменників, які пишуть для дітей, бо дуже багато читаю нових книг, які з'являються зараз в бібліотеках та на прилавках магазинів. Мені подобаються книги моїх колег – дитячих письменників Лесі Вороніної, Марини Павленко, Зірки Мензатюк, Оксани Думанської, Галини Пагутяк, Сергія Гридин, Валентин Бердт, Сергій Вдовенко, Андрій Кокотюха, обоюдно творчість Володи-мира Рутківського. Звичайно, це далеко не всі автори...

– Ви співпрацюєте в журі багатьох літературних конкурсів, як наприклад «Літературна надія Дніпра», «Чарівне місто над Дніпром». У чому полягає особливість цієї роботи?

– Є велика різниця між вже надрукованими книгами й творами, які подають на розгляд журі конкурсантів. Книгу, яка тобі не подобається, можеш не читати. А твір, поданий на розгляд журі, маєш прочитати, навіть, якщо він і не подобається. Мені імпонує оригінальний сюжет, відповідність мови, дій персонажів віку читача, для якого він призначений. Також звертаю увагу на пізнавальність тексту, виховну функцію, яку він несе. Якоюсь письменник-початківець надіслав мені вірші, і в одному було написано, що пугач – то син сови. Я попросила замінити, бо не можна дитину вводити в оману і надавати їй невірні відомості. Автор засперечався: нехай, мовляв, дитина

Із українською журналісткою, письменницею, громадською діячем Еліною Заржицькою напередодні її ювілею розмовляла письменниця Оксана Маковець.

– Пані Еліно, як Ви почуваетесь в переддень свого ювілею, адже це особлива дата для кожної людини?

– Чесно кажучи, я не дуже люблю всі ті святкові-передсвяткові клопоти. Звичайно, дуже приємно, що про цю дату пам'ятають, але настав час, коли мені робиться сумно від усвідомлення того, що життя котиться не до розквіту, а до присмерків. Життя таке швидкоплинне... Але – бажаєш чи ні, а готуватися потрібно, що я й роблю дуже ретельно, бо це своєрідний звіт за багато років... Так сталося, що в цьому році маю величезний творчий ужинок. Це отримані у двох Міжнародних конкурсах перемоги, участь у складі журі у двох Всеукраїнських та трьох обласних конкурсах, шість книжок, які вийшли друком не тільки в Україні, а й за кордоном, мультфільм за моєю казкою «Про ліниву ворону», аудіо-книга казок... Дякувати Богові, є що людям показати. Основні ж клопоти по підготовці взяла на свої плечі мій щирий друг – Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей в особі директора Ольги Шарабури. Фахівці бібліотеки повідомили, що готують мені сюрприз. Тепер чекаю з нетерпінням, бо фахівці бібліотеки настільки креативні, що іноді диву даєшся їх фантазії та творчим доробкам, – розповідає Еліна Заржицька.

– Знаємо, що Ви любите свою роботу, яка, цитуючи відомого українського класика, давно «в творчість перейшла», але вже чимало років Ви пишете книги

сама розбереться. Ось тут я дуже рознервувалась, бо багато інформації у дитинстві отримала з книг. Це допомагало мені вчитись у школі. Але ж, якщо б та інформація була невірною, я б не отримала багатьох гарних оцінок і навки б образилась на письменників, бо завжди була впевнена, що автори книг все знають. Наша суперечка так і залишилась незакінченою, бо автор відмовився виправляти... Насправді, історія сумна, оскільки, для кожного автора ерудиція, точність і порядність повинні бути на першому місці.

– Над чим тепер працює письменниця Еліна Зажичка? Скільки книг Ви написали, та де можна їх придбати або прочитати окремі Ваші твори?

– Саме зараз я вирішила зробити собі канікули. Майже два роки я багато працювала – робила переклади, писала. Після закінчення останнього – великого й важкого для мене роману наприкінці жовтня відчула, що мені потрібен літературний «передих». Це не означає, що я взагалі нічого не роблю. Є робота, є участь у складі журі різних конкурсів, є читання книг, без якого я взагалі не уявляю свого життя.

Нещодавно вийшла третя книга з серії «Читаю сам» про пригоди Китеня Тимка, які можна замовити на сайті видавництва «Талант» (м. Харків). Прочитати деякі з казок безкоштовно є можливість на спеціальних літературних сайтах – «Дерево Казок» та «Весела абетка».

На <https://www.youtube.com/watch?v=4NS2jAEaIMg>, можна подивитись зроблений за моєю казкою мультфільм «Про ліниву ворону». Там же можна знайти 4-х серійний мультфільм про черепаха Наталку та музичну виставу про пригоди Морського Коника.

– Що Ви думаєте про книгодрукування в Україні? Як привернути увагу держави до видавничої справи? Адаже не міліє Україна своїми вітчизняними талантами.

«НА КОНКУРС ІВАНА ТА МАРУСИ ГНІП»

Таємниця Баби Яги

КАЗКА

Жили собі дідусь та бабуся, й були у них цап і коза. Одного разу пішла бабуся погуляти зі своїми кізоньками в поле; прив'язала їх, а сама заходилася квіти збирати. А цап та коза визволилися і побігли до лісу, насолоджуючись свободою. Не зчулися, як і заблукали в хащах, тим часом надворі сутеніло...

Раптом на галявині побачили вони дивовижну хатинку, в якій мешкала справжня Баба Яга. Злякалися та й почали у неї проситися, аби відпустила їх додому.

«Ні, хіба ж ви не знаєте, яка я підступна й люта?! – гримнула та. – Сидіть собі тихенько, змиряться з долею. Як звільнюся, то побалакаємо про усіляку всячину. А будете галасувати чи спробуєте втекти, то спіймаю й перетворю вас на жаб. Все, не капризуйте, бо я зараз варитиму чарівне зілля».

Цап та коза стояли і гірко плакали, що не послуhalися бабусі, й тепер, замість смачної вечері, можуть самі стати здобиччю старої чаклунки, котра грізно літає на дерев'яній мітлі в незвичайній ступі й влаштовує різні пакості довірливим подорожнім.

Однак дідусь із бабусяю не спали всю ніч, хвилюючись за своїх зниклих друзів. «Мабуть, цап і кізонька потрапили в біду, а вони ж – наша родина, то мусимо їх знайти і порятувати», – промовив дідусь. «Авжеж, і я піду з тобою до лісу», – відповіла бабуся.

Шукали довго, доки натрапили на лісову хатинку. А тут і сама Баба Яга нагодилася: «О, це що за непрохані гості? Хочете, аби я вас підсмажила в печі?! Ану забирайтеся з моїх володінь. «Ні, нікуди ми

У цьому, наприклад, можна переконатися, ознайомившись з альманахами «Форум», «Скіфія», «З вершин і низин», які заслужено отримали міжнародний статус. Беззаперечно – це сталося завдяки майстерності українських письменників...

– За останній рік я спостерігаю якесь зрушення у напрямку розвитку. Книжкові форуми, виставки-ярмарки та інші заходи, які проводяться в різних містах України – Львові, Одесі, Києві, а тепер і в Запоріжжі, збирають численні аудиторії як письменників, так і поціновувачів та пересічних громадян-покупців. Відверто кажучи, то я більше вболіваю за те, що в нашій області, такому великому промисловому регіоні, і досі немає видавництва, яке б працювало з письменниками і видавало книги не їхнім коштом. У скількох «круглих столах», семінарах та інших закладах брала участь, скільки писала й говорила! Але віз і нині на тому ж місці... А талановитих письменників дійсно, багато. І живуть вони і в Україні, і за кордоном.

– Пані Еліно, щоб Ви побажали собі на День народження, та що би хотіли сказати на закінчення цієї своєрідної розмови через «етерний простір» прихильним читачам, шанувальникам Вашої творчості?

– Якщо є в світі вищі сили, то я хочу попросити їх припинити цю безглузду війну, яка пожирає життя найкращих синів моєї країни. Усім – і прихильникам, і незнайомим – хочу побажати щастя й мирного неба, здоров'я та благополуччя.

– У свою чергу, дорога пані Еліно, прийміть найщиріші вітання від українських письменників Західної Діаспори, США. Бажаємо, перш за все Вам міцного здоров'я, щастя в особистому та творчому житті, миру в Україні та на серці!

Розмову вела письменниця Оксана Маковець, США-Україна

З ЛИСТІВ
ДО РЕДАКЦІЇ

МАРАТОН

Слово "марафон" відразу пригадує Олімпійське змагання кожних 4 роки поміж сотні бігунів. Але марафони відбуваються кожного року в різних містах Америки і Європи. Найбільші марафони в Америці відбуваються в містах Нью-Йорк, Бостон і Філадельфія. Цього року на марафон змагання в Філадельфії брала участь Александра Бак-Бойчук (з дому Бабанська). Александра народжена в Америці, українського походження.

Готувалась до змагання більше року. Не зважаючи на погоду Александра чотири чи п'ять раз на тиждень пробігала 5-8 миль. Тренування для проходження дистанції марафону вимагає не тільки витривалості та фізичної сили, а й сили духу. Адже так не просто закінчити змагання довжиною у 42 кілометри. Александра закінчила марафон за 4 години і 45 хвилин. Очевидно, вона не посіла перше місце в змаганнях, але отримала найперше перемогу над собою. Яка відомо, є найважливішою перемогою в світі. А окрім того подарувала гордість та радість за неї рідним та близьким.

Віктор Бабанський (США)

*Прости, Всевишній, наших ворогів,
Прости, бо не судилось їм пізнати
Любові до землі своїх батьків,
До отчої стежини коло хати.*

*В молитві щирій обіймаю світ,
Як небо обіймає ясні зорі,
Даруй моїй країні мирних літ,
Даруй моїй країні щастя — долі!*

Алла Бінцаровська,
м. Тернопіль.

не підемо, доки ти не визволиш своїх бранців – цапа та козу, – рішуче похитав головою дідусь. – Відчуваю, що вони – у тебе в неволі, плачуть і просяться додому». «Та що ви собі дозволяєте? Не боїтеся, що я вмить перетворю вас на нові мітли й ступи, бо мої чарівні речі вже трохи зносилися?!» – суворо промовила Баба Яга.

«А ми твоїх чарів не боїмося. Відпусти наших друзів, інакше отримаеш на горіхи!» – сміливо наблизився до відьми дідусь. «Чекайте... – розгублено позадкувала та. – Ну, гаразд... Знаєте, вам неймовірно поталанило, що у мене сьогодні – не чаклунський день, так би мовити, вихідний. А що? Думаєте, у вас є вихідний, а в мене немає? Дзуськи! Я – теж людина, хоч і Баба Яга, і хочу трішечки відпочити. Тому відпущу зараз ваших домашніх тварин, все одно вони ж не привчені мешкати в лісі. А то будуть увесь час рюмсати й скаржитися мені, тож доведеться перетворити їх на жаб».

«Дякуємо, ви – дуже добра!» – задоволено посміхнувся дідусь. «Ні, що ви, я – страшенно зла й віроломна! – злякалася Баба Яга. – Навіть не знаю, щоб я з вами зробила, якби не вихідний день». «Не бійтеся, – мирнолюбно пообіцяв дідусь. – Ми ніколи нікому про це не скажемо! Але ми відчуваємо, що ви – зовсім не зла, вам просто самотньо і нудно... Тож, якщо хочете, ми інколи приходитимемо до вас разом у гості». «Правда? – зраділа Баба Яга. – Тоді вважайте, що ви вже у мене в гостях. Почувайтеся, як удома».

Відтоді вони стали великими друзями. Виявилось, що Баба Яга смачно готує й дуже вигадливо та дотепно розповідає різні чарівні історії. Хто б міг подумати, що з нею може бути так весело й затишно?! Шкода, що про це досі ніхто не знає, адже нові друзі, на прохання Баби Яги, ретельно бережуть її таємницю.

Анна КСЬОНЗ,
учениця школи № 29
м. Чернігова, 9 років

ЧУЖИНА АБО ПРИДБАНА БАТЬКІВЩИНА

Українці Америки надзвичайно бережливо і в певній мірі сентиментально ставляться до усього що так чи інакше нагадує їм про історичну Батьківщину. На фото Петро Палюх у своїй хаті в штаті Нью-Джерсі тримає картину січеславського художника Сергія Чайки. Її сюжет про звитягу запорізьких козаків на морі в боротьбі з турецькими наїзниками.

В українській громаді США з ранніх років привчають дітей до релігійного життя. Ця світлина зроблена у церкві Пресвятої Богородиці УПЦ КП в містечку Кліфтон (Нью-Джерсі). Дворічний Ярослав Федорко разом з матір'ю пані Мотрею побіля настоятеля храму отця Ярослава на недільній службі.

Як дорогоцінну релігію буде зберігати парафія храму Пресвятої Богородиці УПЦ КП з американського міста Кліфтон прапор одного з підрозділів Збройних Сил України, котрий я привіз до США як символ нескореності України перед московськими загарбниками.

Ерік Баширян (зліва) етнічний вірменин, вирослав і здобував освіту в Січеславі. На відміну від нього правник українського походження Віктор Рудь формувався як особистість в США. Однак, це не завадило добродію Віктору стати правдивим українцем. Цим самодостатнім особистостям легко було знайти спільну мову. Адже і вірмени, і українці сповна відчували задушливі обійми «старшого брата».

А ось так виглядає крамниця славнозвісної компанії Apple у Нью-Йорку. Лише самих продавців тут понад три сотні.

Мої милі, віддані, щирі багаторічні приятелі. Зліва направо РАїса Хейлик, Іларіон Хейлик, Віктор Бабанський та Валентина Бабанська. Саме завдяки таким родинам і маємо таке унікальне явище як Українська Америка.

«Сусіди» пана Іларіона Хейлика (крайній справа) родина Святослава та Лідії Гулак мешкають менше як година їзди від його хати у штаті Нью-Джерсі. Для Америки це не відстань. А українці на чужині надзвичайно високо цінують товариство земляків. Саме тому в будь-якому українському домі США завжди раді гостю з рідного кореня.

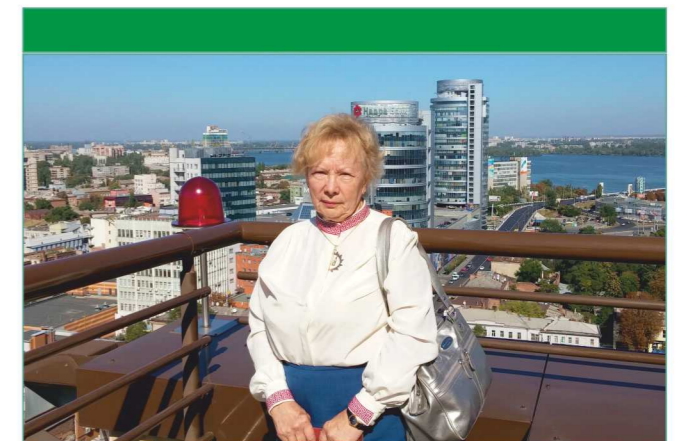

Ось такий тракторець допомагає пану Іларіону Хейлику доглядати за величезним подвір'ям побіля хати. Попробував і я покосити траву імпортною технікою. Рутинна робота завдяки такій машинерії перетворюється у приємність.

Виявляється у Америці є своя Венеція. Можливо, що навіть не одна. Ось так виглядають вулиці містечка Point Pleasant на Атлантичному узбережжі штату Нью-Джерсі. Сюди ми завітали з невтомним Петром Палюхом лагідного осіннього вечора. Краса та й годі!

Текст і фото Фіделя Сухоноса

Українці США часто приїздять на батьківську землю. Рунмама Світання Свириденко родом з Харківщини. Українка яка мешкає у штаті Конерікат разом зі своєю родиною роками допомагає Україні. Головною метою цього річного її приїзду була підтримка захисників України від московської агресії. А ще рунмама Світання є сповідницею РУНВІРИ – Рідної Української Національної Віри. Головним догматом якої є теза про те що українці мають свій шлях до Бога. Можливо, через це пані Свириденко толерантно ставиться до будь-якої релігії. Це фото зроблено на оглядовому майданчику синагоги Золота Троянда у Січеславі.

Красиві УКРАЇНКИ

Наша нація багата на тих жінок, які прекрасні душею і тілом. У кожному номері «Бористену» - нова історія Красивої Українки

Дніпропетровський волонтер Міла Ручка: «Це моє життя!»

В Україні дуже сильний волонтерський рух – не для кого не секрет, що саме ці люди-янгели, а також військові та добровольці зіграли вирішальну роль у війні. І досі продовжують її грати. Хоча, звичайно, слова грати тут недоречно. Проживати. Для кожного з них безкорислива щоденна допомога стала життям, основою і головною роботою.

Серед таких відважних жінок пані Міла Ручка. Вона волонтер Дніпропетровського військового шпиталю, який став одним із символів міста Дніпра, місцем, де рятують, допомагають, мобілізують та перемагають.

Пані Міла наче мати для кожного хлопця – завжди знайде потрібні слова, візьме за руку і заспокоїть. Адже цим мужнім і неймовірно сильним чоловікам потрібне ласкаве слово.

Шлях пані Міли до волонтерства розпочався у серпні 2014 року у Дніпропетровському військовому шпиталі, тоді саме почали привозити поранених з-під Ілловайська. Жінка працювала до п'ятої, а потім поспішала до поранених – одягати, голити, купати, розмовляти та лікувати. Морально. Коли пішла на заслужений відпочинок від роботи, волонтерство і шпиталь стали її основною роботою – зустріч поранених або збір

волонтерів на лінію фронту, і ще безліч маленьких та великих завдань (їжа одяг, гігієна). Чому? "Бо це моє життя" - відповідає Міла. До кожного особливий підхід, з огляду на поранення та морально-психологічний стан.

Звичайно, багато-чого не вистачає завжди: засоби гігієни, їжа, гроші...

Під час візиту до шпиталю, ми привезли хлопцям смачненькі і величєнки пиріжки з м'ясом, консервацію та трохи книг. Такі усміхнені, милі, дякують нам, фотографуються, хоча це ми повинні їм дякувати. Безкінечно... По дорозі додому я зайшла в магазин. Вже продають ялинкові прикраси, грає святкова музика. Дитина мала з татом вибирала якусь різдвяну штучку і так щиро раділа! За що наші хлопці воюють там? За багато речей, але особливо за ЦЕ...

Будь-яка допомога важлива:
Дніпропетровський базовий військовий госпіталь
Адреса: вул. Комсомольська, 63.
Телефон: 770-61-74.
З волонтерами можна зв'язатися також в соцмережах:
facebook.com/groups/1446444625630203

Підготувала Дарина Бутко, фото з особистого архіву героїні

Купцова Любов Георгіївна старший учитель початкових класів

Купцова Любов Георгіївна народилася в 1969 році. За освітою вчитель початкових класів, магістр педагогічної освіти. Автор підручників «Російська мова» для молодших школярів для шкіл з українською мовою навчання, розробник державної програми з російської мови при Міністерстві освіти України. Переможець 23 міжнародного поетичного конкурсу «Пушкінська Ліра». Член журі Всеукраїнського конкурсу на кращий твір для дітей «Корнейчуківська премія» та Дитячого літературного конкурсу «Море талантів», член редакційної колегії дитячого літературного альманаху «Море талантів», збірки творів переможців Всеукраїнського конкурсу «Корнейчуківська премія». Керівник дитячої літературної студії «Срібна пір'їнка». Віце-президент міжнародної філії пушкінського товариства в Одесі. Член МСПУ.

Знайомство

Яскравий промінь вранішнього сонця впав на ялинкову гілку та сквзнув в дупло. Майка солодко потягнулася і розплющила очі.

- Розтяти, забула закрити на ніч двері! - невдоволено пробурчала вона, виглядаючи назовні: - Нікого? Нікого!

- Гаразд, зарядка і ніяких водних процедур! - білка почала махати лапами, як млиновими лопатями, присідати і підстрибувати. Потім схопила невеличке дзеркальце і дерев'яний гребінець. Розчесавши кісточку на вухах і рудий пухнастий хвіст, підсумувала:

- Красуня! Саме час перекусити!

Ледве вона встромила гострі зубки в шишку, як низу почувилася зісна шипіння і голосний гавкіт.

- Що трапилось?! - неспокійно засовалася білка, вдвляючись у густі кущі шипшини.

На галявину вибіг скуйовджений смугастий кіт. Слідом примчав пес.

- Мерзений злодюжка! - прогавкав він. - Зараз завдам тобі прочухана!

- Няв, пане, невже вам шкода шматочка ковбаски для вмираючого від голоду kota?!

- Ти скоро в мою будку не влізеш, товстопузий! - прогарчав пес, клацнувши гострими іклами в міліметри від котячого хвоста.

- Це я від голоду пухну! - жалібно заскиглив кіт.

- Гав! Брежня! - гаркнув пес, притискаючи кривдника передніми лапами до землі.

- Лежачого не б'ють! - нестямно заволав кіт.

- Чути нічого не ... - Шишка, влучно кинута білкою, попала псу прямиєніком в маківку.

- Ау-у-у! - залентував він від болю і образи.

Кіт, не роздумуючи, рвонув на дерево і через мить опинився поруч з Майкою.

- Не тремти! - наказала білка. - Вся хвоя осиплється від твого тремтіння!

- Я не т-т-тремчу! - заїкаючись, відповів кіт. - Я дуже боюся висоти!

- Ти ж кіт!

- Ну, так ... - неохоче погодився кіт, і тут же запитав з викликом:

- А що, коти - не люди, чи що?

- Взагалі-то, ні... - поміркуювавши, відповіла білка. Кіт вирішив змінити тему.

- Це ти його шишкою?

- Угу! - зізналася білка.

- Дякую! Ти мене врятувала!

- Ось ще, котячі люб'язності! Я не заради тебе старалася! - презирливо фиркнула Майка. Помітивши здивований погляд kota, додала:

- Цікаво було, чи влучу в ціль з такої висоти.

Пес злобно загарчав:

- Тільки попадись мені, ррррруда! Роздеруууу!

- Дострибни спочатку! - зауважила Майка.

- Шарик добрий! Він не зі зла, - несподівано запевнив кіт, проводжаючи поглядом пса.

- Ага, я так і подумала, коли він тобі вуса збирався видерти.

- А ти, схоже, білка?

- Ні, лисиця!

- Не смійно! - огризнувся кіт.

- Так, білка я, білка! Майкою звать!

- Полосатик! - представився кіт.

- Гаразд, аудієнція закінчена!

- Ау ... чого закінчена? - не зрозумів Полосатик.

- Темність! Прийм закінчено! Додому йди! - пояснила Майка і шмигнула між гілок, тільки її бачили.

Полосатик дуже боявся спускатися вниз з такої висоти. Але й допустити, щоб Майка глузувала з нього, теж не міг. Зітхнувши, кіт повільно поліз вниз.

Запрошення

Наступного ранку Майка прокинулася від співу: Рано Сонечко встає. В нього справ багато є: Покупається у річці, Пострибає по травичці. Давно зійшло твоє сонце! Ти чого репетуєш на весь ліс? - розсердилася Майка, визираючи з дупла.

- Я думав, тобі буде приємно, - знітився Полосатик.

- Врятувала на свою голову! - незадоволено пробурмотіла Майка. - Чого тобі, трубадур?

- Це ти мене зараз похвалила або ...

- Похвалила. Ну?

- Майко, запрошую тебе в гості.

- Мене? В гості? Коли? - білка розхвилювалася, адже її ще ніколи не запрошували в гості.

- Зараз!

- Ні, я так відразу в гості піти не можу! - твердо відмовилася Майка.

- Чому? - здивувався Полосатик.

- Треба себе до ладу привести! Я ж дівчинка!

- Тоді я тебе почекаю тут внизу.

Півгодини Полосатик лежав у тіні під шипшиною і терпляче чекав.

- Чекаєш? - продзижчав над вухом джміль.

- Чекаю.

- Жжжжжжжарко!

- Жарко, - погодився кіт.

Джміль став рости і рости, всією своєю вагою навалюючись на груди Полосатики. Тільки це був уже не джміль, а Шарик, клацаючий гострими зубами. Пес гарчав:

- Я тебе розззззздерррру!

Кіт здригнувся і розплющив очі. Над ним стояла Майка. Пухнасті кінчики її вусок були ретельно причесані і прикрашені рожевими бантами.

- Я готова!

В гостях

Полосатик жив у великому будинку поруч з парком, де мешкала Майка. Господарі поїхали. Кватирка була відкрита.

- Лізь за мною! - покликав Полосатик. Вчепившись кігтиями в стовбур зростаючого біля будинку яблуневого дерева, він став неспішно підніматися вгору. Майка - слідом. Добравшись до верхньої гілки, Полосатик стрибнув, але не дуже вдало: передніми лапами він зачепився за поручні балкона, а задні залишилися на гілці.

- Чудовий місток! - вигукнула Майка, пробігши по котячої спині. - Спасибі, ти - справжній джентльмен!

- На здоров'я! - буркнув Полосатик. Задні лапи kota зірвалися з гілки і повисли в повітрі. - Няв!

- Чого возишся? - схопивши kota за комір, білка зятягла його на балкон.

- Ласкаво просимо! - переводячи подих, сказав кіт.
- Нічого собі дупло! - шанобливо помітила Майка, опинившись всередині квартири. - Це все твоє?

- Мое! - скромно зауважив Полосатик. - Їсти будеш?
- Буду! - не роздумуючи, погодилася Майка. - Як навмисне не встигла поснідати.

- Моя їжа - твоя їжа! - вказуючи на миску, урочисто оголосив кіт.

- А що це?
- Віскас! - промуркотав Полосатик.

Майка, схопивши коричневу гранулу, швидко запхала її до рота.

- Тьху! Яка гидота!

Полосатик винувато подивився на гостю.

- А що ви, білки, їсте?

- Гриби або ягоди. Коли зовсім їсти нічого, можемо ящіркою поласувати. Але найбільше я полюблюю шишки і горіхи!

- Шишок у нас точно немає.

- Це погано, - засмутилася Майка.

- А ось горіхи, мабуть, знайдуться! Нумо, зазирни в кошук, що на полиці.

Запустивши лапу в кошук, білка витягла з неї жменю горіхів. Звісивши з полиці задні лапи, вона стала розкушувати горішок за горішком. Задоволений Полосатик ледве встигав ухилитися від падаючих зверху шкарлупок. Тут Майка збагнула, що бенкетувати поодиноці невічливо.

- Будеш? - простягаючи горішок Полосатику, поцікавилася вона.

Кіт заперечливо похитав головою.

- Мені більше до вподоби Віскас.

- Ну як знаєш! - зауважила гостя, кидаючи останню шкаралупу на підлогу.

- Давай вип'ємо чаю з цукерками! - запропонував Полосатик.

- С цукерками? А що це таке?

- Думаю, тобі сподобається! - запевнив Полосатик подружку. - Спочатку потрібно зняти фантик. Прямо як шкаралупу з горіха.

- Зрозуміла: фантики не їдять!

- Вірно, а те, що всередині фантика, дуже-дуже смачно. Але не для котів.

Майка схопила цукерку і миттю засунула до рота, не забувши зняти обгортку.

- Всередині захований горіх! - радісно вигукнула вона.

- Чудово!

Коли з цукерками було покінчено, Полосатик оголосив:

- Увага! Увага! Перед вами виступає кіт Полосатик!

Що тут почалося?! Полосатик став стрибати з боку в бік, від чого його лапи роз'їжджались по підлозі. Kота так заносило, що він зачепившись кігтями за ніжку стола, упав, розпластавшись на весь зріст. Розкидані на підлозі шкаралупа і фантики розлетілися в різні боки. Одна з шкарлупок мало не влучила Майці в лоб!

- Ой! - скрикнула вона, ледь від неї ухилившись.

Синій фантик вправ на котячий хвіст. Полосатик підстрибнув і став носитися за ним по колу до тих пір, доки у нього в голові не запаморочилося. Розвалившись на підлозі у дивана і трохи віддихавшись, кіт примітив у кошику клубки кольорової пряжі.

- Перед вами всесвітньовідомий кіт Полосатик зі своїми дресированими мишами! - схопившись, закричав він.

Полосатик перевернув кошук і почав ганяти клубки по підлозі. Незабаром нитки зачепилися за котячі пазурі, щільно обвивши передні лапи. Полосатик не втримався і знову плюхнувся на підлогу. Майка реготала від душі і весело плескала у долоні.

- Немає нічого краще, ніж ходити в гості! - сказала вона, прощаючись.

Вигнання

Скрегіт ключа в замковій щілині порушив солодкий сон Полосатика.

- Та що ж тут сталося?! - долинув голос з кухні.

Господар повернувся! Саме час ховатися! Полосатик заповз за комод.

- Що за побоїще! - сердито вигукнув Іван Васильович. Що таке побоїще Полосатик не знав, але зловісні нотки в голосі господаря вловив.

- Ванда! а не кіт! Для чого ми тримаємо тебе в квартирі?

Полосатик ніколи не замислювався над цим питанням. Зараз його непокоїла тільки відсутність Марії Петрівни - господарки квартири. Вона б захистила свого улюбленця.

- Виходь, негіднику! - зажадав Іван Васильович. - Кому кажу?!

Притиснувши вуха, Полосатик показався з-за комоду. - Помилуйтеся на нього! Красень, нічого сказати!

Кіт не наважувався подивитися на господаря.

- Геть на вулицю! - вказуючи пальцем на двері, закричав Іван Васильович. - Будеш ловити мишей, з голоду не помреш!

Полосатик пошкандибав до виходу. Господар схопив kota за комір і викинув з квартири. Двері зачинилися. На вулиці було темно і страшно.

- Був домашнім, став бездомним! - пробурчав Полосатик. - Куди йти? До Шарика!

Але згадавши, чим закінчилася їхня остання зустріч, Полосатик передумав. Видершись на товсту гілку дерева, він притулився до неї всім тілом і задрімав.

Желтодушка

Майка прокинулася вночі від дивного звуку: чирк-чирк. Що це? Здається, кігті по корі дерева! Потрапити до дупла можна було тільки через зовнішній отвір. Напередодні ввечері Майка його міцно замкнула.

- Хто там? - злякано запитала вона.

- Це я, твоя тітонька Желтодушка з далекого лісу.

- Немає в мене ніякої тітоньки! - заперечила білка.

- А я двоюрідна тітка!

- І двоюрідної тітоньки у мене немає! Ідіть! - попросила Майка.

- Відчиняй! - непроханий гість від досади стукнув кулаком у двері. - Я тебе все одно дістану, дурна білко!

- Куниця! - зойкнула Майка.

- Так, люба, це я! Давно більчиного м'яса не ласувала. Відчиняй, а то гірше буде!

Майка кинулася до запасного виходу. Коли Желтодушка увірвалася в дупло, білки вже не було, тільки хвіст майнув!

- Наздожену! Розірву! - завила куниця і кинулася слідом.

Майка бігла вгору по стовбуру дерева по спіралі. Чіпляючись кігтями за найтонші гілочки, перестрибувала з дерева на дерево. Куниця не відставала. Ось-ось надозжене! Не гірше білки бігає. Спритна. Вже готова була схопити Майку за рудий хвіст, та промахнулася: не втрималася на гілці і полетіла вниз, боляче вдарившись об землю. Але не розбилася.

- Нічого! Іншого разу ти мені попадешся! - крикнула куниця. Голодна. Зла. Погладила лапою забитий бік і прошмигнула в лісову гущавину.

Повернення

Марія Петрівна повернулася додому в гарному настрої.

- Киць-киць! - покликала вона. - Іди, я тобі молочка наллю.

- Можеш не старатися! - з'явившись у коридорі, пробурчав Іван Васильович.

- Чому?

- Пройди на кухню і полюбайся, що твій улюбленець накоїв!

Марія Петрівна завмерла посередині кухні.

- Що трапилося?

- Невже не зрозуміло: Полосатик веселився, поки нас не було вдома!

- Ваню, ти хочеш сказати, що Полосатик цукерки їв? - розгнівалася Марія Петрівна.

Іван Васильович розгубився, але здаватися не збирався:

- Кошик перевернуто! Клубки вовни по всій квартирі розкидані!

- Це злоді! - вигукнула Марія Петрівна. - Гроші на місці?

- Це Полосатик! - вперто наполягав її чоловік.

- Ти хочеш сказати, що кіт горіхи навчився розгризати? - грізно запитала Марія Петрівна.

- Яких би гидот він не накоїв, ти його завжди захищаєш!

- Де Полосатик? - тон господині не віщував нічого доброго.

- Ніякої користі від нього! - несміливо захищався Іван Васильович.

- Як і від тебе! - не втрималася Марія Петрівна.

- Ну, знаєш! - образився Іван Васильович і, грюкнувши дверима, пішов до вітальні.

- Як хочеш, але kota мені поверни! - зажадала господиня.

Полювання

Вранці Полосатик прокинувся від бурчання в животі. Зістрибнувши на землю, кіт попрямував у двір, де безтурботно походжали голуби.

- Пташки! - зрадів він. - Кажуть, їх можна їсти.

Полосатик пригадав, як дворовий кіт Васька полював на голубів.

Притиснувшись до землі, він поповз до здобичі. Ближче, ще ближче. Припавши на передні лапи, кіт приготувався до стрибка. Але стрибка не вийшло: велика чорна ворона боляче смикнула Полосатика за хвіст і відскочила на безпечну відстань.

- Р-розбійник! - голосно каркнула вона. Голуби спурхнули і полетіли.

- Сама злодійка! - пробурчав Полосатик, шкутильгаючи до найближчого чагарнику. Розвалившись у тіні, він почув ледь вловимий шурхіт. Полосатик насторожився. Травинки розгойдувалися з боку в бік, а потім прямо перед його мордою з'явилася миша. Від несподіванки вона остовпіла.

- Їжа! - зрадів кіт.

- Їжа?! - обурилася миша. - Як тобі не соромно! Я - багатодітна мати!

- Хочу їсти! - не поступався Полосатик.

- Якщо ти мене з'їси, мої маленькі мишенята залишаться сирітками! - заголосила миша. - Хіба ти будеш їх виховувати?!

Коту стало соромно. Та й мишенят виховувати йому зовсім не хотілося.

- Гаразд, іди геть, але тільки нікому не розповідай, що я тебе відпустив!

- Чому?

- Засміють! - зізнався Полосатик. - До кінця життя будуть знущатися!

- Дякую! - пискнула мишка і зникла в траві.

Полосатик зітхнув і полпентався у двір будинку.

- Нагулявся?! - пролунало зверху. - Я дві години на тебе чекаю!

- А, це ти, Майка! Привіт! - безрадісно відгукнувся кіт.

- Що ти тут робиш?

- Уявляєш, моє дупло знайшла куниця.

- Ти не поранена? - стривожився Полосатик.

- Не хвилюйся, зі мною все в порядку.

- Де тепер будеш жити?

- У мене є запасний будиночок - гайно. Воно з двох шарів: зовнішній - з тонких гілочок, а внутрішній - з сухої трави, моху і лишайника. Ще й дах є!

- Це добре, - сумно відгукнувся Полосатик.

- До зими я вирішила його утеплити пухом і пір'ям, - помітивши, що Полосатик не слухає, білка запитала: - А як твої справи?

- Добре. От тільки мене з дому вигнали.

- Теж куниця?

- Гірше, господар.

- А запасне гніздо в тебе є? - занепокоїлася Майка.

- Ні. А ще я дуже голодний, - зізнався Полосатик.

- Твій корм в будинку залишився?

Кіт кивнув.

- Хвилинку! - Майка спритно застрибала по гілках і зникла у відкритій кватирці. Схопивши пакет з котячим кормом, блискавкою метнулася назовні.

- Що я тобі казала, старий пені! - закричала Марія Петрівна, тикаючи пальцем у бік вікна.

- Білка! - вигукнув Іван Васильович. - Стей, злодійка!

Але спритна Майка була вже далеко. Того вечора Полосатик наївся досхочу.

Любов Купцова,
м. Одеса

І знову Вільненські вихованці у воїнів військового шпиталю

До Дня Збройних Сил України у Вільненському НВК у рамках загальношкільної безстрокової волонтерської акції «Дитячі долоньки підтримки» проведено патріотичну акцію «Ми разом», спрямовану на допомогу пораненим військовим.

Актив шкільної дитячої організації «Вільненські козачата» разом з представником батьківської громади НВК Григораш Ольгою Вікторівною та вчителем історії Макаровою Оленою Сергіївною, підготувавши теплі речі, засоби особистої гігієни, власноруч створені учнями закладу обереги, зібрані книги у рамках акції «Бібліотечка для захисників України», вирушили до Черкаського військового шпиталю.

Привітно зустріли юних волонтерів начальник шпиталю та медичний персонал закладу. Діти мали змогу поспілкуватися з безпосередніми учасниками АТО, подякувати їм, подарувати кожному обереги та слова побажання здоров'я, миру, віри, любові та зробити фото на пам'ять. І, не зважаючи на дощ і холод, поверталися всі додому з теплом у душі від зробленої доброї справи!

І.Бойко, директор Вільненського НВК «Школа – дошкільний заклад»

Пише лише для дітей...

Низкою зустрічей з читачами Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей відсвяткувала свій ювілей член НСПУ та НСЖУ Еліна Заржицька.

Перша книга письменниці вийшла в 2001 році і зразу ж була представлена читачам і ось 13 років потому Алла Омельченко, класний керівник того класу завітала на зустріч з учнями тієї ж 23 школи Лізою Охріменко (3-А) та Андрієм Білокінь (4-Б). Ювілярка отримала не тільки віршоване вітання, але й наказ – створити мультимедію про динозаврика та його друзів.

У творчості письменниці є твори, на які зняті мультиплікаційні фільми і які так люблять переглядати діти – «Як черепаха Наталка до школи збиралася» та «Ленива ворона».

Колективом бібліотеки було створено сценарій та створено лялькову виставу до одного із творів збірки «Великий

Луг над Дніпром». Низка заходів – численних зустрічей з читачами включали читання письменницею своїх творів, спілкування з читачами, автограф-сесії та роздача школярам шорт-листів, виготовлених бібліотекою до ювілею письменниці.

Колеги по перу, колективи Національної бібліотеки для дітей України, бібліотек для дітей Дніпропетровської й Полтавської областей, друзі вітали пані Еліну в день її ювілею. «Родзинкою» серед вітань було вітання талісмана Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей – Іжачка Книговичка.

Колективом книгозбірки та читачі вітають Еліну Іванівну з ювілеєм та зичать їй творчої наснаги та видання нових цікавих книг.

Ольга Шарабуря

ВИБУХІВКА ПРОТИ «ПРОСВІТИ»

Перша українська «Просвіта» на Донщині – ново-черкаська – утворилася наприкінці революції 1905–1907 років і проіснувала до 1913-го, коли її закрила місцева адміністрація. Наступна революція, Лютнева, уможливила появу навесні 1917 року «Просвіти» у Ростові-на-Дону. Історія ростовської «Просвіти» ще не написана, однак матеріал для цього є достатній. Тієї ж весни виникла «Просвіта» і в слободі Чистяківській. Про неї, навпаки, відомо дуже мало. А факти цікаві.

Чистякове (давніша назва – Олексієво-Леонове) у

той час належало до Таганрозької округи Області війська Донського. Це була найбільш українська за складом населення округа Донщини – українці тут кількісно переважали. Згодом частина її увійшла до Радянської України, де Чистякове перетворилося на місто Торез (Донецьчина).

У самій слободі на межі XIX та XX століть українці становили близько половини мешканців. Ще до Лютневої революції існувало тут українське культурне життя. 1909 року ростовська газета розповіла про театральні вистави чистяківських українських аматорів, які відокремилися від російських у самостійний гурток [1].

А 1917 року в Чистяковому утворилася «Просвіта». Про це 25 травня (7 червня) повідомила київська газета «Нова Рада». Сповіщалося, що більшість членів товариства – селяни [2].

Восени 1917-го представник чистяківського товариства взяв участь у Першому Всеукраїнському з'їзді «Просвіт» у Києві. Виступаючи перед делегатами, він розповів про те, як велося просвітянам у Чистяковому, – «...головним чином про ті перешкоди українському рухові, які там чинять росіяне. Інші неукраїнці, а зособна татари, котрих там жилось чимало, навіть допомагали дечим українцям». З росіянами ж «ворожнеча доходила до того, що російські «соціалісти» збирались динамітом висадити в повітря будинок, де «Просвіта» улаштовує вистави і читання» [3].

Вибухівка на довколишніх шахтах, звичайно, була. А бажання знищити все українське нагадує сучасне становище на сході Донеччини.

1 Областные известия: Слобода Чистяково // Приазовский край. 1909. 14 авг.

2 Вісті з краю // Нова Рада. 1917. 25 трав.

3 Просвітянський з'їзд // Нова Рада. 1917. 22 верес.

С. П., м. Ростов-на-Дону

Сьогодні – час говорити

Треба говорити про минуле задля майбутнього: безпам'ятність народжує бездуховність, а вона, як ракова пухлина, роз'їдає тіло і душу нації – перекреслює історію, паплюжить традиції. Ми, як історична нація, повинні зберегти пам'ять про українських хліборобів безвинно убієнних рукотворним голодом. І маємо ми це зробити задля нашого прозріння, розкріпачення суспільної свідомості, зцілення сотень тисяч наших співвітчизників від страшного шоку, заподіяними масовими репресіями, покаятися у такий спосіб за догнотривале замовчування злочину.

Відповідно до Указу Президента України «Про заходи у зв'язку з Днем пам'яті жертв голодоморів» 27 листопада у Військовій СЗШ пройшли лінійка та єдиний урок пам'яті. Під час цих уроків учні різних класів відвідали бібліотеку, шкільний музей, подивились презентації, ознайомились із спогадами очевидців, записаними учнями школи ще у 2007-2010 рр., та літературу про цього питання. Почуте та побачене не пройшло повз, а назавжди закарбувалося у пам'яті молодого покоління.

Вчителі та школярі говорили про минуле нашої України. Говорили про Голодомори 1921-1923рр., 1932-1933 рр., 1946-1947рр... Не просто говорили, а пом'янули хоч сьогодні, з непристойним спізненням у кілька довгих десятиліть, тих великомучеників нашої трудової історії, жертв непередбаченого в історії людської цивілізації Голодомору. Пом'янули і будемо шукати в собі силу й відвагу пройти за ними дорогою їхньої хресної путі. Не їм це потрібно, а нам. Все, що вони могли сказати світові, вони вже сказали. Тепер наша черга...

На траурному мітингу, який був проведений 27 листопада в центрі села зав. сільським клубом Кужіль Т.І., де були присутні учні та працівники школи, присутні дали слово долучитися до скорботних заходів 28 листопада 2015 року, зокрема у загальнонаціональній хвилині мовчання о 16.00 та акції «Запали свічку».

В.С.Пшенічкіова,
ЗДВР Військової СЗШ

Біль, що не вмирає і не підлягає забуттю

Пам'ять – нескінченна книга, у якій записано все: життя людини і життя країни. Багато сторінок у нашу історію вписано кривавим і чорним. Особливо вражають ті, де смертельним шрифтом вкарбовані слова: «Голод» і «Голодомор». Трагічна пам'ять про голодомор, то як чорний колодязь, у який, можливо, і не хотілося б заглядати, але мусимо, аби очистити власні душі від скверни, покаятися, аби не повторилося найстрашніше і найжахливіше.

Вшановуючи пам'ять мільйонів українських громадян, які стали жертвами Голодомору 1932-1933 років, пам'яті тисяч українських сіл, які щезли з лику землі, з метою незабуття про геноцид Українського народу, в рамках Всеукраїнської акції «Запали свічку!» у Вільнянському НВК для учнів 5-11 класів пройшов урок пам'яті «Запали у серці свічку!», який провела вчитель історії Ольга Мазур.

На уроці присутні мали змогу переглянути документальні кадри тих жахливих подій, почути голос професійного актора Ігоря Сторожука, який продекламував вірш «Голод», прослухати журливу пісню «Свіча» у виконанні Оксани Білозір. Учні 7 класу розповідали вірші, вихованці продемонстрували художні творіння, відбулася презентація книг Уласа Самчука «Марія», Ф.Клименка «Голодомор», документальної збірки «І поліг наш народ,

наче скошене жито...» та інших через свідчення яких, поезію, малюнки, мільйони невинно убієнних українських селян звертаються до нас, живих, нагадують про цінність нашої свободи й незалежність. Школярі з жахом слухали свідчення очевидців односельчан-старожилів, які

записані дослідницько-пошуковою групою. Всі класи НВК разом з класними керівниками створили куточок пам'яті «Колоски жалоби».

Смерть близької людини – трагедія, а мільйонів – статистика, яка шокує. Українська земля, пройнята жахом, на кожному її метрі – літри крові і тони проклять... Це те, що не можна забути, адже відгомін голоду 1932-1933 років є в кожному з нас, у кожному нащадкові тих, хто вижив.

До розкриття теми виступаючі відносилися по-особливому та все ж таки десь в глибині душі викристалізувалась одна єдина істина: «Потрібно вчитися на помилках минулого і не допустити подібне сьогодні, будь-що зберегти квітучу землю, на якій ми народилися і зростаємо!».

В тридцять третьому году їли люди лободу,

Пухли люди із голоду, помирали на ходу.

Отощали усі люди, падали, як мухи...

...Ми мусимо всі пам'ятати і знати гірку і болючу правду про те, як по українській землі ходила, лютувала смерть, про знищення найстрашнішим із усіх можливих способів: виморюванням народу голодом. В газетах писали про високий врожай, а у людей забирали останній хліб. Переїли всіх собак, котів, шурів, за щастя були помії і млинці з лободи та акації. Тоді було все: і дитячі пальчики в чавуні з окропом, і пухлі, потріскані животи, руки та ноги, і підводи з трупами, і маленькі діти на руках у мертвої матері... Пухлі від голоду, збирали останні колоски на полі, орари руками пшеницю, за що отримували заслання в Сибір. Безсилі, залишаючись ще самі живими, хоронили мерців, а то і напівмертвих людей у спільній могилі.

Тоді страх, апатія і пасивність поселилися у свідомості українців. Тож, мусимо знати і задля того, щоб ніколи

більше не допустити на нашій родючій, щедрій землі голодування, а колосочки і свічки, що є втіленням ідеї пам'яті і вічного життя, хай знов і знов нагадують про те, що ми – єдиний народ, з історії якого не може бути викреслена жодна сторінка.

Нема в світі вищих і братніх могил, ніж ті, що заповнені останками безвинно убієнних жертв голодомору в Україні. Земля ще й досі стогне від людських кісток. Попелом лежать мільйони людей під ногами. І не дає спокою той спопелений біль предків. Не підлягає забуттю ця жахлива трагедія, до сьогоднішніх днів люди з біллу в душі згадують ті страшні часи. Аби попел перестав пропикати наші серця, аби успокоївся прах померлих, хай простять нам усім всі жертви голодомору, що лежать у сирій землі.

Щороку люди спалюють мільйони свічок, як данину пам'яті. У серцях кожного українця запалилася свіча пам'яті і цього річ. Об'єднавшись у щемливій хвилині мовчання, запаливши свічку «І живим, і мертвим, і ненародженим», однією думкою всі бажали, щоб побачили її всі ті, хто став зорями і заради щасливого майбутнього хай те світло буде нашою даниною усім, хто пішов із життя того часу. Навіть сама природа плаче за ними. В душі кожного з присутніх дощові краплинки розлилися світлою пам'ятю і легким смутком. Прослухавши плач дощу, який спадав сльозинами на все живе, прекрасне і квітуче, юним вихованцям дорослі бажали ніколи не знати тих жахливих подій.

Л.Шерстюк,
бібліотекар Вільненського НВК
«Школа – дошкільний заклад»

ВІТАЄМО!

Редакція щомісячника «Бористен» щиро здоровить давнього друга нашого видання і творчого партнера Володимира Васильовича Забару з обранням депутатом Дніпропетровської обласної ради. Маєстро Владзімежа відрізняє не лише композиторський і виконавський талант, педагогічні здібності та воїстину божественний баритон, а й активна громадянська позиція. Це той випадок коли творча людина поєднує в собі не лише мистецькі обдарування, а ще й потужні організаторські та лідерські здібності. Ми глибоко переконані що в якості члена обласного парламенту пан Владзімеж зробить чимало доброго і корисного для людей і заради людей, а рівночас на благо української культури, служінню якій він присвятив усе своє життя. Ну, а далі? А далі ми певні на персон такого калібру чекають Печерські пагорби. З роси Вам і води, маєстро Владзімеж!

Бористенівці

РОЗМОВА ПРО КУЛЬТУРУ І НЕ ЛИШЕ

Інга Лазебна – відомий сценарист, режисер, співачка, мисткиня. Ось вже декілька років поспіль завдяки її старанням і таланту традиційні віншування переможців конкурсу творчої молоді імені Івана та Марусі Гнип (США) на сторінках часопису «Бористен» набувають рис і ознак справжнього свята національної культури, стають добірними уроками патріотичного та естетичного виховання вітчизняної юні. Не була винятком і цьогорічна імпреза, котра пройшла в стінах Дніпропетровського педагогічного коледжу ДНУ імені Гончара. Про майбутні плани щодо проведення наступних урочистостей вже добре знаного прихильниками щомісячника «Бористен» конкурсу імені американських українців та не лише з пані Інгою розмовляє шеф-редактор видання, письменник Фідель Сухоніс.

СУХОНИС: Шановна пані Інга принагідно вкотре хочу подякувати Вам за талант і майстерність. Кожного разу коли свято віншування переможців нашого вже традиційного конкурсу проходить під Вашою мистецькою орудою воно тішить не лише винуватців події, а й широкий глядацький загал. Пісня, танці, талановита поезія радує усіх, хто приходить привітати наших конкурсантів переможців. Так само важливо що, як правило, наша імпреза проходить в молодіжній аудиторії. Цьогорічні святкування в Дніпропетровському педагогічному коледжі ДНУ імені О. Гончара це яскраво підтвердили. Але давайте, бодай, на хвилюк помріємо як би Ви хотіли провести наступні віншування наших молодих талантів. Найперше, як на мене, хотілося б змінити антураж, свята надати йому якихось нетрадиційних мотивів. Ну, наприклад, свято журналу «Бористен» так і проситься провести чи то на берегах сивого Дніпра, чи, скажімо, на якомусь великому пароплаві, котрий стрімко ніс би наших друзів на хвилях Славутича. Я лише уявляю який би поштовх Вашому режисерському таланту надала б така драматургія...

ЛАЗЕБНА: Розумієте пане Фіделю я теж поділяю Вашу стурбованість щодо зміни майданчику для віншування звияжників огляду-конкурсу Гнип на шпальтах всесвітнього часопису «Бористен», але в країні, яка потерпає від віроломної агресії східного сусіда, на мою думку, ми не маємо морального права робити якесь вселенське мистецьке дійство. Але маю сподівання, що коли закінчиться війна і разом із нашою звиягою приїде на пошматовану ворогом землю України довгоочікуваний мир, у мене як у режисера, є задум провести чарівну феєрію свята наприклад, десь на місцинах каскаду Ніагарського водоспаду. Але якщо мислити суворими реаліями життя, то бажано було б пропагувати все ж таки красу природного ландшафту дорогої мені Січеславщини, тому чергову гала-імпрезу потрібно провести на каскадному водоспаді, відомого як «Червоні камені», – одне з найпрекрасніших місць у Дніпропетровській області. Оазис, що розкинувся серед мальовничих пагорбів, біля селища Токівське Апостолівського району. Я вважаю, що переможники конкурсу творчої молоді імені Івана та Марусі Гнип (США) на сторінках часопису «Бористен», отримали б додаткове натхнення для майбутніх мистецьких звияг. І мабуть вже час, залучати до участі у конкурсі творчу молодь, яка проживає на закордонних місцинах, де мешкає українська етнічна діаспора та змінити статус конкурсу на Міжнародну імпрезу.

СУХОНИС: На жаль, не багатьом нашим землякам доводилося чути таку самотбно виконавицю із інтригуючим сценічним найменням Клію. Мені так само доводилося слухати пісні у її виконанні лише у запису. Однак, і такого, як прийнято говорити, формату вистачило для того аби стало зрозуміло. Клію це свіжий подих, високий

професіоналізм та водночас новаторство нашої української естради. Співачка своїм виконанням сповна доводить справжній мистецький талант це найперше велика праця, це вимогливість до себе і своїх творчих партнерів. Не буду надалі інтригувати наших читачів і поясню Клію сценічне ім'я Інги Лазебної. Та, як не прикро, Клію наскільки мені відомо фактично припинила виступи. Чому? Невже творчість співачки у минулому?

ЛАЗЕБНА: Вам повинно бути відомо, пане Фіделю, що на промушн в Україні і взагалі у світі, потрібні великі чи дуже великі кошти. І наразі нестабільна політична і економічна ситуація впливає на гастрольну діяльність та творчість співачки Клію. Але для мистців, які добре

розуміються на ай-ті технологіях, така катастрофічна ситуація, можна сказати Армагедон культури і мистецтва, який трапився у царині культури України, завдяки недовгим керівникам від культури та і взагалі Мінкульту України, який завжди пасе задніх, не став перешкодою для розвитку моєї творчої особистості. Уся моя творчість та мистецькі доробки, закономірно телепортувалися на безмежні простори її Величності, всесвітньої мережі Інтернет, на широкий загал моїх шанувальників. Наприклад один із музичних ресурсів www.realmusic.ru/clio/ тощо.

СУХОНИС: Довгі роки Вас поєднує творча співдружність із Заслуженим діячем естрадного мистецтва України, співаком, композитором і так само як Ви педагогом Владзімежем Забарою. Це людина надзвичайних творчих обдарувань. Його голос, манера виконання, зрештою, фактура гідна найпрестижної сцени. Я б дозволив би собі таку ремарку. Коли б Владзімеж Забара лише просто виходив на зустріч з глядачем не промовляючи ані звуку це все одно викликало захоплення присутніх. Така могутня мистецька сила цього виконавця. Мені відомо, що свого часу Ви співали з паном Владзімежем дуетом. Знову ж таки чи є майбутнє у Вашої мистецької співдружності? Як можна назвати перерву Ваших спільних виступів: творчими канікулами, розчаруваннями, якимось непорозумінням чи дует «Клію та Владзімеж» вже вичерпав свої усі творчі можливості...

ЛАЗЕБНА: Ні, не вичерпна ще творча скарбничка нашого дуету і на мою думку у нашої співпраці є потужне творче майбуття. Це просто Ви, пане Фіделю, у вирі карколомного життя і шаленого його ритму, просто фізично мабуть не мали змоги, відслідковувати творчі віхи нашої із Владзімежем мистецької співпраці. Останній спільний творчий доробок, це пісенний героїчний епос про захисників ДАПу (донецького летовища) «Герої-Кіборги», який оповідає про героїзм захисників, які боронять цінною свого життя, святу українську землю від кровожерливої московитської орди, про майже надлюдські можливості, якими мабуть їх нагородили героїчні пращури, козаки-характерники. Цей журливий і в той час героїчний епос у вигляді кліпу, можна знайти у мережі фейсбук, на каналі ютуб тощо.

СУХОНИС: Повертаючись до творчої постаті Владзімежа Забара хочу щиро зазначити, що як правдивий талант, він нерідко зустрічаючи на своєму шляху в культурному просторі сірість та буденність та не може стримати емоції. Через це серед загалу мистецьких імпортентів має чимало доброзичливців в лапках. Є у нашому місті одне співоче подружжя. Воїстину ця сімейка наспівує сильним світу цього саме те що їм хочеться почути. Завдяки цьому мають ці люди і високі мистецькі регалії, а пані-притосуванка ще й посаду собі виспівала в доволі поважному культурному закладі Дніпропетровська. І байдуже цим лоточникам від культури кому ж солоденко наспівувати чергову пісенку блаз-

ня. А би грошенята були та посади. Останній приклад – колишня костюмерка, а нині вся в регаліях панянка-пристосуванка, відкріто підтримала українофоба Вілкула на виборах дніпропетровського мера. Дякувати Богу і нашим землякам цей представник «окупаційного блоку», як то кажуть, залишився за бортом. Але будьте певні пані-пристосуванка вже побувала з вітальним букетиком у переможця мерських перегонів Бориса Філатова. Така порода цих людей – неодмінно облизати тих, хто при владі. Гірко від того що в нашому суспільстві подібні можуть робити поступ. Так от такі пристосуванці та духовні каліки люто ненавидять пана Влодзімежа Забару. Я довго думав чому? Адже на відміну від цих мистецьких жабраків він не випрошував у владі звання, не їздить на іномарках за виканоченні на кооператива гроші, не залізує сильним світу цього частини тіла, що розташовані нижче спини. А живе як правдивий поет – своєю творчістю і чесно-тама справжнього митця. І ось нині я таки зрозумів. Це подружжя безталантих ремісників від культури банально заздрить таланту і обдаруванню маестро Забара. Можна вибігати собі звання і посаду, купити розкішну квартиру за фактично вкрадені в народу гроші, бо ж свої гонорари ці людиці отримують не за концерти в закладах культури, а на п'ятиках нуворішів (а звідки в тих великі статки добре зрозуміло). Так ось все це хворим на духовну та культурну анорексію творчим пігмеям можна зробити. Однак, бути справді мистцями, людьми які несуть радість іншим таким зовсім не до снаги. Тому вони як гідкі каченята лише із заздрістю дивляться в небо, де у високій блакиті кружляють такі творчі орли як Влодзімеж Забара.

ЛАЗЕБНА: Я з Вами повністю згодна, що Влодзімеж Забара як композитор, поет, аранжувальник і врешті-решт як співак, ще довго буде тішити шанувальників його таланту. Але треба зазначити, що Влодзімеж Забара не тільки талановитий мистець, але і продюсер та організатор різноманітних культурологічних художньо-мистецьких заходів. І на мою думку, його беззавітне служіння його Величності мистецтву, не припиняється ні на мить. Якби його невичерпну енергію застосувати на культурологічній малі України, то отримали б такий собі перпетуум-мобіле сучасної культурної спадщини України. Та що там, треба негайно Верховній раді, розглянути його кандидатуру на посаду міністра культури України(широ сміється).

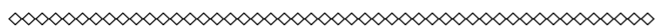
СУХОНИС: Окремо хотілося б торкнутися Вашої педагогічної діяльності. Довгі роки Ви працюєте художнім керівником студентської самодіяльності Дніпропетровського транспортно-економічного коледжу. Здавалося для цього навчального закладу зовсім не обов'язково, аби його випускники могли добре співати чи танцювати. Та з іншого боку адміністрація цього Вузуні чолі з Таберком Левом Миколайовичем, саме Вашій роботі приділяє не меншу увагу, аніж роботі профільних педагогів. Бо тут сповна зрозуміли наскільки важливо,

коли будь-який спеціаліст найперше є духовно багатого, освіченою людиною. А це найперше формує культура, мистецьке виховання учня...

ЛАЗЕБНА: Пане Фіделю, Ви як непересічна особистість та літератор із великої літери, на мій погляд, не зовсім розумієте катастрофічного стану української культури та стану Армагедону у освітнянській царині. Реформи, які наразі відбуваються в зазначених царинах, скоріше нагадують мені, сюжет та кадри американської кінодрами «Загнаних коней пристрілюють чи не так». Патріотичне і культурне виховання, пущене державою на самоплив. Думаю, що не тільки мене, відвідують такі песимістичні та сумні думки про подальший розвиток культури і освіти. Переможні реляції, які продукуються звідусіль, не вартують і ломаної копійки. А руйнування духовних та культурних скріп, почалося не сьогодні, а ще на початку 90х років. Спочатку ліквідували гуртки художньої самодіяльності у структурі загальної освіти та у початкових мистецьких закладах позашкільної роботи: у школах, школах мистецтв, шкільних клубах тощо. Наступною жертвою стали студентські клуби ВНЗ тощо. Тільки далекоглядні керівники Вузів, розуміючи важливість культурного виховання студентства, винаходять кошти хоча б на посади керівників художньої самодіяльності і підтримують всі починання останніх. Це стосується і ДТРЕКУ, у якому я працюю по теперішній час. Естетичному, патріотичному і культурному вихованню, приділяється прискіплива увага керівництва ВНЗ. І я, як керівник художньої студентської самодіяльності, вдячна за підтримку директору Таберку Л.М, замісницям директора Уласевич Н.В., Жаріковій О.А., керівнику гуртків Ходосу М.С., педагогічному колективу та техпрацівникам ДТРЕКУ.

СУХОНИС: І насамкінець не уникнути традиційного для бесіди з творчою особистістю. Ваші плани на майбуттє. Що плануєте ще встигнути зробити на мистецькій ниві?

ЛАЗЕБНА: Яюсь знаєте, пане Фіделю, оце Ваше: ще встигнути...в мене визиває подив. А чому, тому що у мене як у справжнього мистця планів щодо творчого «громаддя». Особисті вокальні проекти, поки що знаходяться на стадії студійного завершення і в найближчому майбуттї, я ознайомлю численних шанувальників із результатами кропіткої співочої роботи. Ще у творчих планах і відновлення забутих культурних традицій, фестивалів – конкурс «Коляда» і новорічна фасмагорія-гротеск, чи можливо казка-феєрія «Красуня, що не спить» та ще безліч авангардних, авантюрно-експериментальних, художньо-театральних та культурних проектів-імпрез. Хуг, ледве вимовила і тому пане Фіделю, на фінал нашої мистецької розмови, хочу побажати мистецькому часопису «Бористен» і Вам особисто, вдачі та успіхів у подальшій літературно-мистецькій діяльності задля розбудови найкращої держави у світі - України.

I

Кожна людина має крила,
Дай Бог, щоб були нетлінні.
Але у Вас вони особливі,
Наша Велика Ліно.

Ваша крилатість - з болю,
З пісні, із мук народу.
Вас нам послала Доля
Наче у нагороду

За всі вікові страждання,
За зраду й пролиту кров.
Вас нам послала Доля
Як мудрість і як любов.

І зовсім це не сенсація,
І не якась відкриття,
Ви нам як компенсація
За все непросте життя.

Було нам, як Ви сказали,
І «важко» було, і «зле»,
Ми все омили сльозами,
Ганьбу ж бо не відперем.

Тому нам від цього й «західно»,
І трішки неначе «східно»,
Але коли Ви разом з нами,
Уже нам не буде «негідно».

II
Настав цей час, «обтяжений плодами»,
І кожен вартий вічного буття.
Тому схилитись хочем перед Вами
За Ваше чесне, праведне життя.

За Ваш талант, високий, аж до неба,
Що Бог послав натхнення Вам своє,
Що Україні червоніть не треба
За доню отаку, яка Ви є.

Поет епохи в просторі і часі,
Пророк і геній, мудра і велична.
Дай Бог нам осягнути творчість Вашу,
Збагнуть і вічність, і непересічність.

Дай Бог, щоб нам так, як і Вам, «веліло»,
Щоб доля наша не пішла в руїну,
Щоб нам душа й у вічності боліла
За дорогу і рідну Україну.

III
Ходила яблуня, вітрами в спину гнана,
У вікна стукала, гукала всіх надвір.
Старенька груша встала дуже рано,
Тихесенько молилася до зір.

Дуби стояли, мужні і величні
В весняному зеленому вінку.
Калина вбралась в сукню білу й пишну,
Гукала на берізоньку струнку.

«Ходім, подруженько, до сестронецьки-вербиці
Про красенів-дубів погомонім,
Нахилимось до бистої водиці
Помилуватись личеньком своїм.

Ми три красуні – України грації,
Що символами стали на весь край.
Ну де є ще така красива нація?
Ніде не знайдеш, навіть не шукай!»

IV
Цвіте акація, як диво білопінне.
Я поринаю в цей чудовий світ.
Яке ж це дерево магічне і чарівне:
Колючки гострі і прекрасний цвіт.

Поєднання, здається, неєднаного,
Ось шип, що вп'явся в рученьку мою,
Шепоче таємниче мені й лагідно,
Розказує історію свою.

Що дерево це виросло непросто:
Невинна кров дала йому життя.
Були і почуття, і гіркі сльози...
Потім пішло усе у забуття.

Колись юнак і дівчина прекрасна
Кохалися до самозабуття,
Та не дозволили їм бути разом,
Що ж зробиш тут, коли таке життя.

Юнак багатим був, дівчина – вбога,
Класична ситуація таки.
Молилися, молилися до Бога,
Щоб поєднав їх долі навіки.

Та не судилось, розлучили люди.
Розлука та була їм гірш за смерть.
І болем так наповнилися груди:
По вінця горем налилися, вщерть.

Тоді юнак став деревом у гаю,
А дівчина на ньому - білим цвітом.
Ніхто вже їх тепер не розлучає,
Бо зберегли свою любов у світі.

А колючки – то заздрощі за теє,
Що їх любов і вірна, й незрадлива.
Вп'ялися вони в тіло молодее,
Щоб отруїти мить оцю щасливу.

Цвіте акація, як диво білопінне.
Я поринаю в цей чудовий світ.
Яке ж це дерево магічне і чарівне:
Колючки гострі і прекрасний цвіт.

V
Осанна осені, осанна!
І Вам осанна, панно Ліно!
«Стриптизи осені» сумні –
Яка пора ця дуже змінна.

А Ви її вважаєте магічною,
Бо чарівне у ній і справді є:
Щось драматичне, трішечки трагічне –
Далі зима холодна настає.

Ах, Ваша осінь в «хуртовині айстр»,
Вона й «дикунська», й «вбога», й запальна,
«Жагуча» навіть, всіх хвилює нас.
Але ж ніяк ця осінь не нудна!

Отож і бачите «осінні карнавали»
В кружлянні листя, в розмаїтті барв,
Бо літечко уже «відлітували» -
І інший світ, і інший день настав.

Змальовані сади, ліси, бори
Осінньої пори тим Вашим пензлем:
Червоні, жовті, сині кольори,
І пальчики в берізоньки замерзлі.

А скільки золота і срібла Ви побачили
В «красивій осені», що «вишивас клени»,
Як вдало Ви підмітили й зазначили,
Що хочуть всі дерева бути зеленими.

Бо всій природі хочеться ще літа,
Щоб не прощатись з нами журавлям,
Бо осінь – це і «дріж святого Вітта»,
Й на вітрі ох як «холодно словам».

Той ліс, що називаєте «біднесеньким»,
Що «задубів» і «крила опустив»,
Яке ж для мене все оце ріднесеньке –
Візьми до серця – й вже не одпусти.

Як хочеться читати і читати,
І милуватись музикою слів.
Хоч осінь – це кінець, а наче як початок
Чогось величного, чий час уже доспів.

«На конкурс Івана та Марусі Гнип»

ПОЕМА
Посвята
Ліні
Костенко

Філіпп Віолетта, учениця 11 класу, член гуртка «Розмаїтості» Гупалівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Магдалинівської районної ради Дніпропетровської області, член Дніпропетровського відділення Малої

академії наук України, лауреат Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі», присвяченого 85-річчю від дня народження Ліни Костенко у номінації «Літературна творчість», Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж брати мої», Всеукраїнської українознавчої гри «Соняшник», Всеукраїнського конкурсу з українознавства «Патріот».

«З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ»

ТОЙ ХТО ЗАЛИШИВСЯ НАЗАВЖДИ ПОРЯД

За прогнозом погоди на день, що був запланований для відвідин могили незабутнього Василя Перетятяка, очікувались дощі по всій Україні. Дякувати Богові, ранок в Шульгівці 28 листопада 2015 року видався морозним і ясним. Так на душі прояснилося та посвіжіло, що для смутку взагалі не лишалось місця. Ось він, Париж Василя Пилиповича - це ж наша Шульгівка! Ніби з небес почувалась легенька французька мелодія, запахло витонченими парфумами із ароматом шелюгу... та ми не забарились, вчасно із Миколою Федоровичем Богомазом дісталися місця де похований наш земляк. На бугрі, відкритому усім вітрам, не вдалося запалити свічку, мовчки помолились за упокій раба Божого Василя.

В очікуванні зустрічі із письменником Фіделем Сухоносом та його колегами вирішили прогулятися цвинтарем на якому ховають небіжчиків із кінця 19 сторіччя, а може й раніше. Блукаючи натоптаними стежечками, поглядали на дорогу. Микола Федорович, завидівши жовту машину із включеними фарами, вигукнув: « Ідуть! ».

Підійшли ближче, та привітались із шеф-редактором журналу «Бористен» Фіделем Сухоносом, письменником Володимиром Луценком, та ще із трьома колишніми колегами Василя Перетятяка.

Квіти на пам'ятник, мовчання і вітер в очі... а по кам'яній плиті через все обличчя Василя Пилиповича ніби потекли сльози.

Опанували себе, намагаючись пояснити це фізичне явище тим, що сонце розтопило лід, а де той лід взявся ніхто вже й не наважився додумувати.

До нас підійшли громадські активісти с. Шульгівка -

«НЕ ПІДЛЯГАЄ ЗАБУТТЮ»

ГОЛОДОМОР 1932-1933 РР. В УКРАЇНІ: ДО ПРОБЛЕМИ ТЕОРЕТИЧНИХ ВИТОКІВ ТРАГЕДІЇ

Проблема голодомору 1930-х рр. в Україні має солідну історіографію. Наприклад, лише на 2000 р. малося більш як 6000 публікацій [1]. Науковцями здійснено комплексний аналіз його причин. Проте всі дослідження обмежуються так би мовити практичною площиною – недолугою політикою правлячої партії на селі, більшовицькою моделлю соціалізму, завданням створення тоталітарної держави диктаторського типу. Але проблема має глибоке теоретичне підґрунтя. Її, на наш погляд, слід розглядати, не лише як невдалий комплекс заходів та дій вищого керівництва правлячої партії, а в контексті комуністичної доктрини стосовно села і селянства.

Причини трагедії, на наш погляд, слід аналізувати не лише крізь призму політики керівництва держави та правлячої партії на чолі В. Ленінін та Й. Сталінін, але й у площині положень комуністичної доктрини, якими керувалася партія у відносинах із селянством упродовж десятиліть і на яких відбувалося формування світогляду її членів. Вони (теоретичні положення) були сформульовані

Вікторія Льовкіна, Віктор Зезюлін, Валерій Кліщенко. Микола Богомаз прочитав свої вірші, присвячені Василю Пилиповичу. Щось згадали - всі посміхнулись.

А мені подумалось, що не марно жив Василь Пилипович на білім світі, якщо й після смерті збирає до купи стількох людей. Вітер не завадив нам зустрітись, а свічку ми обов'язково запалимо в храмі Божому на Водохреща, поминаючи раба Божого Василя.

Зінаїда Бублей
(с. Шульгівка, Січеславщина)

На фото: Друзі та колеги на могилі передчасно померлого тележурналіста, літератора, краєзнавця, співця Наддніпрянського краю Василя Перетятяка.

й обґрунтовані ще в середині XIX століття основоположниками марксизму.

Саме К. Маркс та Ф. Енгельс визнали селянство односторонньою реакційним класом, за яким немає майбутнього. Уже в «Маніфесті Комуністичної партії», написаному в 1847-1848 рр., роботі, яка стала абеткою для починаючих марксистів і водночас квінтесенцією вчення, вони довели, що його реакційність визначається способом життя і праці, повсякденним буттям, «ідіотизмом селянського життя» [2, с. 428].

Одночасно в роботі односторонньо було визначено найбільш передовий клас суспільства – пролетаріат. Саме йому вони віддавали пріоритет у побудові світлого майбутнього, у боротьбі за яке він добивається змін на краще не лише свого становища, але й становища інших класів. « З усіх класів, котрі протистоять тепер буржуазії, лише пролетаріат, – заявляли вони, – являв собою дійсно революційний клас. Так як з його розвитком пов'язаний розвиток суспільства, прогрес людства» [2, с. 434].

У подальшому викладені положення були розвинуті й деталізовані засновникам комуністичної доктрини. Так, у «Вступі» до англійського видання праці «Розвиток комунізму від утопії до науки» вони писали про те, яким чином може бути використане селянство в новому суспільстві. Аналізуючи досвід європейських країн, вони переконували, що, беручи участь у боротьбі з експлуататорськими класами, селяни, в результаті перемоги, ставали жертвами цієї перемоги. Тим самим основоположники марксизму доводили, що вирішення проблем побудови нового суспільства за рахунок селян є об'єктивний і законний процес [3, с.318]. «Саме селянство стає тим класом, – зазначав Ф. Енгельс в одній з останніх праць, – який після завойованої перемоги розоряється в результаті економічних наслідків цієї перемоги» [3, с. 308]. Цим самим практично вказувалися майбутні шляхи вирішення економічних проблем нового ладу, що мали виникнути, коли до влади прийде комуністична партія.

Але, на думку К. Маркса і Ф. Енгельса, це не є

трагедією, це – об'єктивність. Це мало піти лише на користь і селянству, і всьому суспільству. Адже в результаті буде змінено консервативний сільський уклад, буде створено суспільство з новою, прогресивною психологією, новим менталітетом. «Подібно до того, як у минулому столітті селяни і робітники мануфактур після залучення їх у крупну промисловість змінили свій життєвий устрій і стали зовсім іншими людьми (виділено нами - О.Н.), точно так загальне ведення виробництва силами всього суспільства та випливаючий з цього новий розвиток виробництва буде відчувати потребу у зовсім нових людях і створить їх» [4, с. 335].

Практично на початок ХХ ст., коли в Росії сформувалася соціал-демократія, було теоретично обґрунтовано роль, місце і призначення селянства в новому суспільстві після перемоги над експлуататорськими класами. Російські теоретики марксизму розвинули фундаментальні положення своїх попередників. Репрезентуючи інтереси пролетаріату як найбільш революційного і прогресивного класу, вони протиставляли йому селянство, як дрібнобуржуазну масу, ворожу й темну силу. Вже в перших своїх роботах, полемізуючи з представниками революційних течій, які відстоювали інтереси селянства, В. Ленін, характеризував селян за традицією «дрібними виробниками, що змикаються з буржуазією» [5, с. 289], «дрібними буржуа» [6, с. 418]. Він доводив, що село постійно продукує дрібну буржуазію: «сімейна кооперація (на селі - О.Н.), є основою капіталістичної (виділено нами - О.Н.), ...тенденція селянства полягає у перетворенні у дрібну буржуазію» [7, с. 269].

Пролетарська спрямованість партії була відбита як у її назві – Російська соціал-демократична робітничая партія, так і в її програмі. Там було чітко заявлено, що «... соціал-демократія безпосередньо і всеохопно – репрезентує інтереси лише одного пролетаріату, тільки з його класовим стремлінням намагається злитися в одне нерозривне ціле. Всі інші класи ... стоять за збереження основ існуючого капіталістичного ладу і тому захист цих класів соціал-демократія може брати на себе лиш за певних обставин та на певних» [8, с. 229].

Такі «певні обставини» склалися в 1917 р. При обранні делегатів на I Всеросійський з'їзд Рад більшовицька партія, яка мала вкрай обмежену соціальну базу та незначний авторитет у суспільстві, з метою розширення кола своїх прихильників і отримання більшого представництва своїх делегатів на з'їзді, включає до власної програми програмні положення власне селянської партії – соціалістів-революціонерів – про наділення селян землею. Вони були лідером партії В. Ленінін сформульовані так, що були привабливими для всіх верств села. На відміну від есерівської партії, яка ставила завданням вирішити земельне питання, більшовицька партія мала на меті використати його як спосіб приходу до влади, здобувши прихильність більшості селянства у селянській державі. На I Всеросійському селянському з'їзді, а пізніше на I Всеросійському з'їзді рад проголосила негайний перехід всієї поміщицької, приватновласницької, удільної, церковної тощо землі в руки селян без викупу та повернення всіх процентів, виплачених їхніми дідами та батьками за викуп її у колишніх землевласників. Було обіцяно, що більшовицька влада забезпечить реалізацію цих положень.

Практично з цього часу, з середини 1917 р., пролетарська більшовицька партія з тактичних міркувань її лідерів проголосувала себе партією і селян. Проте було зроблене одне уточнення – при провідній ролі робітничого класу. Цим підкреслювалося, що село в даному тандемі розглядається не як рівноправна, а як меншовагартісна складова. Тобто, роль села визначалася підлеглою. З часом таке сприйняття села закріпилося у свідомості членів партії, в суспільстві. І ця меншовагартісність постійно проявлялася в тому, що важливі соціально-економічні проблеми країни протягом усього періоду Радянської влади вирішувалися партією та державою за рахунок села. І в роки громадянської війни, коли проблеми країни (у першу чергу, продовольчі) вирішувалися за рахунок села (у вигляді продрозкладки, яка примусово здійснювалася за допомогою військових загонів для забезпечення потреб робітничого класу та міста, як місця його зосередження. Всі адміністративно-силові дії керівництва партії та держави в цей час щодо селянства розглядалися, як абсолютна

правильні і природні, а захист села від таких дій характеризувався як прояв реакційності селянства (проголошено це Марксом і Енгельсом) і придушувався силою, що розглядалося як справедливий дії пролетарської партії. У перші післявоєнні – коли було вирішено керівниками партії та держави забезпечити, за Марксом, відновлення промисловості, економічної бази пролетаріату та і міста. Тож були завищені ціни на промислово продукцію, яку споживало село і зменшено – на сільськогосподарську, яку воно виробляло – так звані ножиці цін 1923 р., за рахунок яких керівництво держави намагалось вирішити проблеми відродження економіки країни.

З особливою силою і серйозними соціально-економічними та демографічними наслідками для села ця прихильність до теоретичних догм проявилася у період, пов'язаний з індустріалізацією країни. Ці процеси, за рішенням керівництва країни, мали здійснюватися за рахунок села, тобто за планом, давно розробленим теоретиками марксизму. Потрібно було лише, визначити конкретні форми й методи задіяння економічного потенціалу села для піднесення економіки нового суспільства. Тобто у керівництві не існувало сумніву, що це мало бути село, проблема полягала лише в тому, коли це мало відбутися.

Й. Сталін, у цілому, повторив уже сформульоване теоретиками положення стосовно села та його працівників. Тільки зробив це в контексті соціально-економічних процесів, що відбувалися в країні кінця 1920-х - поч. 1930-х рр. Він (слідом за Марксом, Енгельсом і Ленінін) підкреслював, що доведеться ще багато працювати, щоб перевиховати селянина, виправити його індивідуалістичну психологію та зробити його справжнім трудівником соціалістичного суспільства [9, с. 165]. Для цього ж, і в першу чергу для зміцнення селянських колективних господарств, рекомендував викинути звітні «всі шкідливі елементи» (читай вмілих та успішних господарів) і підібрати для колгоспів перевірені більшовицькі кадри, маючи на увазі, перш за все, представників пролетаріату [10, с. 195]. Керувати ж колгоспним рухом мала партія, вона повинна була входити у всі деталі «колгоспного життя та колгоспного виробництва» [11, с. 224]. У той самий час, саме пролетаріат має створити для себе власну виробничо-технічну інтелігенцію, яка б відстоювала його інтереси на виробництві «як панівного класу» [12, с. 66].

Саме у такій теоретичній і історіографічній традиції відбувалося формування поглядів керівників партії різних рівнів, рядових комуністів, всього радянської держави щодо села, його працівників, як до меншовагартісної, економічно і соціально відсталого складової, призначення якої полягало у всебічному забезпеченні у повному обсязі потреб станого хребта економіки – промисловості та «панівного класу» радянського суспільства, його гегемона-пролетаріату (за комуністичною доктриною), дешевою сільськогосподарською продукцією. Це було додатковим фактором у визначенні їх позиції щодо села і селянства, в тому числі і українського, і невіру в те, що в Україні, яка ще з часів Російської імперії вважалася житницею Європи, в 1932-1933, в результаті недолугої політики комуністичних керівників вже не було хліба.

Перебування у полоні теоретичних положень марксизму про небажання села щодо новачок у суспільстві і ворожисть його інтересам робітничого класу і його партії й визначили такі жорстокі методи залучення потенціалу села республіки до вирішення проблем індустріалізації країни, відбудові її народного господарства, що врешті й

визначило такі тяжкі соціальні, економічні, демографічні наслідки голодоморів для України, які проявилися у знищенні мільйонів українських селян, та формуванні у широких народних мас народу психології конформізму, неспроти злу насиллю з боку представників влади, та формування позиції «аби не було війни, а все інше ми переживемо».

Таким чином, державному керівництву на чолі зі Сталіним не було потреби вигадувати нічого. Це було вже зроблено засновниками марксизму, які чітко обґрунтували ці заходи стосовно села. Вищі партійно-державні очільники країни чолі зі Сталіним, лише сумлінно виконали їх на практиці. Вони були теоретично, ідеологічно і психологічно підготовлені до таких дій стосовно села і селянства впродовж попередніх років свого формування, до результатів своїх заходів, їм лише залишалося на практиці реалізувати положення комуністичної доктрини.

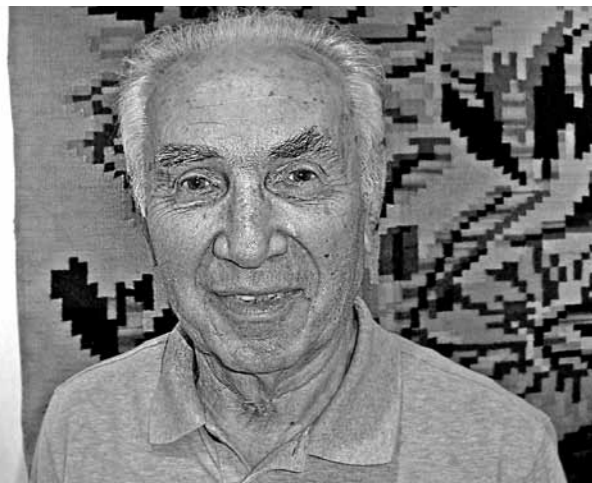
Олександр Нікілев,
доктор історичних наук, професор кафедри
історії України, Дніпропетровський національний
університет

Література

1. Голодомор в Україні 1932-1933 років. Бібліографічний показчик/Упорядники Д.М. Буряк, І.Р. Рикун. - К., 2001.

«ПЕРОМ ПУБЛІЦИСТА»

За що ми б мали любити Росію та росіян?

Російський президент Путін та його уряд наказали загартувати Крим і посилають озброєних терористів в Східну частину України щоб загартувати ще більше території. Через те загартування частини України популярність в Росії Путіна збільшилася. Багато українців нарікають на загартування Путіна, якого порівнюють з Адольфом Гітлером, але мов нічого не мають проти росіян, яких шанують і люблять, як «старших братів». Чомусь вони забувають, що століттями росіяни поневолювали український народ, забороняли його мову, привласнювали його історію, одурили гетьмана Богдана Хмельницького, більшість гетьманів України були заслани на Сибір. Варто б українцям знати, що ще 1169 року московсько-суздальський князь Андрій Боголюбський своїм великим військом здобув Київ, ограв Десятинну церкву та собор Св. Софії забравши ікони, ризи, церковні книги та дзвони й зруйнував та спалив Київ.

Коли гетьман України Іван Мазепа вирішив відірватися від «старшого брата» російське військо князя Олександра Меншикова 1708 року окупувало його столицю Батурин й вирізало повністю мешканців, понад 20 тисяч осіб, а місто спалено разом з п'ятьма церквами, які побудував І. Мазепа.

1775 року росіянами зруйновано Запорізьку Січ, кошового Кальнішевського вислано на довічне ув'язнення на Соловки.

Прийшли різні переслідування Тараса Шевченка, заборони писати й говорити українською мовою.

2. Маркс К., Знгельс Ф. Манифест Коммунистической партии //Сочинения.— М.: осполитиздат, 1956.— Т.4.

3. Энгельс Ф. Введение к английскому изданию «Развитие капитализма от утопии к науке» //Сочинения:2-е изд.— М.: Политиздат,1966.- т.22.

4. Знгельс Ф. Принципы коммунизма //Сочинения. 2-е изд.— М.: Политиздат — Т. 4.

5. Ленин В. И. Что такое «друзья народа» и как они воюют против социал-демократов //Полн. собр. соч.—Т. 1.

6. Ленин В.И. Экономическое содержание народничества //Полн. собр. соч.- Т. 1

7. Ленин В.И. Развитие капитализма в России //Полн. собр. соч.— Т. 3.

8. Ленин В.И Аграрная программа русской революции// Полн. собр. Соч. - т.6.

9. Сталин И.В. К вопросам аграрной политики в СССР // Сочинения.— М.: Госполитиздат, 1949.— Т. 12.

10. Сталин И.В. Итоги первой пятилетки // Там само.— Т. 13.— С. 195.

11. Сталин И.В. О работе в деревне // Там само. — Т. 13.— С. 224.

12. Сталин И.В. Новая обстановка – новые задачи хозяйственного строительства // Там само. — Т. 12.

За комуністичної влади Москви влаштовано й росіянами проведено голодомор 1933 року в якому померло коло 10 мільйонів українців. Тоді прийшли тюрми, розстріли та заслання відомих письменників, поетів та відомих осіб України на Соловки та в Сибір.

Маловідомий тепер український письменник Т. Зінковський автор прозових та поетичних творів, публіцист та літературно-критичних статей, який жив у 1861-1891 роках, проживши лише 30 років, ще тоді 1890 року писав про російський уряд та росіян, які й тепер не змінилися. Він писав: «Москвини виявляють свою «культуру», своє національне «Я» тим, що знушаються з народів, які попали у московські пазури. Наші дурні гадають, що знушається московський уряд, а не московський народ. Мовляв, якби московський народ мав змогу висловити свої думки, то він був би осудив таке дикунство. Це - неправда. Це - безпідставна омана. Заходи московського уряду, поневоли підбиті народи, цілковито згідні з поглядами самого московського народу, згідні з культурою московського народу і його історією. Не треба забувати, що той державний уряд, який не випадково став ним вчора, а який народ має довгі сторіччя, - такий уряд є природним, логічним витвором культури того народу. Так і московський уряд є природним твором культури московського народу. Я певний, що коли б у Московщині був парламентарський уряд, то московське суспільство, разом з своєю літературою, було б шовіністичне та імперіалістичне, як і теперішнє. Хіба ж те московське винародовлююче розперезання (вакханалія), що нищить культуру в Польщі, в Україні, у балтійських народів і всюди під московською владою, були би можливі, якби вони не були згідні з бажанням московського суспільства, московського народу? Коли б московське суспільство залюбки і з власної волі не виконувало б урядові винародовлюючі заходи, то ті заходи були би МАРНІ. Без власнохитньої допомоги московського суспільства московський уряд не мав би сили і можливості винародовлювати. Всі міністерські накази лишилися би мертвими на папері. Ні, народ, що випликав у себе деспотів, поводитиметься деспотично з кожним, хто мав нещастя упасти під його лапоть. Раб бо, одержавши владу, неухильно стає деспотом.»

Думки написані Т. Зінковським 124 роки тому про московський (російський) уряд та народ актуальні й досі. Росіяни не змінилися. Тому Україні треба якнайскорше влитися в Європейський Союз та стати членом НАТО.

Ол. Коновал,
США

«УКРАЇНСЬКИЙ ДОНБАС»

Трагедія на Сході України, як сьогодні не без підстав вважається, трапилася через фактичну відсутність національної державної політики в цьому регіоні. Духовність на Донбасі була віддана на поталу ахметових та сфремових. Як не прикро, результат закономірний: тепер тут не лише війна, тепер тут панують моральні цінності воєнничого люмпена «руського міра».

Подвійно прикро і страшно, бо Донбас був і будемо вірити залишиться українським. З цього номеру ми починаємо серію публікацій під рубрикою «Український Донбас». Її основу складе збірник «Постаті. Нариси про видатних людей Донбасу». Ця книга побачила світ у 2011 році в Донецьку жалюгідним накладом у 1 000 екземплярів. Видання що вкрай важливе для розуміння Донбасу.

Нехай же публікації в «Бористені», бодай, на дрібку сприятимуть розповсюдженню її змісту серед широкого загалу. Однак, з огляду на теперішню днину збірник «Постаті. Нариси про видатних людей Донбасу» потрібно поширити як загальнонаціональне видання. А на загал в державі повинна бути започаткована масштабна освітня і культурологічна програма щодо історії та традицій українського Донбасу.

Редакція

МИКИТА ШАПОВАЛ - ВИДАТНИЙ ПРОСВІТИТЕЛЬ І ПЕДАГОГ

ШАПОВАЛ МИКИТА ЮХИМОВИЧ
(07.06.1882- 25.02.1932)

Вида́тний державний, політичний і громадський діяч України. Публіцист, письменник, журналіст, унікальний організатор і просвітитель, вчений-лісовод, вчений-соціолог, послідовний борець за незалежну Україну.

Засновник, редактор і видавець часопису «Українська хата» (Київ, 1909-1914), що відіграв значну роль в консолідації української інтелігенції і її національному вихованні. Під час Української революції (1917-1920) був комісаром Київського повіту, активним членом Центральної Ради. Він – співавтор Універсалу, один з організаторів і лідерів Української партії соціалістично-революціонерів, член її ЦК, голова Всеукраїнської Лісової Спілки, міністр пошти й телеграфу в уряді В. Винниченка, міністр земельних справ в уряді Директорії. За гетьманства П. Скоропадського фактично очолює Український національний союз, разом з В. Винниченком здійснив заходи з відновлення УНР. За часів еміграції (1921-1932) проявив особливий талант організатора, відкривши для української молоді у Чехії ряд вищих навчальних закладів: «Українська господарча академія», «Український педагогічний інститут ім. М. Драгоманова», «Соціологічний інститут» та ін. Творча спадщина М.Ю. Шаповала включає: фундаментальні роботи із соціології, ряд політологічних праць, збірки, два підручника з лісової справи, 36 книг публіцистики - загалом близько 400 праць. Багато робіт і до сьогодні не втратили своєї актуальності.

Донецьке відділення Наукового товариства ім. Шевченка заснувало «Золоту медаль імені М.Ю. Шаповала», яка присуджується за значні досягнення в галузі гуманітарних наук та вченим-організаторам науки на Донбасі.

Велетень із Донбасу, вірний син України Микита Юхимович Шаповал в історії української революції і світовій науці займає почесне місце.

За професією лісничий, український соціал-революціонер - за політичним покликанням, поет і публіцист за натхненням, людина-вулкан за темпераментом, непересічний організатор і непохитний лідер він зробив вагомий внесок в розвиток лісоводства, української літератури, журналістики, історії і соціології. Одним з творців універсального характеру: вчений-лісовод, вчений-соціолог, поет, публіцист, літературний критик, організатор і керівник лісопромислових підприємств, науково-освітніх закладів, редактор газет і журналів, державний і політичний діяч України.

Досліджуючи життя і творчість видатного українця Микити Шаповала, нелегко дати відповідь: яка ж його головна професія, - на кого він «уродився» далекого 1882 року в селі Сріблянка на Бахмутщині? Він належав до галереї творців універсального характеру: вчений-лісовод, вчений-соціолог, поет, публіцист, літературний критик, організатор і керівник лісопромислових підприємств, науково-освітніх закладів, редактор газет і журналів, державний і політичний діяч України.

Об'ємна творча спадщина М. Шаповала науковцями досліджена поки що недостатньо. І наше слово про нього – спроба показати значний внесок Микити Шаповала в розвиток української просвіти та педагогіки.

Перші кроки у просвітництві спроб Микита Шаповал зробив ще підлітком в рідній Сріблянці, читаючи односельцям на пам'ять твори з Шевченкового «Кобзаря».

Навчаючись в школах та працюючи на шахті, Микита завжди прагнув поділитися прочитаним зі своїми ровесниками або шахтарями «Голубівської» шахти. Долучившись до співу народних і церковних пісень в Комишувасі, Шаповал став одним з шанованих хлопців у молодецькому гурті.

Пам'ятник М. Шаповалу у с.Сріблянка Артемівського району Донецької обл.

Популярність серед ровесників не виховує в Микиті Шаповалі зверхності чи зневажливого ставлення до інших. Навпаки, інтуїтивно розуміючи свої високі природні здібності, Микита їх удосконалює завдяки постійній самоосвіті. Серед молоді Микита Шаповал стає визнаним неофіційним навчителем, лідером.

Новоглухівська лісова школа в своїй програмі навчання не передбачала таких предметів як педагогіка і психологія. Проте основи цих наук учням школи закладали їх вчителі, розуміючи, що майбутній лісовий кондуктор працюватиме хоча і в лісі, але з людьми.

У Маяцькому лісництві, куди він потрапляє на роботу після закінчення лісової школи, Микита Шаповал, під впливом ученого-лісовода Олександра Макаренка, знайомиться з соціалістичними ідеями. Популярна соціалістична ідея на той час особливо приваблювала молодь і не обминула Микиту Шаповала: дуже вже йому хотілося негайно звільнити простий люд від експлуататорів, дати можливість йому оволодівати знаннями, зростати культурно.

Тогочасний хаос різноманітних політичних, соціальних, національних та інших течій, різнобарв'я гасел і закликів могли заплутати будь-кого.

Юнацьке захоплення соціалізмом минуло напрочуд швидко. Ознайомившись у 1900 р. з Маніфестом «Самостійна Україна» Миколи Міхновського, Микита Шаповал перейнявся ідеєю національної самостійності українців і протягом всього життя не змінив своїх поглядів. Відповідно, змінився і характер його загальнокультурного і літературного просвітництва: він почав активно пропагувати погляди української партії, втім, висловлюючи власну точку зору щодо терору у революційній боротьбі.

Нові сприятливі умови для політичного і культурного просвітництва відкрилися перед Шаповалом, коли його взяли до війська. Відверта і наступальна просвітня робота Шаповала інколи шокувала офіцерів і жандармів. Завдяки його старанням, заборонену літературу солдати читають більше, ніж будь-що. Праці Спенсера, Бачинського, Зомбарта та інших соціалістів масово розповсюджувалися Микитою серед військових. Він весь час ризикує отримати розстрільний вирок військово-польового суду. Навіть перший обшук, велика загроза арешту, не зупинили Микиту Шаповала. Деякі учні сміливого просвітителя, через десятиліття, в 1917-1920 роках стали генералами і полковниками, відомими журналістами, державними діячами Української Народної Республіки.

Під час революції 1905 року Микита Шаповал ще більше активізує свою проукраїнську революційну діяльність. Боротьба за інтереси солдат, розуміння проблем польського визвольного руху за короткий час роблять Шаповала лідером військового гарнізону. Його обирають головою революційного комітету. «Червоний командир» - так шанобливо називають Микиту Шаповала військовослужбовці гарнізону.

Майже 8 місяців Варшавської в'язниці не зламали Микиту Юхимовича. Він вивчив польську мову, перечитав твори польських класиків, написав багато віршів. Один з перших віршів - «Гімн» - побачив світ в 1907 році в «Літературно-науковому віснику», який редагував М. Грушевський.

Восени 1907 року розпочинається новий творчий період в житті Микити Шаповала. Критичні заяви про його інтернаціональну просвітницьку роботу в Польщі і обмова у «зраді Україні» не відволікають від подальшої діяльності, а навпаки, сприяють якісним змінам. Виходить друком і зразу ж заарештовується перша збірка віршів «Сни віри» (1908 р.). Поетизований аналіз «внутрішнього хаосу» і революційних закликів - хороший посібник в просвітній роботі і для сьогодення.

Далі життєві і просвітні шляхи приводять М.Шаповала до Києва. Він сподівався на високу національну освіченість київської інтелігенції. Проте сподівання були завищені. Зрусифіковані літератори і журналісти Києва були не спроможні гуртувати національні кадри.

Великий розум, глибокі знання та висока національна свідомість підносять Микиту Шаповала у площину постійного формування національної української еліти. Разом з П. Богацьким він створює і видає часопис «Українська хата» (1909-1914 рр.). Протиставивши старому українському культурництву нове, революційне бачення шляхів вирішення пекучих проблем часу, обороняючи

модернізм як манеру творчості, М. Шаповал на сторінках часопису також постійно підіймав національне питання, проблему російського великодержавного шовінізму та ставлення до нього української громадськості.

Меценатами, що фінансово підтримували вихід в світ журналу, в різні роки були землевласники Іван Бойко (Харків), Микола Яневський (Київ), інженер Григорій Сидоренко (м. Томськ), прокурор Одеси Сергій Шелухін, фінансист і цукрозаводчик М. Терещенко. З метою підняття авторитету «Української хати», залучення авторів із Галичини і отримання фінансів Микита Шаповал активно співпрацює з львівськими виданнями «Будучність», «Бджола» та щоденною газетою «Діло», де його публікації регулярно друкувалися в 1908-1909 роках. Журнальних і газетних публікацій Микити Юхимовича було замало і він готує публіцистичну збірку «Жертви громадської байдужості» (1910 р., Київ). Сам автор зауважує що це книга «публіцистичних думок з приводу громадського життя».

Після виходу перших номерів журналу на постійну роботу до «Української хати» приходять Андрій Товкачевський і Микола Євшан (Федюшко) зі Львова. І дійними, духовними батьками «хатян» були Пантелеймон Куліш і Михайло Драгоманов. Найавторитетніший вплив на концепцію і зміст часопису серед сучасників мала Ольга Кобилянська. Це відверто визнавав сам М. Шаповал: «Джерелом «хатянства» була передовість творчість Ольги Кобилянської... Треба устанувити генезу нашого духовного розбудження ясно: Ольга Кобилянська, як розбуджуюча і пориваюча сила. Питання про творчу і активну особистість, індивідуальність поставила вперто з незвичайною силою саме вона».

Варта пошанування безкорисливості П. Богацького і М. Шаповала. За роки існування журналу (1909-1914 р.) вони працювали «безгонорарно, зате гонораро» (вислів М. Шаповала). На початку 1911 року М. Шаповал взагалі залишив Київ, виїхавши на Чернігівщину працювати в лісництвах М. Терещенка, щоб фінансово захистити «Українську хату».

Людська доброзичливість, безпретензійність і скромність у поєднанні з прагненням служити потрібній для загалу справі привертала увагу багатьох до «Української хати».

За статистичними даними «Комітету у справах друку» наклад «Української хати» був таким:

Рік	Передплата	Вільний продаж
1909 р.	300	300
1910 р.	950	480
1911 р.	500	650
1912 р.	500	600
1913 р.	520	640
1914 р.	500	невідомо

За роки існування «Української хати» було надруковано більше 150 шаповалівських праць. Крім таланту організатора журнал розкрив на повну силу талант Микити Шаповала як публіциста і критика. За словами активної «хатянки» письменниці Галини Журби: «Ідеологічним рушієм «Української хати», а разом з тим і вирішальним редактором-авторитетом її був Микита Шаповал, одна з найскравіших індивідуальностей свого часу, людина великих здібностей, темпераменту та амбіцій у кращім розумінні». До речі за публікацію в журналі нарисів Галини Журби «Коняка» редакцію оштрафували, а редактора П. Богацького на 10 днів посадили до київської в'язниці.

Царська охоронка постійно приділяла увагу журналу. Ось скупі рядки з документу:

«Начальнику Киевского Секретно-охранного отделения 13 октября 1909 №6224.

Прошу Ваше Высокоблагородие в возможно кратчайший срок собрать негласно подробные сведения о редакции журнала «Украинская хата», помещающегося в доме №36 по Бульварно-Кудрявской улице и узнать, кто состоит редактором и сотрудником этого издания. Для полного ознакомления с этим изданием прошу добыть один экземпляр журнала».

Особливий інтерес царської охоронки до «Української хати» пояснюється в першу чергу тим, що в її діяльності була виразно сформована національна свідомість, впевненість у майбутній самостійності українського народу. Незалежна орієнтація «Української хати» зумовлювала постійні цензурні переслідування. Сміливості журналістам вистачало.

Шаповал-редактор гуртував навколо журналу молоді українські сили, які нестимуть з собою творчу ініціативу, активність, світоглядну чіткість і духовність, щоб сміливо і гордо підняти прапори української культури. Ставка на молодих пояснюється феноменальним лінівством тодішньої української еліти, «духовне рабство творчих верхів було і є причиною нашої національної нікчемності, бо де є рабство, там нема творчої ініціативи, руху, розвитку життєвих сил».

З початком першої світової війни (липень 1914 р.) на території Росії вводилися обмеження на видання газет і журналів, дозволялися публікації лише російською мовою, цивільна цензура підпорядковувалась військовій. Настали трагічні для «Української хати» часи: за невиконання вимог військового стану журнал був заборонений (осінь 1914 рік), майно редакції конфісковане, а засуджений до ув'язнення Павло Богацький етапом відправлений до Сибіру. Микита Шаповал уник арешту бо: він не був офіційним редактором журналу, в той час перебував в лісництві М. Терещенка на Чернігівщині і офіційно вважався на військовій службі у званні штабс-капітана, очоливши Київський лісотехнічний комплекс, якій діяв на потребу російської армії.

Це призначення М. Шаповала відбулося за поданням впливового підприємця і землевласника Михайла Терещенка не випадково. Декілька років Микита Юхимович керував лісовими маєтностями його родини, збудувавши єдиний в Росії безвідходний лісотехнічний комплекс, був відомим вченим серед лісоводів, автором двох підручників для студентів лісотехнічних закладів («Про ліс (елементарний курс лісоводства)» і «Лісова справа на Україні»). До його думки, як вченого-лісовода, прислухалися не тільки в Росії, а й в Австро-Угорщині, Німеччині і Франції, куди постійно запрошували для консультацій і експертизи (1913-1914 роки).

Перебуваючи одночасно на військово-державній і на приватній службі, з липня 1914 року, М. Шаповал досить вміло використовує своє унікальне становище для вирішення проблем «хатян», рятує їх від арештів і мобілізації до діючої армії (Г. Чупринка, А. Хомик, І. Бурячок, І. Мар'яненко, В. Коряк та інші).

Завдяки М. Шаповалу, члену Воєнно-Промислового Комітету по Київській губернії, створений в 1916 році Трубачевський ліс, у якому працювало 150 службовців і 6000 робітників, перетворюється на базу для революційних приготувань українських соціалістів. М. Шаповал був досвідченим конспіратором і талановитим організатором, тож обшуків і арештів серед працюючих не було, і свідомі кадри для Української революції ним були підготовлені безвтратно.

Хоч як був завантажений М. Шаповал справами, але не міг обійтися без поезії і публіцистики. Йому вдається здобути дозвіл на видання журналу «Шлях» (Москва-Київ, 1916 р.), підготувати і видати книгу поезій (третю й останню) «Лісові ритми» і книжку публіцистичних нарисів «Листки з лісу» (1917 р.).

Так, разом з лісом, у ньому й біля нього Микита Юхимович почуває себе насправді зрозумілим і прийнятим таким, який є, без критики і сумнівів. Ліс - жива істота. Ліс - це постачальник їжі, жаданий відпочинок, ліс - це головне джерело світового повітря. Ліс - суспільство, живий організм, у якому все злагоджено і взаємопов'язано, закономірно, передбачено. Джерело натхнень автор знаходить в красотах природи рідного краю, в споминах лине серцем, думкою на батьківщину, де народився і виріс: «Я буду згадувати їх, моїх сріблянтів, бо вони були моїм суспільним оточенням змалечку, печать свою дуже поклали на мене. Вони мене неспівомо навчили української мови. Коли хто говорив, що я маю «добрий український стиль», то я завдячую їм. Чорняві, високого зросту, рухливі, балакучі і співучі люди.»

Надзвичайну роль в житті Шаповала відіграло поетичне слово, свідченням чого є три поетичних збірки: «Сни віри» (1908 р.), «Самотність» (1910 р.) і «Лісові ритми» (1917 р.).

Поезія М. Шаповала життєстверджуюча, повна сподівань і віри в немирущість ідеалів вільнолюбивого українського народу. Вона поєднала в собі поетичний оптимізм та сум, уболівання і страждання поета за долю українського народу.

Так сталося, що в 1920 році М. Шаповал мусив поїхати

з України, оскільки його громадські й політичні переконання не співпадали з новітнім курсом партії більшовиків, і його надзвичайний талант просвітителя і педагога на повну силу розкрився вже в еміграції в Чехії. Шаповал розумів і передбачав, що сподівання на те, що хтось дасть дітям емігрантів-українців належну освіту і національне виховання, даремна справа. Гуртуючи навколо себе досвідчених вчених - С. Русову, П.Богацького, В. Винниченка, М. Григорієва, Д. Антоновича, Л. Білецького та інших, він бере активну участь у створенні вищих та середніх навчальних закладів - Української Господарської академії (Подєбради), Українського Високого Педагогічного інституту ім. М. Драгоманова, Українського соціологічного інституту, Робітничого університету, Студії мистецтв, реальної гімназії, видавничого фонду, Архів-музею.

У науковому світі Микита Шаповал отримав визнання як вчений-соціолог. Йому, першому з українців, присвоюють науковий ступінь доктора соціології (березень 1929 р.) і наукове звання професора. Створений і керований Шаповалом Український соціологічний інститут (1924 р.) у Празі стає лідером соціологічної науки світового рівня. Таке визнання не випадкове. Інститут розумів соціологію як єдине ціле трьох її складових - народознавства, господарства і техніки, соціології і політики. У складі інституту працювало 35 академіків (21 дійсних членів), які стали авторами десятків ґрунтовних наукових видань та активними учасниками наукового часопису «Суспільство».

Школи української громади допомагали людям, викинутим революційними хвилями за межі звичного середовища існування, не тільки вижити, а й підготувати молодь покоління до повноцінного життя, загартувати їх для подальшої визвольної боротьби за незалежну Україну.

Розуміючи, що процес формування людини - це довготривалий конструктивний процес, творець за своєю природою Шаповал, вболіває не лише за побут своїх братів-українців - одягнути і нагодувати, дати кожній людині роботу і житло, він уболіває і турбується професійно, як педагог, за дітей, за долю покоління, що опинилося в еміграції.

Ідею народності виховання учнівської молоді навіть на чужині Микита Шаповал всіляко підтримував і творчо розвивав. Як ніхто інший він глибоко і тонко розумів своєрідність українського народу, обумовлену його історичним розвитком, географічними і природними умовами.

Крім наукових і освітніх закладів Микита Шаповал засновує ряд громадських організацій та українські періодичні видання, що слугували меті українського просвітництва «Нова Україна» (1922-1928 рр.), «Трудова Україна», «Бюлетень Українського Громадського комітету» (1921-1925 рр) та інші. Більшість цих періодичних видань розповсюджувались по всій Європі та США.

Готуючи учнівську молодь до життя в європейських країнах, Микита Шаповал, поділяючи погляди С. Русової, виступав проти механічного перенесення методів зарубіжних педагогічних методик на українську педагогіку. Те, що годиться у вихованні німецького чи англійського підлітка зовсім недоречно для українського. Особливої уваги в українському середовищі заслуговує виховання патріотизму і любові до Батьківщини. Найкращим виразником української ідеї в процесі виховання М. Шаповал вважав українську мову. Тож навчання українських дітей в Чехії здійснювалось рідною мовою. Приділяв він також особливу увагу розвитку педагогічної журналістики.

Микита Шаповал постійно на засіданнях наукових рад вищих навчальних закладів порушує питання допомогти нижчим за статусом навчальним закладам постійно підкреслює необхідність ґрунтовної підготовки молодих українців до роботи в новій Україні. Для цього потрібен теоретичний матеріал, виходячи з досвіду минулої боротьби України, з глибоким аналізом існуючої ситуації в тогочасній Україні.

Заради цього Микита Шаповал інтенсивно працює як вчений і публіцист, на сторінках різних наукових видань. Одна за іншою з'являються його статті та книги: «Нова Україна», «Новітнє яничарство», «Шевченко», «Військо і революція», «Голод на Україні і проблема націй», «Господарська відбудова України». Шаповалівський стиль писання був привабливим як для молодих, так і для знавців друкованого слова.

Як педагог, Микита Шаповал не уникав важких питань, не заводив учнівську молодь і дорослих в примарний світ нездійсненних казок. У своїх наукових працях чітко вказував шляхи виходу на кінцевий результат - проголошення незалежної самостійної України відповідно до розробленої ним теорії революційного соціалізму на національному ґрунті.

Передбачаючи довготривале перебування українських навчальних закладів на території Чехії, М. Шаповал разом зі своїми однодумцями уводив до навчальних програм дисципліни: історія та основи економіки Чехії, чеська мова і література, культура і мистецтво Чехії.

Вивчення цих предметів давало можливість випускникам-українцям впевнено почувати себе поза межами емігрантської громади. Отримані знання дозволяли молоді працевлаштуватися як у Чехії, так і в інших країнах.

«За це навіки буде йому вдячний український народ, як тепер дякують йому тисячі недоуків, що їм революційна завірюха вирвала книжку з рук, але які тепер, дякуючи енергії, впертості і праці небіжчика (М. Шаповала) обернулися на докторів і професорів, лікарів та інженерів», - так сказав у своєму виступі на похоронах М. Шаповала Б. Гомзин, український публіцист.

ВАСИЛЬ ТЕРЕЩЕНКО,
заслужений учитель України,
член Національної спілки краєзнавців України

МИКИТА ШАПОВАЛ ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ТА ДЕРЖАВНІСТЬ*

Шаповал був одним із найрадикальніших і найпопулярніших борців за автономію України, яку він трактував досить широко. Виступаючи на Київському губернському українському з'їзді, який відбувся 17-18 червня 1917 року, він говорив, що, спаливши стару царську хату і розволікши її сволоки, треба тепер подумати про побудову нової хати, про те, як завести новий лад у краї. «Народ український повинен сам бути господарем свого краю і сам розпоряджатися грішми, які він збирає. Ми хочемо розпоряджатися самі своєю землею і тими багатствами, які є під землею. Це зветься автономія. Ми сказали, що цієї автономії хочемо, і від свого слова не відступимось». Шаповал рішуче виступив проти Інструкції Тимчасового уряду Генеральному Секретаріату Центральної ради, яка обмежувала автономію України. На його доповідь з цього приводу збори Київської губернської української ради ухвалили резолюцію протесту проти цієї інструкції й висловилися на підтримку Центральної ради та її секретаріату «в боротьбі за проведення широкої автономії України».

Найбільшою радістю Микити Шаповала було проголошення третім Універсалом Центральної ради Української Народної Республіки, яку він вважав «великим твором» того покоління українських політиків, до якого відносив і себе. Слова «Українська Республіка» він промовляв із великою гордістю і з особливим піднесенням. «В цих двох словах, - підкреслював Шаповал, - виблискуює бриліант української громадської думки і творчості, в закінченій, досконалій, логічній формі історичних стремлень українського народу. Будучи поколінням будуть коментувати ці слова, наповняти їх тим або іншим змістом, комбінуватимуть складники цього змісту, але вони не переживуть такої радості народження, яку вже пережили ми, їм не доведеться вимовити великі слова перший раз, бо вже їх вимовило наше покоління».

Лідери УНР, а серед них і М. Шаповал, не вважали більшовицький уряд у Петрограді законним і сподівалися на створення федерації віцаліх демократичних республік на чолі з одностороннім соціалістичним урядом. Коли ж ці сподівання не здійснилися, а Раднарком Росії пригрозив

* Матеріал надано Українським культурологічним центром (м. Донецьк).

Центральній раді війною й підтримав утворений у Харкові паралельний уряд - Народний секретаріат, Шаповал був першим серед керівників Центральної ради, хто виступив за розрив із Раднаркомом. На засіданні Генерального Секретаріату 15 грудня 1917 року він повідомив, що в Харкові більшовики їздять на автомобілях з плакатами «Смерть українцям!» і заявив: «Треба розірвати цілком з Совітом Народних Комісарів і розпочати рішучу боротьбу з більшовиками». А 20 грудня він підтримав В. Винниченка, котрий розцінив ситуацію в Росії так, що виникла необхідність «проголосити незалежність України». М. Шаповал був співавтором четвертого Універсалу Центральної ради, який 9 (22 січня) проголосив: «Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу».

Будучи за часів Директорії один час міністром земельних справ (у складі уряду В. Чеховського, грудень 1918 - лютий 1919 року), Шаповал розробив закони про ліс і про землю, оголошені відповідно 7 і 8 січня 1919 року. Вони були схвалені Директорією й затверджені Трудовим Конгресом України. Згідно з цими законами, в українській державі передбачалося скасувати приватну власність на всі землі й ліси без викупу, непорушно залишались тільки трудова селянська власність не вище 15 десятин (16,5 га). Закон визнавав приватно-індивідуальне користування землею, але відкривав простір і для добровільної колективізації.

Шаповал рішуче виступав проти орієнтації на зовнішні сили в державотворчому процесі, засуджував закликання німців в Україну, виступав проти влади гетьмана Скоропадського і був одним з найактивніших організаторів протигетьманського повстання.

Варто звернути увагу на оцінку Шаповалом рішення Трудового Конгресу 22 січня 1919 року про злуку західних і східних українських земель в одній Соборній Українській Народній Республіці. На його думку, ця подія мала велике морально-політичне значення, але, разом з тим, «ця злука була більш теоретично-юридичною, ніж фактичною, бо галицький Державний Секретаріат уперто стояв на тім, що лише на спільних Всеукраїнських Установчих Зборах буде остаточно установлено закон про форму включення західних земель в одну державну систему і організацію єдиної влади, а до того Західна область УНР мусила б бути цілком незалежною в своєму існуванні». Те двовладдя, яке фактично було «злукою» проголошене на українській землі, принесло, вважав Шаповал, «необчислимим нещастя для українського народу», бо привело до дальшого розколу українських сил через поглиблення протистояння між головою Директорії С. Петлюрою та диктатором ЗОУНР Є. Петрушевичем.

М. Шаповал розумів значення потужної армії для захисту української держави. Коли під тиском більшовицьких військ Директорія відступила на Поділля й уряд В. Чеховського подав у відставку, він, уже перебуваючи у Вінниці (лютий 1919 року), подав українській владі проект організації земельної (селянської) армії. Вона мала базуватися на таких принципах: армія організується територіально (по селах, волостях, повітах), старшинство формується з представників українських партій, селянської спілки, вчительства і з дрібних селян-козаків. Російське старшинство, яке, за словами Шаповала, пасивно волоклося за українською владою і чекало Антанти і добровольців з Одеси і яке «саботувало, губило всю українську справу», повинно бути розпущене. Цей проект, за свідченням його автора, був прихильно зустрінутий, але в життя не втілений, бо керівництво Директорії взяло орієнтацію на Антанту, що, на думку Шаповала, згубно вплинуло на подальшу долю Директорії.

Цим, по суті, завершується державотворча діяльність Шаповала на рідній землі. Згодом своє ставлення до тогочасного революційного і державотворчого процесу в Україні Шаповал сформулював так: «Революцію ми розуміли і проводили, як соціальну, але ми одкидали методи більшовицькі. Ми були проти терору і насильства. Ми були за рівноправство трудових людей, не висуваючи «диктатури» якоїсь однієї трудової групи». Для Шаповала омріяним ідеалом держави, якому він залишився вірним до кінця життя, була українська соборна, самостійна, трудова, соціалістична республіка.

У лютому 1919 року М. Шаповал виїхав за кор-

дон і більше в Україну не повернувся. Якийсь час він був аташе дипломатичної місії УНР в Швейцарії, її секретарем в Угорщині, а в жовтні 1919 року був відраджений у справах місії до Праги як радник Директорії з культурно-просвітницьких справ за кордоном. Йому доручалося вести культурно-просвітницьку роботу серед військовополонених та біженців і всіх українських громадян, які перебували на території Чехословацької Республіки. В цій країні він залишався до кінця життя.

У Празі Шаповал заснував Український Громадський Комітет і в 1921-1925 роках був його головою. Ця благодійницька організація за допомогою уряду Чехословацької організувала Українську господарську академію в містечку Подебрадах поблизу Праги (1922 р.) та Український високий педагогічний інститут ім. М. Драгоманова в Празі (1923). Шаповал був також головою головного політичного комітету Закордонної організації Української партії соціалістів-революціонерів, організатором Всеукраїнського робітничого союзу в Чехословаччині, одним з організаторів і членом надзірної ради Українського громадського видавничого фонду в Празі, видавцем і співредактором журналу «Нова Україна» (1922-1928 рр.), а 1924 року реалізував свою заповітну мрію - заснував і очолив Український соціологічний інститут у Празі.

Одним з головних напрямів діяльності Шаповала за кордоном було осмислення причин поразки тих сил, які боролися за незалежну українську державу, аналіз політичної ситуації в Україні під владою більшовиків, намагання визначити шляхи подальшої боротьби. Цим проблемам він присвячує низку своїх праць. Не розкриваючи детально аргументацію Шаповалом причин падіння української національної держави, оскільки ця тема буде розкрита іншими доповідачами, лише означу ці причини, визначені ним: відсутність чіткої соціальної програми у Центральної Ради, хитання і нерішучість у проведенні «соціальної революції» як Центральною радою, так і Директорією; відсутність власної міцної армії і вимушена різноманітна орієнтація на зовнішні сили (Центральної ради на Німеччину, Директорії - на Антанту); недостатня сконсолідованість української нації, низький рівень національної свідомості українців, що, в свою чергу, було обумовлене соціальною структурою населення України. Він доходить висновку, що перед революцією ще не було українського суспільства, а воно тільки «суспільство на Україні», яке складалося з різноманітних елементів таким чином, що головні соціальні функції в системі поділу праці виконували чужі групи, ворожі самій природі української спільноти. У гостропопемічній праці «Новітнє яничарство» він писав, що напередодні революції суспільство на Україні складалося з трьох категорій: темної маси, нечисленної інтелігенції і величезного свідомого яничарства, і підкреслює: «Коли нація має такий колосальний потенціал зради і такий малий потенціал солідарності, то іншого результату, як погром своєї волі, вона не досягне в цім злім, егоїстичнім світі розбою і насильства».

Які ж позитивні наслідки української революції бачив М. Шаповал? Найважливішим її наслідком для нашого народу, на його думку, було те, що «велика революція розбудила український народ до свідомого життя, цебто до боротьби за свої інтереси», що в ході революції народився принцип української державності і його реальна форма - Республіка. Революція пробудила національну самосвідомість українців. «Украдене ворогом ім'я наше вернулось. Тепер кожний селянин і робітник знає, що він українець», - підкреслював Шаповал. Світові стало відоме ім'я «Україна», а це, вважав він, веде до того, що «світ своєю опінією підтримуватиме існування України як рівноправного члена всесвітнього суспільства».

Аналізуючи характер держави і влади, що встановилася в Україні після перемоги більшовиків, М. Шаповал звинувачував «більшовицько-московську» партію за окупацію України. Договір, підписаний між Росією та Україною 26 грудня 1920 р., він назвав фікцією. Згідно з цим договором Україна передана Росії всі ті комісаріати, які становлять основу суспільного процесу (військові і воєнно-морські справи, Вищу Раду народного господарства, зовнішньої торгівлі, фінансів, праці, шляхів, пошти і телеграфів). Таким же облудним методом, на думку Шаповала, був створений і ССРСР, отже, писав він, «союзу жодного нема. Всі слова про «союз», про «самостійність»

і т.п. є одно бандитське нахабство і брехня окупантів для дурників і сліпців». «Історія цей блуд виправить!» - віщував він.

Колоніальний характер політики Росії стосовно України Шаповал доводить, спираючись на великий статистичний матеріал про національний склад населення України і відповідно - органів державного і партійного керівництва, показуючи невідповідність цих показників. Щодо українізації управлінського апарату, про яку в середині 1920-х років так багато говорилося, то Шаповал наполягав на тому, що її потрібно здійснювати не шляхом «вивчення мови чужинцями», а через перехід влади до української більшості. Однією з ознак нерівноправного становища Батьківщини Шаповал уважав те, що Україна не була представлена на міжнародній арені, що жодного українця не відправили послом за кордон. «Чому це так? - запитує він. - Чому 30 мільйонів українців СРСР не грають жодної значної ролі в державній більшовицькій системі?» І робить такий висновок: «Тому, що Україну Москва вважає за свою колонію, за раба, який бунтується».

Докладніше ідеологічні засади колонізаторської політики Росії Шаповал розглянув у спеціальній праці «Міжнародне становище українського народу», де викриває так звану «органічну теорію», згідно з якою Росія - організм, існування якого неможливе без України. Навіши висловлювання багатьох російських культурних та політичних діячів, він пише, що маса російської інтелігенції мислить відносини між народами на сході Європи як «панування над ними руської держави. При чім, якою б не була ця держава - монархічна, республікансько-демократична чи совітська - вона мусить панувати над Україною і над іншими країнами. Де є риба, шерсть, бавовна, цукор, пшениця, метали, нафта і т.п. - з тим всім Росія відчуває «органічний зв'язок»..

Купувати, привозити, обмінювати - ні, це дарма, а треба державно володіти. Лише тоді Росія може «існувати».

Більшовики своєю політикою, на думку Шаповала, посилювали залежність України від Росії через новий тип розподілу праці між окремими республіками. В Росії відкривались такі виробництва, які потрібні Україні, при тому, що в Україні або немає, або є в малій кількості виробництва, потрібні Росії. В наслідку буде бажаний ефект: Росія від України не залежить ні в чому, а Україну ставлять у залежність від Росії багато в чому.

Окупаційний характер більшовицької влади Шаповал пояснював тим, що за статутом цієї партії партійні організації республік СРСР прирівнювалися до обласних (або губернських) організацій, тобто були цілком підпорядковані ЦК ВКП(б), який з Москви керував діяльністю усіх державних установ, усіх рад, кооперативів, громадських організацій на всій території СРСР. Він передбачив, що саме після ліквідації диктатури компартії розпадеться й Радянський Союз. Ще в 1926 році він передбачав: «СРСР мусить розклатися на свої складові частини, а це може статися лише шляхом скасування диктатури компартії, котра всі «гарні слова» в конституціях сучасних «самостійних» членів СРСР зробила жалюгідними фікціями».

Замість диктатури мусить прийти міжнародна демократія, цебто урівноваження народів і нова їх взаємочинність, на основі інших норм, нова інтеграція, як вільних і незалежних». Не можна не подивуватися точності цього прогнозу.

Не був байдужим Шаповал і до проблем Карпатської України, яким приділив чимало уваги як у згадуваній книзі «Міжнародне становище українського народу», так і в багатьох рукописних матеріалах, які зберігаються в його особистому фонді в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (ф.3563). Це, насамперед, рукописи його доповіді, проголошеної на семінарі 1 лютого 1930 року, під назвою «Політична структура Підкарпатської Русі», а також підготовлених ним документів: «Платформа Партії Соціалістів-Революціонерів Підкарпаття» та «Програма Партії Соціалістів-Революціонерів на Підкарпатській Русі». Ці та інші документи дають можливість охарактеризувати ставлення Шаповала до означеної проблеми в трьох основних аспектах: 1) історія; 2) її стан на кінець 1920-х років; 3) перспективи.

Не маючи можливості зупинитися на цих питаннях детально, відзначаю лише, що Шаповал постійно

підкреслював, що в Карпатах, зокрема й на території Чехословаччини, живе великий масив етнічних українців, які нерозривно зв'язані з усім українським народом, а слово «русин» вживав лише як синонім слова «українець». Він критикував «провідні особи ЧСР», у тому числі й Масарика, Бенеша, Крамаржа та інших, за непослідовність. Сформулювавши в теорії принцип: «національне об'єднання і державне усамостійнення кожного слов'янського народу», чеські лідери вирішили проблему Підкарпаття на мирній конференції в Сен-Жермені в 1919 році шляхом включення його до складу ЧСР, обіцяючи Підкарпатській Русі автономію, але зобов'язання про надання автономії не виконали.

Перспективи подальшого розвитку Прикарпаття у тогочасних конкретно-історичних умовах Шаповал бачив у організації в межах ЧСР на землях, заселених русинами-українцями, національно-територіальної автономії (Підкарпатсько-український автономний край) із краєвим соймом і урядом на чолі. Краєвий сойм повинен бути обраний на основі загального, прямого, таємного, пропорційного виборчого права без різниці статі, віри і національності. Українські землі, включені в Словаччину, повинні увійти в одну краєву автономну цілість.

Микита Шаповал помер 25 лютого 1932 року і не дожив до того часу, коли Карпатська

Україна на короткий час стала автономною частиною державної федерації, а потім у березні 1939 року проголосила свою державну незалежність. Не судилося йому дожити й до тих прогнозованих і омріяних ним днів, коли розпався СРСР і Україна стала незалежною державою.

Але його громадсько-політична і наукова діяльність сприяла розвиткові подій у цьому напрямку.

З позицій нашого часу можна по-різному оцінювати політичні погляди та політичну позицію Шаповала. Але не можна сумніватися в тому, що був він великим українським патріотом і державником.

Микита Шаповал залишив нам величезну творчу спадщину. Це близько 400 опублікованих праць (книг, статей, заміток, рецензій). Його особовий архівний фонд налічує 259 одиниць зберігання. Серед них - чимало рукописів його неопублікованих праць та інших документів, зокрема величезне і надзвичайно цінне історичне джерело - його листування з багатьма визначними діячами. Частково ці документи останнім часом введені в науковий обіг дослідниками, але більшість залишаються невідомими широкому загалу. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України готує підготувати до друку архівний фонд Микити Шаповала, якщо знайдуться кошти на його видання. Заслуговує на публікацію окремою монографією й дисертаційне дослідження Олени Чумаченко «Громадсько-політична діяльність Микити Шаповала».

Було б дуже добре, якби серед земляків Микити Юхимовича Шаповала знайшлися меценати, які фінансували б видання його творчої спадщини та праць про нього. Це було б найкращим пошануванням пам'яті про визначного нашого співвітчизника.

НАДІЯ МИРОНЕЦЬ, доктор історичних наук, професор Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка

«ВІСТІ З ДІАСПОРИ»

Це потрібно не мертвим, це потрібно живим

В листопаді щороку українці по всьому світі згадують велику трагедію українського народу – Голодомор 1932-33 рр. В Норт Порті, Флориди, 56 Відділ США на своїх місячних сходинах вшанував пам'ять 10 мільйонів загиблих українців.

Запрошено почесних голів США Марію Наваринську, Іванну Мартинець, Орісю Свистун та Ліду Білоус запалити свічки пам'яті, а Оксана Лев уклала виставку деяких пам'ятників Голодомору в Україні, Америці та Канаді.

Слово про Голодомор виголосила Віра Боднарук, а вірші про цю трагедію світового масштабу поетеси

Антоніні Листопад з Луганську декламували Лариса Шпон та Оля Гронь.

На закінчення вірш Василя Симоненка «Народ мій є» прочитала Галя Лісничка. Коротка програма закінчилася журливою піснею «Пливе кача».

Для відвідувачів публічних бібліотек в містах Флориди, Сарасота та Веніс, референтки зовнішніх зв'язків 56 Відділу США Неля Лехман і Віра Боднарук підготували виставку книжок, журналів, лєтючок і жетонів про Голодомор.

Неля Лехман подбала про лекції про Голодомор для студентів середніх шкіл (high school) у Веніс і Норт Порті.

В останню неділю листопада старанням Громадського комітету західно-південної Флориди в церкві входу в Храм Пресвятої Богородиці буде відслужена соборна панахида за душі померлих з Голоду 1932-33 рр.

Вічна пам'ять жертвам Голодомору!

Віра Боднарук, референт зовнішніх зв'язків 56 Відділу США

Фото Христини Шелдон

Кращі страви української кухні

Галушки в томатному соусі

- картопля: 4-5 шт.
- морква: 1 шт.
- цибуля: 1 шт.
- борошно: 2/3 склянки
- помідор: 3 шт.
- розмарин, лавровий лист, рослинна олія та сіль: за смаком

1. Моркву та цибулю помити та почистити, нашаткувати тонкими смужками та обсмажити на рослинній олії до золотистого кольору. Під час смаження додати сіль та розмарин.

2. Помідори подрібнити у блендері, додати до моркви та цибулі. Додати декілька листочків лаврового листа, довести до кипіння. Посолити за смаком. Соус готовий!

3. Для приготування галушок картоплю відварити у мундирах, можна навіть злегка розварити. Готову картоплю почистити від шкірки і розім'яти до однорідної консистенції. Посолити, додати борошно аби тісто стало пластичним. Дати тісту злегка охолонути. З усе ще теплої тіста скатати ковбаски і розрізати ножом на невеличкі шматочки. Обсипати їх мукою, щоб не прилипали до рук.

4. Паралельно поставити кипіти воду. Як тільки вона закипить, викласти в каструлю вже підготовлені галушки, одразу перемішати.

5. Хвилини через дві галушки спливають – а це означає, що вони готові. Варити їх потрібно у великій кількості води. Галушки зручно готувати порційно, взявши на допомогу помічника – поки один нарізає ковбаски – інший варить.

6. Коли всі галушки будуть готові, викласти їх в миску, полити соусом, перемішати і добре розігріти.

* Для приготування галушок важливо варити картоплю саме в мундирах аби вона не втратила крохмаль, необхідний для цієї страви. Якщо у вас є відварена картопля без шкірки, в тісто можете додати ложку картопляного крохмалю, інакше воно не буде придатним для готування. Води чи іншої рідини додавати не потрібно.

РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MIST з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
 - В Україну: 30-40 днів
 - В Москву: 30-40 днів
 - В Ст. Петербург: 35-45 днів
 - Решта регіонів на www.meest.us
- ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
 - В Україну: 3-5 робочих днів
 - В Москву: 5-7 робочих днів
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginstudio.com

Агрокорпорація СТЕПОВА – одна з найбільших і провідних корпорацій, яка займається повним циклом виробництва насіння. Місія корпорації полягає у наданні покупцю насіння кращої якості, яке відповідає найвищим європейським стандартам.

На сьогоднішній день «Степова» налічує понад 13 000 га землі, розташованої в східній частині України.

Компанія має сучасний логістичний центр, що забезпечує швидкість і зручність у своєчасному отриманні готового рішення з відвантаження насіннєвого матеріалу для наших клієнтів.

Україна, м. Дніпропетровськ,
вул. Калинова, 3

телефон: +38 (0562) 399-101

факс: +38 (056) 370-47-31

телефон: +38 (095) 794-79-38

E-mail: td.stepova@gmail.com

Державне агентство
лісових ресурсів України

<http://dklg.kmu.gov.ua>

Акція
**Майбутнє
лїсу
у твоїх
руках!**

Візьми участь в акції – посади своє дерево!